

POSODOBLJENO POROČILO
O IZVEDBI NACIONALNE OCENE TVEGANJA REPUBLIKE
SLOVENIJE ZA PRANJE DENARJA IN FINANCIRANJE TERORIZMA
S PODATKI ZA LETI 2014 IN 2015

Št. dokumenta: 460-31/2012-405

Ljubljana, 8. november 2016

Kazalo vsebine

PREDSTAVITEV PROJEKTA NACIONALNE OCENE TVEGANJA (NOT)	5
1.1. UVOD.....	6
1.2. PROTIPRAVNA PREMOŽENJSKA KORIST.....	6
1.3. KAZNIVA DEJANJA ZOPER GOSPODARSTVO	9
1.4. KAZNIVA DEJANJA POVEZANA S PREPOVEDANIMI DROGAMI (196. ČLEN KZ, 186. ČLEN KZ-1)	12
1.5. DAVČNA ZATAJITEV (254. ČLEN KZ, 249. ČLEN KZ-1)	16
1.6. ZLORABA POLOŽAJA ALI ZAUPANJA PRI GOSPODARSKI DEJAVNOSTI (244. ČLEN KZ, 240. ČLEN KZ-1)	18
1.7. JEMANJE PODKUPNINE; NEDOVOLJENO SPREJEMANJE DARIL (267. ČLEN KZ, 261. ČLEN KZ-1; 247. ČLEN KZ, 241. ČLEN KZ-1)	20
1.8. POSLOVNA GOLJUFIJA (234.A ČLEN KZ, 228. ČLEN KZ-1)	22
1.9. ORGANIZIRANJE DENARNIH VERIG IN NEDOVOLJENO PRIREJANJE IGER NA SREČO (234.B ČLEN KZ, 212. ČLEN KZ-1)	24
1.10. ROP (213. ČLEN KZ, 206. ČLEN KZ-1)	25
1.11. ZLORABA URADNEGA POLOŽAJA ALI URADNIH PRAVIC (261. ČLEN KZ, 257. ČLEN KZ-1)	26
1.12. ZUNANJA OGROŽENOST	28
1.13. FINANCIRANJE TERORIZMA	28
2. SKUPINA - NACIONALNA RANLJIVOST	30
2.1. POLITIKA IN IZVRŠEVANJE	30
2.2. INKRIMINACIJA PRANJA DENARJA	31
2.3. SPOROČANJE SUMLJIVIH TRANSAKCIJ – ANALIZA PODATKOV	32
2.4. SPOSOBNOST PREISKOVALCEV FINANČNE KRIMINALITETE	35
2.5. INTEGRITETA IN SAMOSTOJNOST PREISKOVALCEV FINANČNE KRIMINALITETE	37
2.6. MEDNARODNO SODELOVANJE V KAZENSKIH ZADEVAH	37
2.7. INTEGRITETA IN SAMOSTOJNOST DRŽAVNIH TOŽILCEV, PRISTOJNIH ZA PREGON STORILCEV FINANČNIH KAZNIVIH DEJANJ	38
2.8. SPOSOBNOST DRŽAVNIH TOŽILCEV, PRISTOJNIH ZA PREGON STORILCEV FINANČNIH KAZNIVIH DEJANJ	40
2.9. DOMAČE SODELOVANJE	41
2.10. INTEGRITETA IN NEODVISNOST SODNIKOV	43
2.11. SPOSOBNOST SODNIKOV	45
2.12. KAZENSKÉ SANKCIJE	46
2.13. UREDITEV ZAČASNEGA ZAVAROVANJA IN ODVZEMA PREMOŽENJSKE KORISTI, PRIDOBLENE S KAZNIVIM DEJANJEM ALI ZARADI NJEGA, TER UREDITEV ZAČASNEGA ZAVAROVANJA, ZASEGA IN ODVZEMA PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA	47
2.14. SPOSOBNOST PREISKOVALCEV V ZVEZI Z ODKRIVANJEM PREMOŽENJSKE KORISTI IN PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA	48
2.15. INTEGRITETA IN SAMOSTOJNOST PREISKOVALCEV V ZVEZI Z ODKRIVANJEM PREMOŽENJSKE KORISTI IN PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA	50
2.16. ODREJENA ZAČASNA ZAVAROVANJA ODVZEMA IN ODVZEM PREMOŽENJSKE KORISTI IN PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA	50
2.17. MEDNARODNO SODELOVANJE V ZVEZI Z ZAČASNIMI ZAVAROVANJI ODVZEMA IN ODVZEMOM PREMOŽENJSKE KORISTI TER PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA	51
2.18. REVIZIJSKI IN RAČUNOVODSKI STANDARDI TER PRAKSE	52
2.19. MOŽNOSTI ZA IDENTIFIKACIJO STRANK	53
2.20. RAZPOLOŽLJIVOST NEODVISNIH BAZ PODATKOV	53
2.21. TRANSPARENTNOST KORPORACIJ IN SKLADOV	54
2.22. DAVČNA RAZKRITJA	55
2.23. FORMALIZACIJA GOSPODARSTVA	57
3. SKUPINA RANLJIVOST BANČNEGA SEKTORJA	59
3.1.SPLOŠNE INFORMACIJE O SLOVENSKEM BANČNEM SEKTORJU	59
3.2 RANLJIVOST BANČNEGA SEKTORJA	59

3.3 UGOTOVLJENE POMANJKLJIVOSTI	60
3.4 POSODOBITEV POROČILA O NOT ZA OBDOBJE 2014 - 2015.....	61
3.4.1 Splošne informacije o slovenskem bančnem sektorju	61
3.4.2 Ranljivost bančnega sektorja.....	63
3.4.3 Statistika opravljenih pregledov na področju PPDFt	63
3.4.5 Statistika izdanih ukrepov.....	64
3.4.6 Statistika prijav sumljivega poslovanja	66
3.4.7 Tveganja, ki so bila zaznana v obdobju 2014 - 2015.....	67
3.4.8 PRIMERJALNA ANALIZA.....	68
4. SKUPINA RANLJIVOST SEKTORJA VREDNOSTNIH PAPIRJEV	68
4.1 GLOBINA IN OBSEG SEKTORJA VREDNOSTNIH PAPIRJEV V SLOVENIJI	68
4.1.1. Podatki za Slovenijo	69
4.2 SISTEM NADZORA SEKTORJA VREDNOSTIH PAPIRJEV V SLOVENIJI	76
4.3 MEDNARODNO SODELOVANJE ATVP.....	76
4.4 BORZNOPOSREDNIŠKE DRUŽBE (BPD) IN DRUŽBE ZA UPRAVLJANJE (DZU).....	76
4.5 NOTIFIKACIJA INVESTICIJSKIH DRUŽB IZ DRŽAV ČLANIC EU IN INVESTICIJSKIH SKLADOV IZ DRŽAV ČLANIC EU V SLOVENIJI.....	77
4.6 GLAVNI PROBLEM BORZNOPOSREDNIŠKIH DRUŽB IN DRUŽB ZA UPRAVLJANJE PRI PPDFt	77
4.7 OSTALI PROBLEMI IN POMANJKLJIVOSTI.....	77
4.8 LICENCIRANJE	78
4.9 ZBIRANJE PODATKOV	78
4.10 PRODUKTI V BPD IN DZU	78
4.11 BPD IN DZU STORITVE	79
4.12.ZANESLJIVOST OCENE	79
4.13 AKTIVNOSTI V PRIHODNJE	79
4.14 AKTIVNOSTI PPDFt V BPD-JIH IN DZU-JIH.....	79
4.16 PPDFt RAČUNALNIŠKI PROGRAM	79
4.17 SKUPNO TVEGANJE.....	80
5. SKUPINA – RANLJIVOST ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA.....	80
5.1 UVOD.....	80
5.2 ZAKONODAJNI OKVIR.....	81
5.3 ZAVEZANCI ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA PO ZPPDFt.....	81
5.4 STRUKTURA SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA TRGA GLEDE NA OSNOVNE OBLIKE ZAVAROVANJ.....	82
5.5 POKOJNINSKE DRUŽBE	86
5.6 BILANČNA VSOTA ZAVAROVALNIC IN POKOJNINSKIH DRUŽB	86
5.7 PRIMERJAVA SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA TRGA Z DRUGIMI DRŽAVAMI.....	87
5.8 NADZOR.....	88
5.9 SMERNICE	88
5.10 NALOGE IN OBVEZNOSTI ZAVEZANCEV ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA.....	89
5.11 IZVAJANJE UKREPOV ZA POZNAVANJE STRANKE (PREGLED STRANKE)	89
5.12 FIT & PROPER.....	89
5.13 KOMPETENCE DELAVCEV ZAVEZANCEV ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA.....	90
5.14 SEZNAM INDIKATORJEV	91
5.15 UPRAVLJANJE S PREDPISANIMI EVIDENCAMI	91
5.16 NOTRANJA KONTROLA.....	92
5.17 UPRAVLJANJE S TVEGANJI	92
5.18 PODATKI ZAVEZANCEV ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA	92
5.19 PRENOSLJIVOST POLICE ŽIVLJENJSKEGA ZAVAROVANJA.....	93
5.20 OFF-SITE NADZOR.....	93
5.21 PODATKI O VSEH GOTOVINSKIH TRANSAKCIJAH ZAVEZANCEV ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA, PRIDOBLENI IZ BAZE GOTOVINSKIH TRANSAKCIJ, DO KATERE DOSTOPA URAD RS ZA PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA	94
5.22 ON-SITE NADZOR.....	94
6. SKUPINA – RANLJIVOST OSTALIH FINANČNIH INŠTITUCIJ	97
6.1. MENJALNICE.....	97

6.2. <i>PLAČILNE INSTITUCIJE IN DRUŽBE ZA IZDAJO ELEKTRONSKEGA DENARJA</i>	98
6.3 <i>ZASTAVLJALNICE</i>	98
6.4. <i>DAJALCI KREDITOV IN KREDITNI POSREDNIKI, KI NISO BANKE ALI HRANILNICE</i>	98
6.5 <i>LEASING</i>	99
6.6. <i>ŠTEVILO PREJETIH PRIJAV</i>	99
6. 7 <i>ZAKLJUČEK</i>	100
7.SKUPINA - NEFINANČNE DEJAVNOSTI IN POKLICI	100
7.1 <i>CASINOJI, IGRALNI SALONI IN LOTERIJA</i>	100
7.2 <i>DEJAVNOST TRGOVANJA Z NEPREMIČNINAMI</i>	102
7.3 <i>NOTARJI IN ODVETNIKI</i>	105
7.4 <i>RAČUNOVODJE, FINANČNO SVETOVANJE, REVIZORJI IN REVIZIJSKE DRUŽBE</i>	106
7.5 <i>TRGOVCI S PLEMITIMI KOVINAMI IN DRAGIMI KAMNI</i>	107
7.6 <i>NEPROFITNE ORGANIZACIJE</i>	108
8. SEKTORSKA ANALIZA IN TVEGANJE ZA PRANJE DENARJA	109

PREDSTAVITEV PROJEKTA NACIONALNE OCENE TVEGANJA (NOT)

Odbor strokovnjakov Sveta Evrope za ocenjevanje učinkovitosti ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (MONEYVAL) ocenjuje uspešnost držav, članic odbora, na področju preprečevanja pranja denarja (PD) in financiranja terorizma (FT) na podlagi priporočil Projektne skupine za finančno ukrepanje (Financial Action Task Force -- FATF), ki so bili spremenjeni v februarju leta 2012. V skladu s tem je bila spremenjena tudi metodologija za ocenjevanje sistema preprečevanja PD in FT v februarju leta 2013.

Prvo priporočilo FATF sedaj nalaga državam, da morajo izvesti projekt Nacionalne ocene tveganja (NOT) in tako na podlagi analize vrste podatkov identificirati področja z najvišjim tveganjem za PD oziroma FT, preveriti, ali njihov sistem PD/FT upošteva to tveganje v zadostni meri ter zahtevati od finančnih, nefinančnih inštitucij ter ostalih vpletenih subjektov, da identificirajo to tveganje, ga ocenijo ter v okviru akcijskega načrta določijo ukrepe za njegovo zmanjšanje, nosilce ukrepov ter časovni načrt.

Vlada Republike Slovenije je v ta namen s sklepom številka 01201-6/2014/4 z dne 12.4.2014 ustanovila medresorsko delovno skupino za izvedbo nacionalne ocene tveganja za pranje denarja in financiranja terorizma, katere naloge so bile izvedba nacionalne ocene tveganja, priprava poročila o tveganju ter akcijskega načrta s predlogi ukrepov za ublažitev ugotovljenih tveganj za pranje denarja in financiranje terorizma v Republiki Sloveniji. Skupino sestavljajo predstavniki naslednjih inštitucij: Urada RS za preprečevanje pranja denarja, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za finance, Policije, Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije, Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, Finančne uprave Republike Slovenije, Komisije za preprečevanje korupcije, Slovenske varnostno obveščevalne agencije, Banke Slovenije, Agencije za trg vrednostnih papirjev, Agencije za zavarovalni nadzor, Tržnega inšpektorata Republike Slovenije, Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, Statističnega urada Republike Slovenije, Agencije za javni nadzor nad revidiranjem. Skupino vodi in koordinira predstojnik Urada RS za preprečevanje pranja denarja, pri njenem delu pa lahko sodelujejo tudi predstavniki drugih organov, ki jih vodja vključi v njeno delo.

Republika Slovenija se je pri izdelavi projekta NOT odločila za metodologijo Svetovne banke in sicer je uvodna delavnica potekala v aprilu leta 2014, udeležilo se je preko 60 predstavnikov 40 različnih institucij. Udeleženci so bili v skladu z metodologijo Svetovne banke razdeljeni v 7 skupin, vsaka izmed njih se je osredotočila na točno določen modul. V okviru prvega modula se je ocenjevala »ogroženost za PD in FT«, v okviru drugega »ranljivost države«, tretjega »ranljivost bančnega sektorja«, četrtega »ranljivost sektorja vrednostnih papirjev«, petega »ranljivost zavarovalniškega sektorja« šestega »ranljivost drugih finančnih institucij« in v okviru sedmega modula »ranljivost samostojnih dejavnosti in poklicev«. Skupine so pri svojem delu zbrale vrsto različnih podatkov, na podlagi katerih je bila narejena analiza grožnje, ocenjena ranljivost države oziroma posameznih sektorjev ter pripravljeno končno poročilo o izvedbi nacionalne ocene tveganja za pranje denarja in financiranje terorizma.

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s poročilom o izvedbi nacionalne ocene tveganja za pranje denarja in financiranje terorizma na svoji 55. redni seji, dne 8. 10. 2015.

Republika Slovenija je članica Odbora strokovnjakov Sveta Evrope za ocenjevanje ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (MONEYVAL), ki periodično ocenjuje zakonodajno usklajenost in učinkovitost izvajanja ukrepov v svojih državah članicah. Ocenjevalci odbora MONEYVAL bodo tako Republiko Slovenijo v okviru 5. kroga ocenjevanja obiskali v času od 7. 11. do 18. 11. 2016. Nacionalna ocena tveganja je ena izmed pomembnejših točk ocenjevanja, zaradi česar se je medresorska delovna skupina za izvedbo nacionalne ocene tveganja za pranje denarja in financiranja terorizma odločila, da

bo pripravila posodobljeno poročilo nacionalne ocene tveganja za pranje denarja in financiranje terorizma s podatki za leti 2014 in 2015. Skupine so pridobile vrsto različnih podatkov kot pri prvotnem poročilu nacionalne ocene tveganja ter prišle do skoraj identičnih ugotovitev.

Podrobnejša pojasnila v zvezi z rezultati posameznih skupin so na voljo v nadaljevanju:

1. SKUPINA - OCENA OGROŽENOSTI ZA PRANJE DENARJA

1.1. UVOD

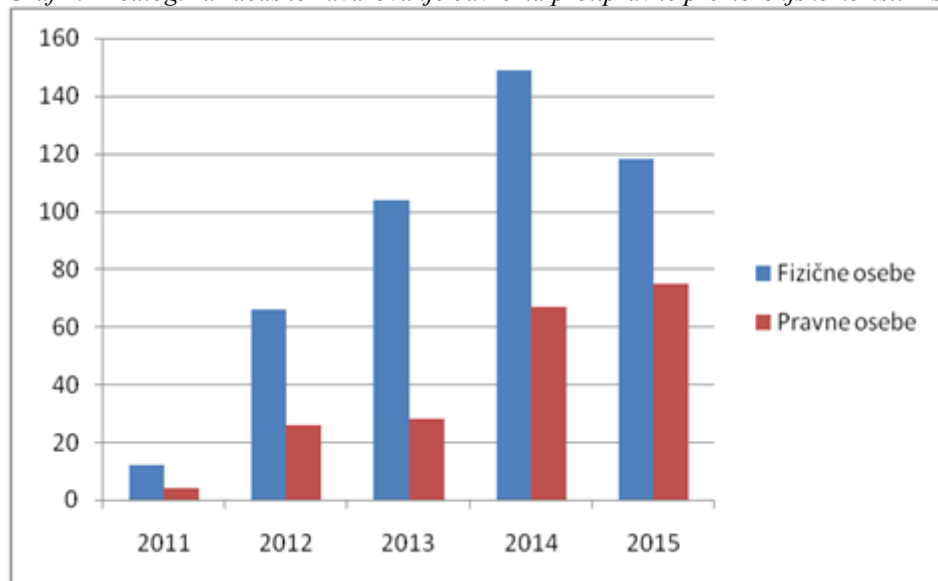
Pri ocenjevanju ogroženosti za pranje denarja smo se tudi v posodobljenem poročilo Nacionalne ocene tveganja Republike Slovenije za pranje denarja in financiranje terorizma za leti 2014 ter 2015 (v nadaljevanju posodobljeno poročilo NOT), oprli na podatke iz uradnih evidenc, ki jih vodita državno tožilstvo in policija. Čeprav navedena organa zbirata statistične podatke iz različnih uradnih evidenc ter po različnih kriterijih in neposredne primerjave s statističnimi podatki obeh organov niso vselej mogoče, pa razlika v metodologiji zbiranja statističnih podatkov ne predstavlja ovir za oceno ogroženosti, saj je treba upoštevati namen, za katerega se podatki zbirajo.

Tudi v posodobljenem poročilu NOT smo pri ocenjevanju stopnje ogroženosti upoštevali stopnjo pojavnosti kaznivih dejanj, iz katerih izvira protipravna premoženjska korist (PPK). Za oceno ogroženosti za pranje denarja smo upoštevali tista kazniva dejanja, ki generirajo visoko PPK ob vsakokratni izvršitvi (gospodarski kriminal, ponarejanje denarja, itd.) ter kazniva dejanja, ki sicer generirajo nižjo PPK, vendar je takšna kazniva dejanja mogoče izvrševati na način, da se zagotavlja pogosto ponavljanje, praviloma na organiziran način.

Stopnjo ogroženosti za pranje denarja ocenjujemo tudi glede na rezultate o zaključenih preiskavah policije, vloženih obtožnih aktov tožilstva in izrečenih sodbah sodišča po posameznih kaznivih dejanjih, v okviru teh pa še po kaznivih dejanjih pranja denarja.

1.2. PROTIPRAVNA PREMOŽENJSKA KORIST

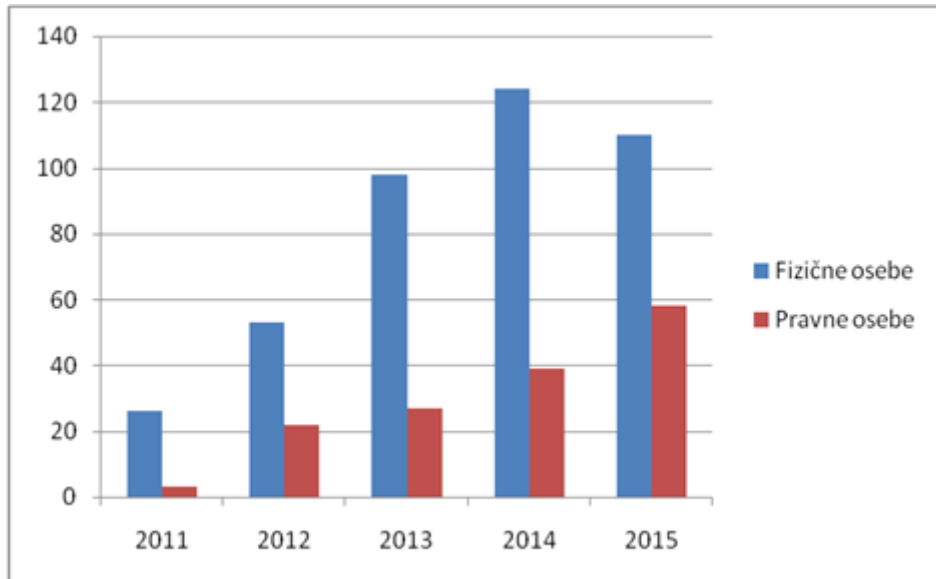
Graf 1: Predlogi za začasno zavarovanje odvzema protipravne premoženjske koristi – število oseb

Državno tožilstvo je v zvezi s strategijo za sledenje premoženjske koristi iz kaznivih dejanj in zavarovanje odvzema le-te spremljalo statistiko zadev, v katerih so državni tožilci predlagali sodišču, da je odredilo začasno zavarovanje odvzema protipravne premoženjske koristi v kazenskih zadevah. Državni tožilci (in policija) si prizadevajo, da bi bilo vsako leto več zadev, v katerih je predlagano in odrejeno začasno zavarovanje zahtevek za odvzem premoženjske koristi. Da je njihovo prizadevanje uspešno, prikazuje statistika predlaganih ter s sodno odredbo odrejenih začasnih zavarovanj odvzema protipravne premoženjske koristi v obdobju od leta 2011 do 2015, kot bo natančneje obrazloženo v nadaljevanju.

Tako so državni tožilci na podlagi policijskih pobud v letu 2011 vložili na sodišča predloge za začasno zavarovanje odvzema premoženjske koristi zoper 29 fizičnih in 4 pravne osebe. V letu 2012 se je število oseb, zoper katere je bil predlagan ta ukrep, dvignilo za 128 % pri fizičnih osebah (na 66 oseb) in za 550 % pri pravnih osebah (26 pravnih oseb). V letu 2013 se je zaradi nadaljnje osredotočenosti tožilstva na to področje trend naraščanja obravnavanih oseb nadaljeval. V primerjavi z letom 2012 je tožilstvo vložilo predloge za začasno zavarovanje zoper 58 % več fizičnih oseb (104 osebe) in zoper 28 pravnih oseb. V letu 2014 je vložilo tožilstvo skupno 216 predlogov za začasno zavarovanje, in sicer zoper 149 fizičnih ter 67 pravnih oseb. V letu 2015 se je število predlogov nekoliko znižalo, skupno jih je bilo 193 (118 predlogov zoper fizične osebe ter 75 predlogov zoper pravne osebe). Razlog za znižanje števila predlogov je pripisati manjšemu obsegu gospodarske kriminalitete v letu 2015 (znižalo se je število obravnavanih kaznivih dejanj zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic, kaznivih dejanj uporabe ponarejenega negotovinskega plačilnega sredstva, kaznivih dejanj poneverb in neupravičene uporabe tujega premoženja, kaznivih dejanj goljufij in poslovnih goljufij, kar je predvsem posledica tega, da so bile pri navedenih kaznivih dejanjih v letu 2014 zaključene obravnave serij kaznivih dejanj, tudi iz preteklih let).

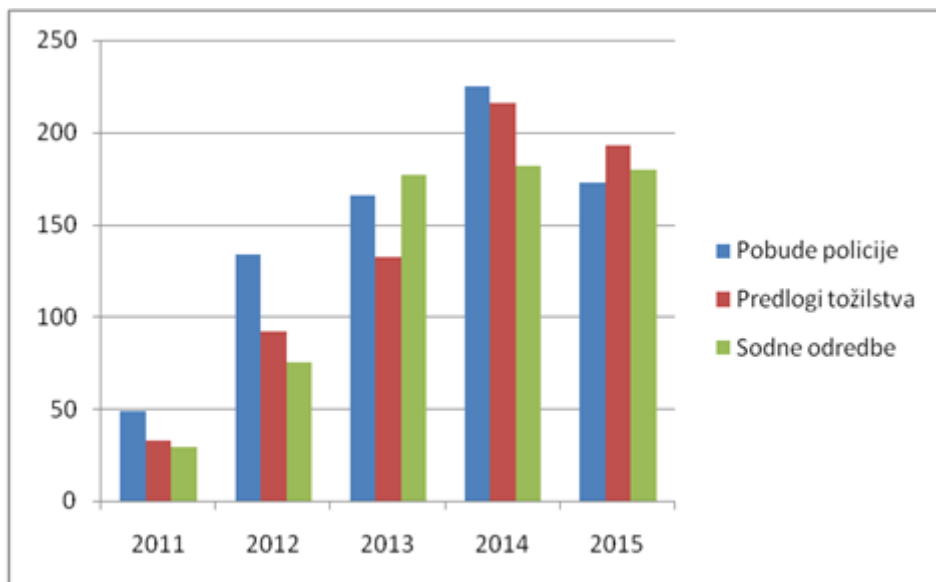
Graf 2: Sodne odredbe za začasno zavarovanje odvzema protipravne premoženjske koristi – število oseb

Zaradi povečanja števila predlogov državnih tožilcev se je povečalo tudi število sodnih odredb, s katerimi so sodišča odredila začasno zavarovanje zahtevek za odvzem premoženjske koristi. Tako so sodišča v letu 2011 takšen ukrep odredila zoper 26 fizičnih in 3 pravne osebe, v letu 2012 pa zoper 53 fizičnih in 22 pravnih oseb. Tako se je število fizičnih oseb, ki jim je bil ukrep odrejen, več kot podvojilo, število pravnih oseb pa je bilo več kot 7 krat višje. Tudi v letu 2013 se je podoben trend nadaljeval, saj je bilo odrejeno začasno zavarovanje zoper premoženje 90 fizičnih in 27 pravnih oseb. V primerjavi z letom 2013 se je v letu 2014 število odrejenih začasnih zavarovanj za odvzem premoženjske koristi povečalo

za 39 %, saj so sodišča takšen ukrep odredila zoper 124 fizičnih in 39 pravnih oseb. V letu 2015 je bilo skupaj odrejenih 168 začasnih zavarovanj za odvzem premoženjske koristi (110 predlogov zoper fizične osebe ter 58 predlogov zoper pravne osebe).

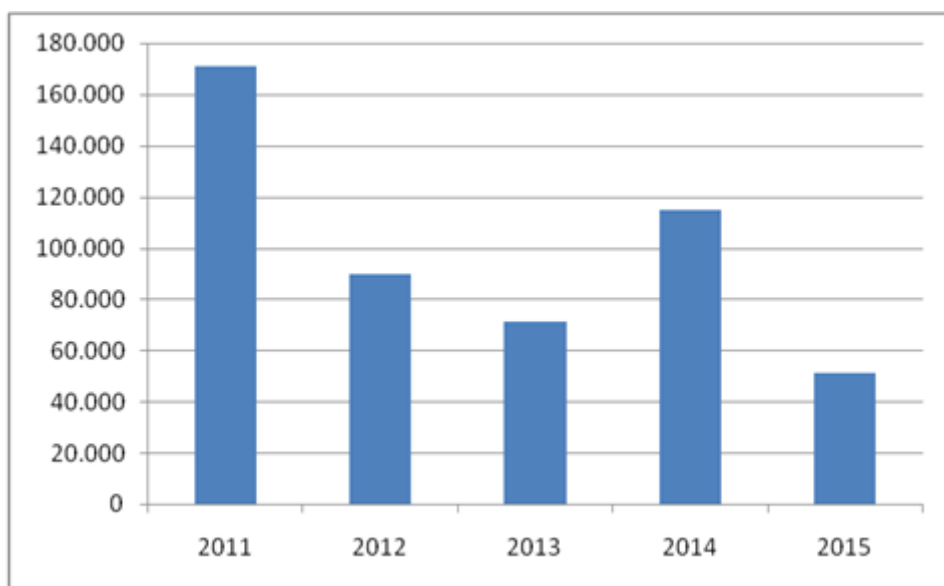
Graf 3: Primerjava med pobudami policije, predlogi tožilstva in sodnimi odredbami, za pravne in fizične osebe

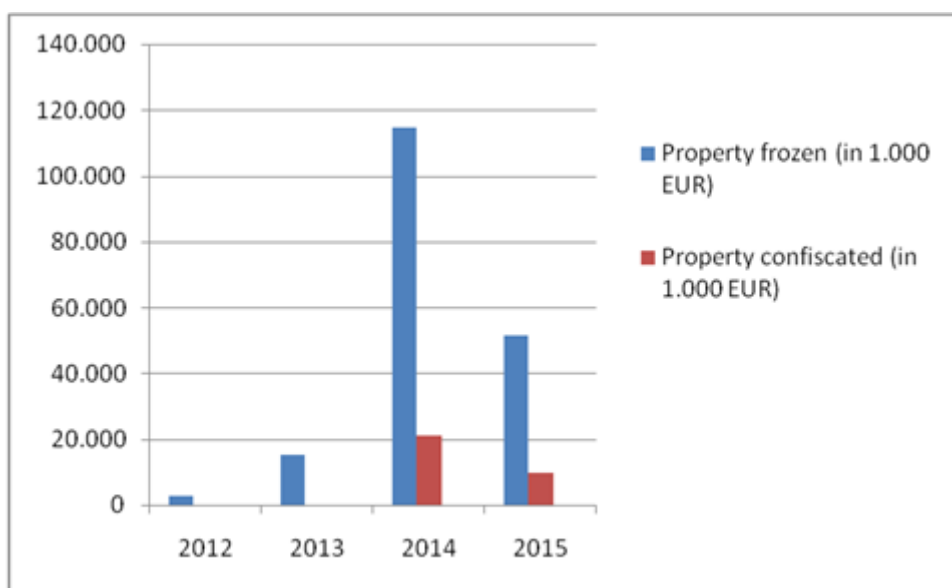
Iz grafa št. 3 je razvidna primerjava med pobudami policije, predlogi tožilstva in sodnimi odredbami. Policija je v letu 2014, po opravljenih finančnih preiskavah v predkazenskem postopku, na pristojna državna tožilstva podala za 34,7 % več pobud za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi, kot v letu 2015. V podanih zadevah je bila ugotovljena korist v višini 119,3 milijona evrov, medtem ko je v letu 2015, višina ugotovljene koristi znašala 52,218 milijonov evrov. Zaradi zmanjšanja števila obravnavanih gospodarskih kaznivih dejanj in z njimi povzročene škode je bilo tudi manj podanih pobud za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi.

V letu 2014 je bilo evidentiranih 160 kazenskih zadev, v katerih so bila odrejena začasna zavarovanja, skupna višina zavarovane protipravne premoženjske koristi pa je znašala več kot 495 milijonov evrov. Odvzemi premoženjske koristi so bili izrečeni v 66 sodbah, pri čemer je samo v petih primerih bilo odvzeto premoženje v vrednosti od 1,3 do 3,5 milijonov evrov, skupaj pa je vrednost dosegala 12 milijonov evrov. V evidenci, ki zajema vse aktualne kazenske postopke, v katerih so odrejena zavarovanja, je trenutno 162 kazenskih zadev (in devet civilnih zadev na podlagi Zakona o premoženju nezakonitega izvora – ZOPNI), v katerih znaša skupna višina premoženjske koristi čez 361 milijonov evrov.

Graf 4: Začasno zavarovanje odvzema protipravne premoženjske koristi [v 1.000 EUR]

Graf 5: Zaseg/odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi – ML¹

1.3. KAZNIVA DEJANJA ZOPER GOSPODARSTVO²

Na podlagi zbranih podatkov je zaznati naraščajoč trend gospodarske kriminalitete, ki se je nadaljeval vse do leta 2014, ko je gospodarska kriminaliteta predstavljala 19,2 % delež celotne kriminalitete. V letu 2014 je delež gospodarske kriminalitete dosegel najvišji odstotek doslej. V letu 2015 je prišlo do znižanja deleža gospodarske kriminalitete (18,2 %), vendar pa njen delež, glede na celotno kriminaliteto, ostaja primerljiv. V obdobju od 2009 do 2014 se je povečevalo tudi število s strani policije obravnavanih kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete. Manjši obseg gospodarske kriminalitete v letu 2015 v primerjavi z letom 2014 je

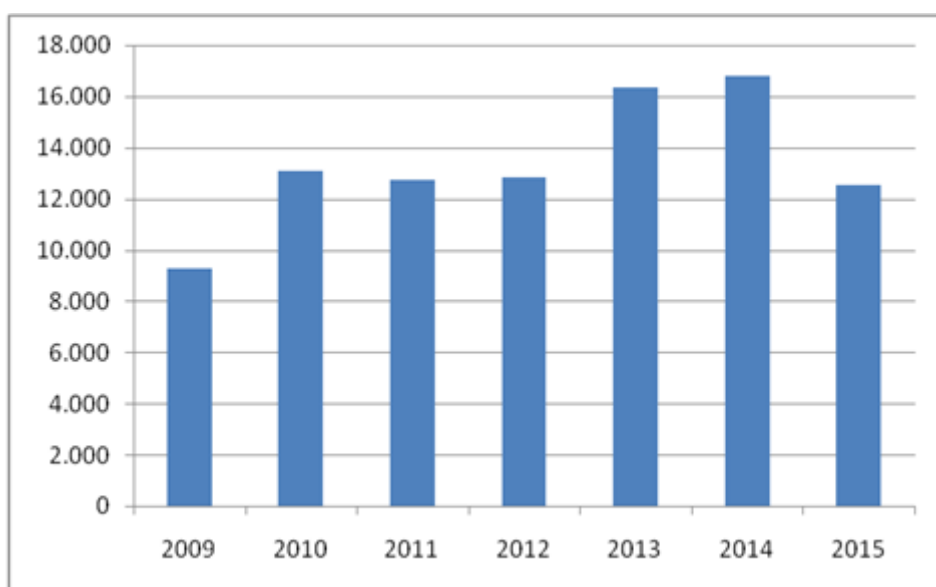
¹ V posodobljenem grafu smo odstranili kategorijo »Property recovered following conviction«, saj državno tožilstvo teh podatkov ne evidentira.

² Pod gospodarsko kriminaliteto spadajo gospodarska kazniva dejanja iz členov 225 do 250 KZ-1 (Vir: Letno poročilo Policije).

posledica predvsem manj vloženih kazenskih ovadb za kazniva dejanja kršitve temeljnih pravic delavcev³, poneverbe in neupravičene uporabe tujega premoženja ter uporabe ponarejenega negotovinskega plačilnega sredstva⁴. V 2014 je bilo zaključenih tudi več obsežnih, dlje časa trajajočih kriminalističnih preiskav z vloženimi kazenskimi ovadbami za večje število kaznivih dejanj, kar se je izrazilo v večjem številu kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete v letu 2014. Tudi v 2015 je potekalo več obširnih preiskav, vendar te še niso zaključene in se nadaljujejo v 2016. Rezultati bodo tako statistično prikazani šele v prihodnjih letih.

V določeni meri pa je manj kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete v letu 2015 tudi posledica tako skupnega manjšega števila obravnavanih vseh kaznivih dejanj, med drugim zaradi množičnega angažiranja v reševanju migrantske krize od septembra 2015 naprej, kot tudi usmerjenosti v preiskovanje bančne kriminalitete, kjer gre za strokovno in vsebinsko zelo zahtevne in časovno zamudne preiskave.

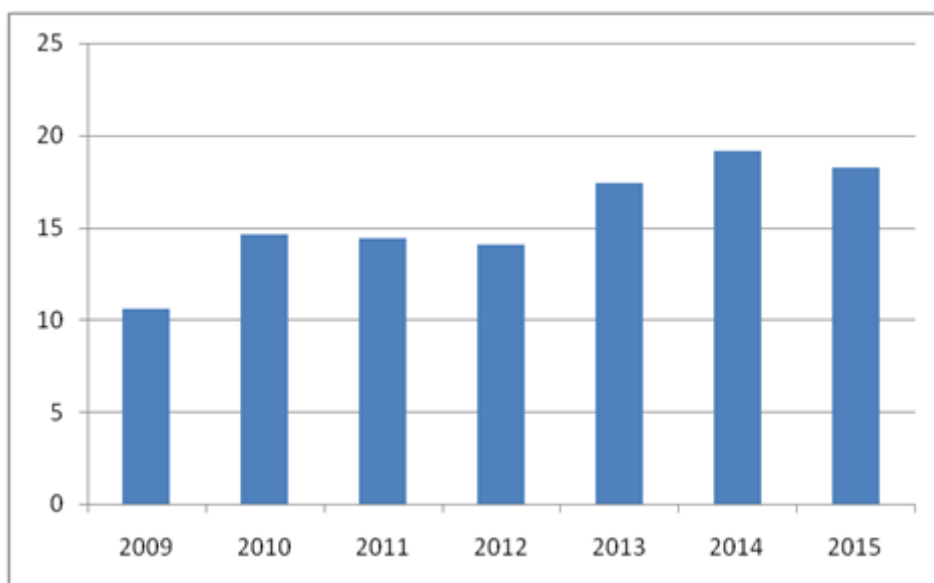
Graf 6: Gospodarska kriminaliteta – število kaznivih dejanj

³ Slednje je posledica poenotenja evidentiranja in obravnavanja kršitev temeljnih pravic delavcev.

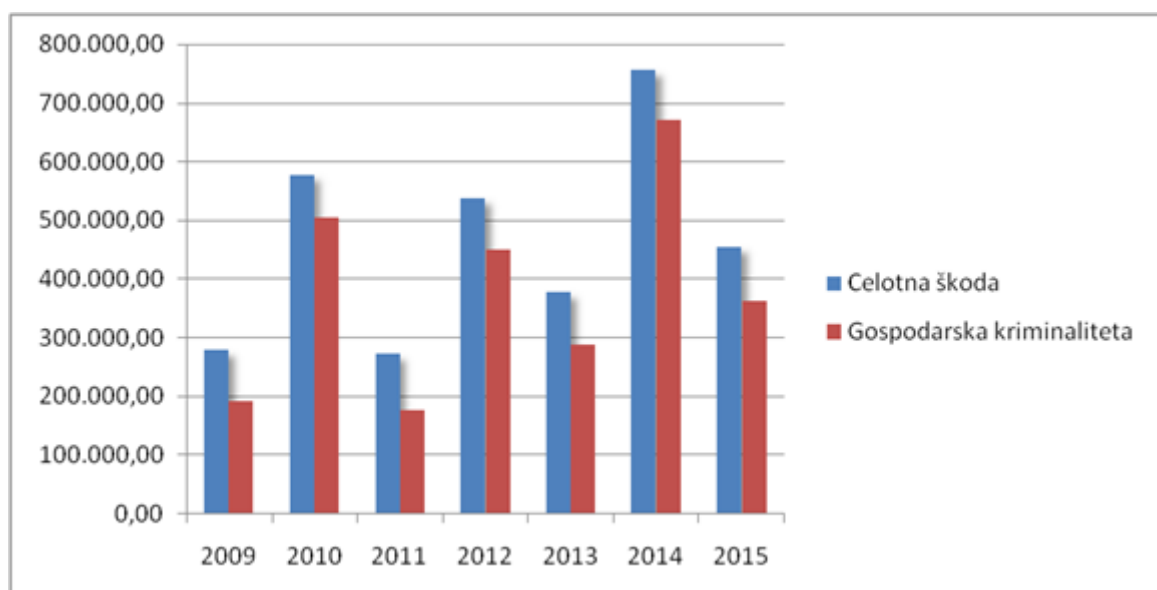
⁴ Pri vseh navedenih kaznivih dejanjih so bile v 2014 zaključene obravnave serij kaznivih dejanj, tudi iz preteklih let.

Graf 7: Gospodarska kazniva dejanja – delež glede na celotno kriminaliteto [v %]

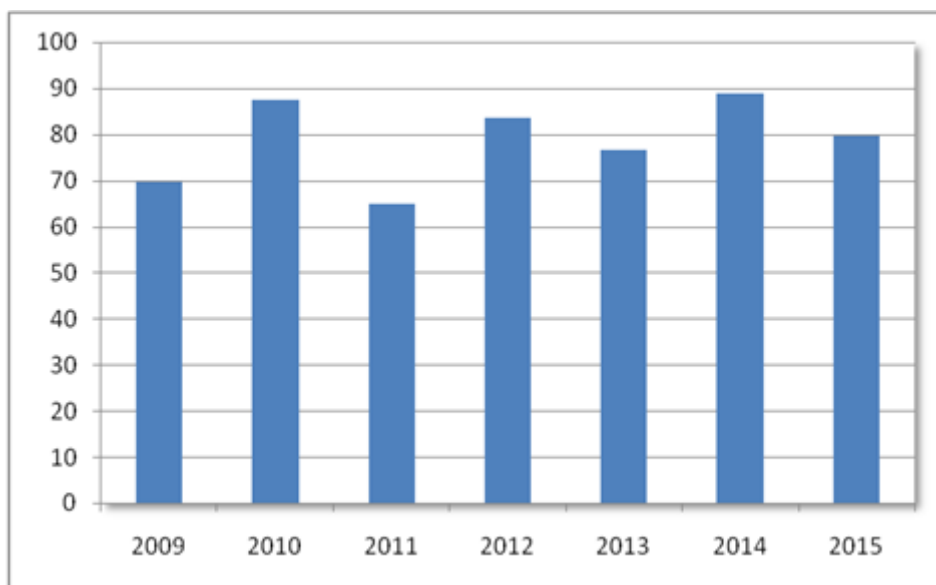

Število s stani policije obravnavanih kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete se je v letih od 2009 do 2014 povečevalo. Povečal se je tudi delež gospodarske kriminalitete glede na celotno kriminaliteto. S 17,4 % v letu 2013 na 19,2 % v letu 2014, se je v celotni kriminaliteti povečal delež gospodarske kriminalitete, kar je njen največji delež v zadnjih petih letih. Večji je bil tudi njen obseg, saj je bilo obravnavanih za 2,7 % več kaznivih dejanj, kot prejšnje leto. V letu 2015 je bilo za kazniva dejanja gospodarske kriminalitete ovadenih 1.088 (1.135 – v letu 2014) ali za 4,1 % manj pravnih oseb in 2.714 ali za 21,2 % manj fizičnih oseb, kot v letu 2014. Z njimi je bilo oškodovanih 3.798 ali za 22,2 % manj fizičnih oseb in 6.941 ali za 21,8 % manj pravnih oseb, kot leto 2014. Manjše število ovadenih in oškodovanih fizičnih in pravnih oseb je posledica manjšega obsega gospodarske kriminalitete.

Graf 8: Škoda, povzročena s kaznivimi dejanji [v 1.000 EUR]

Graf 9: Delež škode, povzročene s kaznivimi dejanji zoper gospodarstvo, v celotni škodi, povzročeni s kaznivimi dejanji [v %]

Škoda, ki so jo povzročila gospodarska kazniva dejanja v letu 2014, je bila ocenjena na 672 milijona evrov, to je za 132,8 % več kot v letu 2013, ko je bila ocenjena na 288,7 milijonov evrov. V letu 2014 se je povečal tudi njen delež v strukturi škode celotne obravnavane kriminalitete s 76,7 % na 89,0 % ali za 12,3 odstotne točke. Kot posledica manjšega obsega gospodarske kriminalitete, v letu 2015 predstavlja tudi višina škode, ki so jo povzročila gospodarska kazniva dejanja. Le-ta je bila ocenjena na 362,1 milijona evrov, to je za 46,1 % manj kot v letu 2014, ko je navedena škoda znašala 672 milijonov evrov, prav tako se je zmanjšal njen delež v strukturi škode celotne obravnavane kriminalitete z 89 % v letu 2014, na 79,6 % ali za 9,4 odstotne točke. To je predvsem zaradi padca višine škode pri kaznivih dejanjih zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti, in sicer s 506,6 na 194,3 milijona evrov. V letu 2014 je namreč policija obravnavala kompleksen sklop kaznivih dejanj zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti v energetiki. Nastala škoda s področja gospodarske kriminalitete v 2015 je tako primerljiva s škodo s področja gospodarske kriminalitete iz leta 2013 oziroma z razmerjem med škodo in škodo gospodarske kriminalitete v 2013.

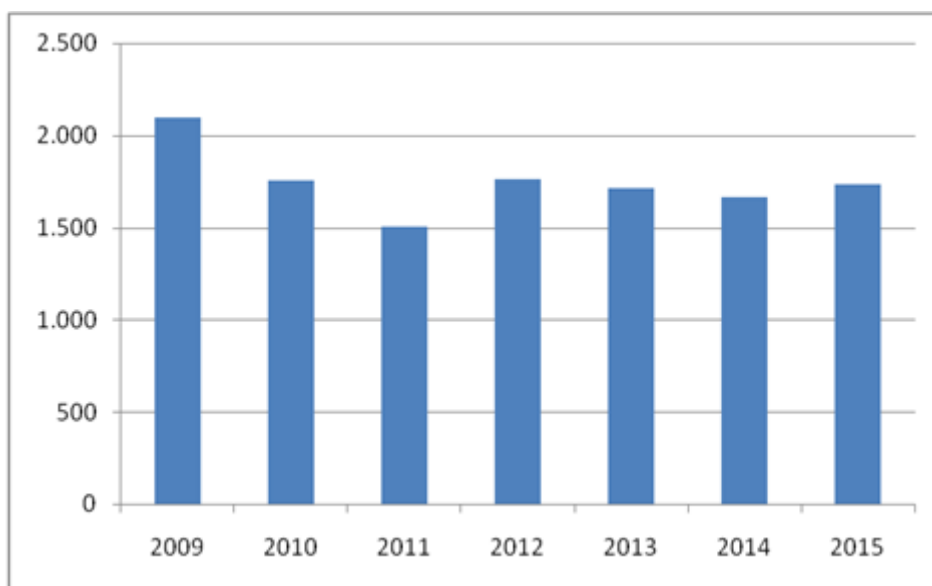
1.4. KAZNIVA DEJANJA POVEZANA S PREPOVEDANIMI DROGAMI (196. člen KZ, 186. člen KZ-1)

V Nacionalni oceni tveganja Republike Slovenije za pranje denarja in financiranje terorizma je bila ocenjena srednja (M) stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s kaznivimi dejanji, povezanimi s prepovedanimi drogami. Takšna ocena je predvsem posledica geostrateškega položaja Republike Slovenije, kot tranzitne države za tihotapljenje prepovedanih drog. Iz balkanskih držav se po poti, preko Republike Slovenije, tihotapita heroin in konoplja, v obratni smeri pa sintetične droge in predhodne sestavine za izdelavo prepovedanih drog. Usmerjenost članov kriminalnih združb na mednarodne trge preko tranzitne Slovenije zahteva organizacijske sposobnosti čez slovenski del poti, pri čemer pa v nadaljevanju pride do organiziranja združb, ki oskrbujejo tudi slovenski trg.

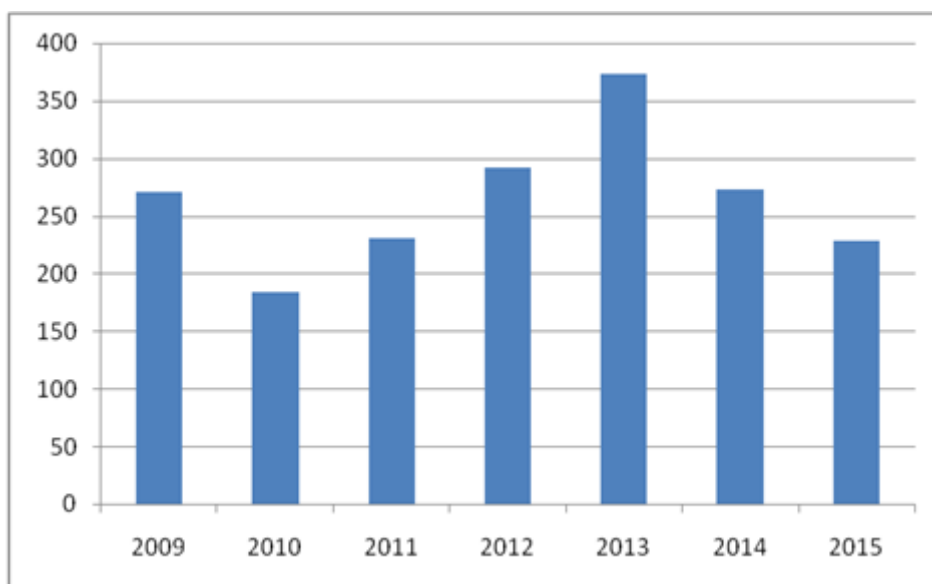
Tabela 1: Statistika v zvezi s kaznivimi dejanji povezanimi s prepovedanimi drogami

LETO	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ŠT. OBTOŽB	787	767	704	872	909	843	752
% OD VSEH OBTOŽB	4,0%	3,9%	3,8%	5,1%	5,2%	4,6%	4,5%

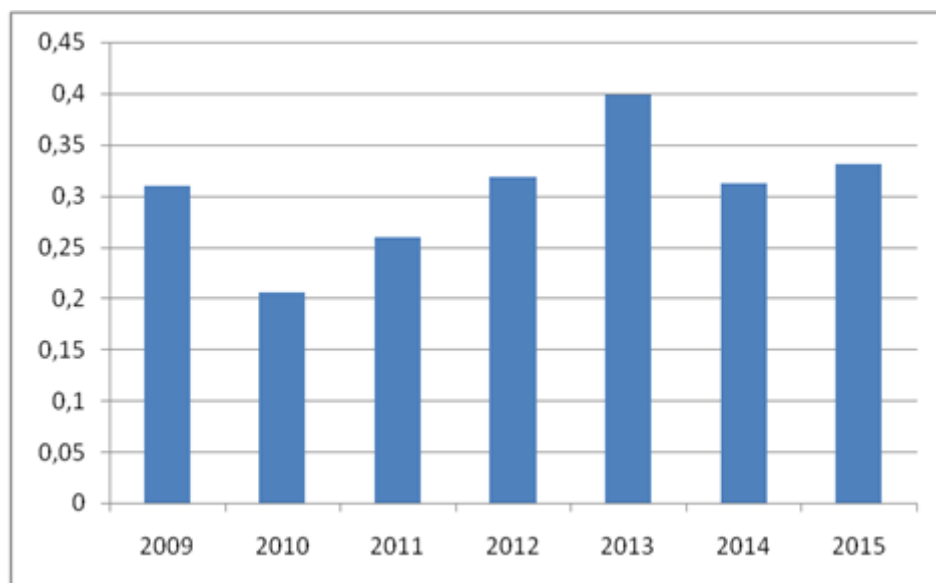
Graf 10: Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog – število kaznivih dejanj

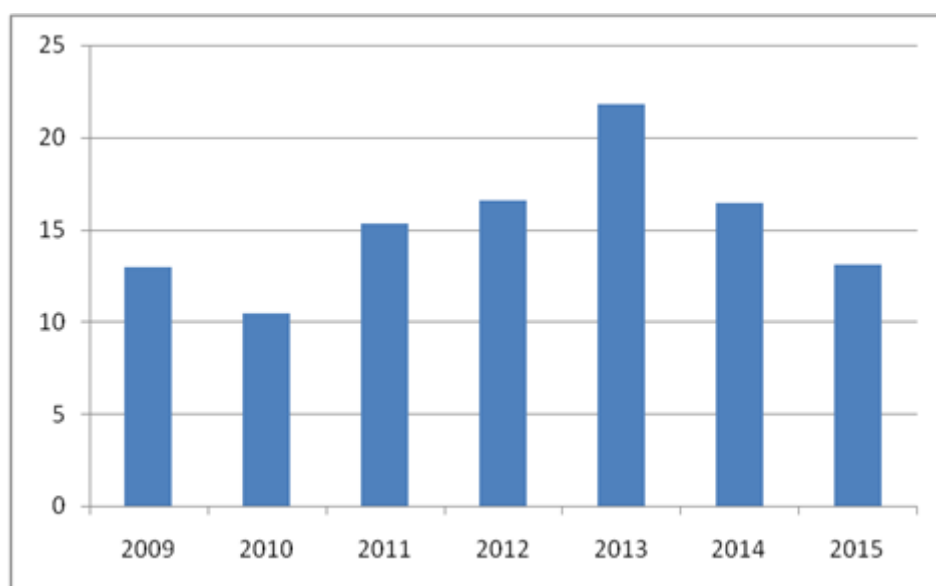
Graf 11: Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog – ORGANIZIRANA KRIMINALITETA – število kaznivih dejanj

Graf 12: Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog – ORGANIZIRANA KRIMINALITETA glede na celotno kriminaliteto [v %]

Graf 13: Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog – ORGANIZIRANA KRIMINALITETA glede na vsa kazniva dejanja neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog [v %]

V letih 2009 – 2013 se je število kaznivih dejanj neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog najbolj povečalo v okviru organizirane kriminalitete. Povečanje števila organiziranih oblik neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog v letu 2013 je po oceni policije posledica predvsem večje dejavnosti policije na področju odkrivanja kriminalnih združb in večjega števila identificiranih kriminalnih združb. Kot izhaja iz grafa št. 11, se je število kaznivih dejanj, povezanih s prepovedanimi drogami (v okviru organizirane kriminalitete), znižalo v poročevalskem obdobju. Tako se je število

obravnavanih kaznivih dejanj v letu 2014 zmanjšalo za 26,8 % (primerjava z letom 2013). Na področju prepovedanih drog je policija sicer obravnavala nekaj več osumljencev, vendar pa kriteriji za organizirano kriminaliteto niso bili izpolnjeni. Glavni razlog za upad je drugačno zaključevanje zadev, saj so se po dogovoru s tožilstvom zadeve zaključevale v steku in ne kot posamezna kazniva dejanja.

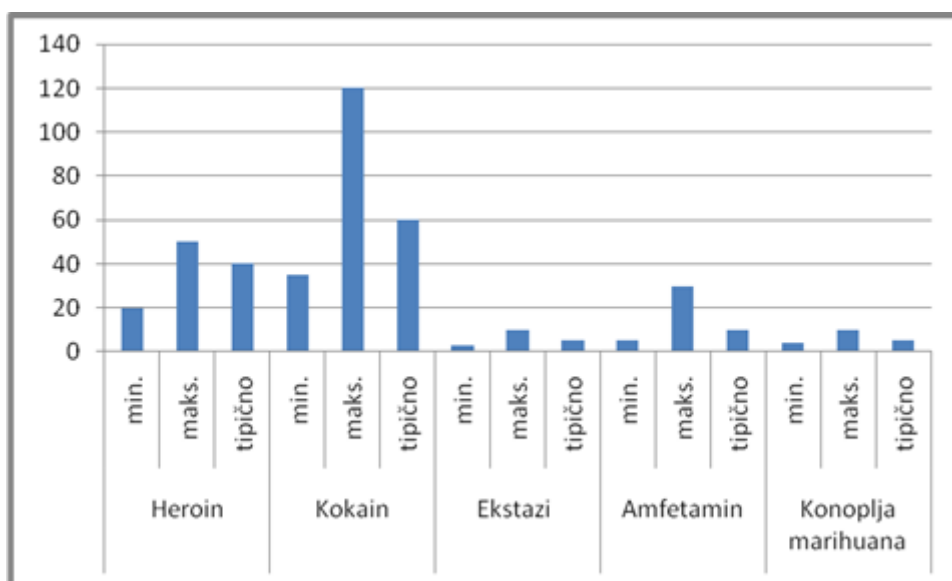
V letu 2015 se je v primerjavi z 2014 za 16,5 % ponovno zmanjšalo število kaznivih dejanj neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog v okviru organizirane kriminalitete. Nov izziv na tem področju predstavlja preprodaja drog preko interneta.

Čeprav v poročevalskem obdobju ni zaznati trenda porasta števila organiziranih oblik neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami (ki je vrhunec doživel leta 2013), pa je še naprej pričakovati delovanje organiziranih kriminalnih združb, ki so usmerjene na mednarodni trg prepovedanih drog in združb, ki oskrbujejo nacionalni trg prepovedanih drog. V obeh primerih so mnogokrat člani slovenski državljani in z močnimi sorodstvenimi in etničnimi povezavami držav Zahodnega Balkana ter državljani naslednic nekdanje skupne države.

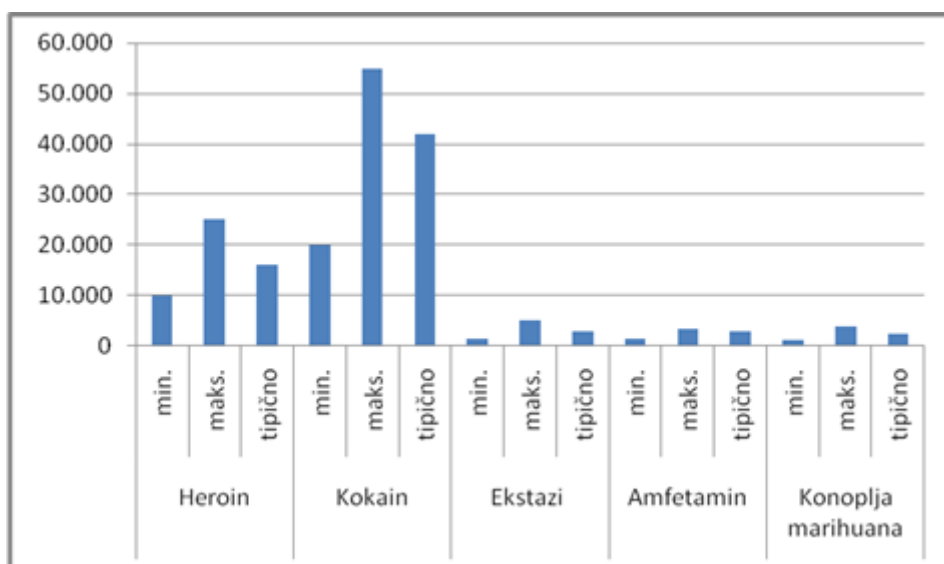
Tabela 2: Količina zasežene droge po posameznih vrstah v letih 2011 – 2015 (ovadbe)

Vrsta prepovedane droge	Merska enota	Zasežene droge						
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amfetamin	g	3.161,10	2.831,70	708,7	9.213,60	13.563,70	21.369,3	685,6
	ml	60	216,3	3	0,6	49,9	1,0	2,9
	tbl	738	7.524,00	150	62	308,8	737,4	385,0
Benzodiazepini	g	50,8	29,2	4,1	177,9	791,8	73,8	0,5
	ml	0,3	25	21	1.436,50	21,5	-	20,0
	tbl	5.036,50	1.927,60	4.922,00	3.231,40	13.872,00	4.899,0	8.411,0
Ekstazi	g	3,6	3,5	2.008,40	2,2	844,6	52,9	138,7
	tbl	16.872,00	399	33,5	957,5	921,5	208,5	1.386,0
Heroin	g	41.596,40	36.203,40	3.234,00	19.666,60	6.210,70	4.723,8	6.353,8
	ml	19,6	196,5	14,4	44,9	36	5,2	32,0
Kokain	g	2.239,80	2.012,40	1.008,00	26.169,60	2.590,40	289.055,6	2.190,7
	ml	2,4	1,4	1,8	1,7	0,4	1,8	34,1
Konoplja – rastlina	g	1,4	0,2	0,8	3,1	-	35,6	20,6
	kos	8.933,30	8.190,10	11.301,40	9.829,70	8.782,90	8.262,0	9.653,4
Konoplja – rastlina [marihuana]	g	240.598,80	179.270,80	583.693,20	494.622,30	789.148,70	489.790,5	383.007,8
Konoplja – smola [hašiš]	g	689,6	224	397,6	581,7	579,4	1.523,7	2.020,5
Metadon	g	59,1	0	16,2	166,8	47	336,6	24,3
	ml	5.111,40	3.654,10	721,6	1.881,60	1.991,70	69,8	-
	tbl	136	-	6	7	-	1.050,7	511,5
Metamfetamin	g	2,6	-	121,7	48,2	522,2	28,6	1.567,0
	tbl	-	-	61	30,5	37	53,0	26,0

Graf 14: Cene na trgu prepovedanih drog v Sloveniji, v EUR na gram/tableto (ekstazi) v letu 2013

Graf 15: Cene na trgu prepovedanih drog v Sloveniji, v EUR na kilogram/1000 tablet (ekstazi) v letu 2013

Zaradi strateške lege Slovenija v prvi vrsti vsekakor predstavlja predvsem tranzitno območje. Iz Balkana se po tej poti, preko R Slovenije, tihotapita heroin in konoplja, v obratni smeri pa sintetične droge in predhodne sestavine za izdelavo prepovedanih drog. To je razvidno tudi iz dosedanjih zasegov prepovedanih drog na državni meji med R Slovenijo in R Hrvaško.

Ocena ogroženosti ostaja srednja (M).

1.5 DAVČNA ZATAJITEV (254. člen KZ, 249. člen KZ-1)

V Nacionalni oceni tveganja Republike Slovenije za pranje denarja in financiranje terorizma je bila ocenjena srednje nizka (ML) stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s kaznivimi dejanji davčne zatajitve. Takšna ocena je predvsem posledica dejstva, da so kazniva dejanja davčne zatajitve, predstavljala visok delež predhodnih kaznivih dejanj pranja denarja. Obravnave kaznivih dejanj davčne zatajitve so dosegle maksimum leta 2010, ko je tožilstvo zoper storilce vložilo 173 obtožb. V naslednjih letih se je število obravnavanih kaznivih dejanj

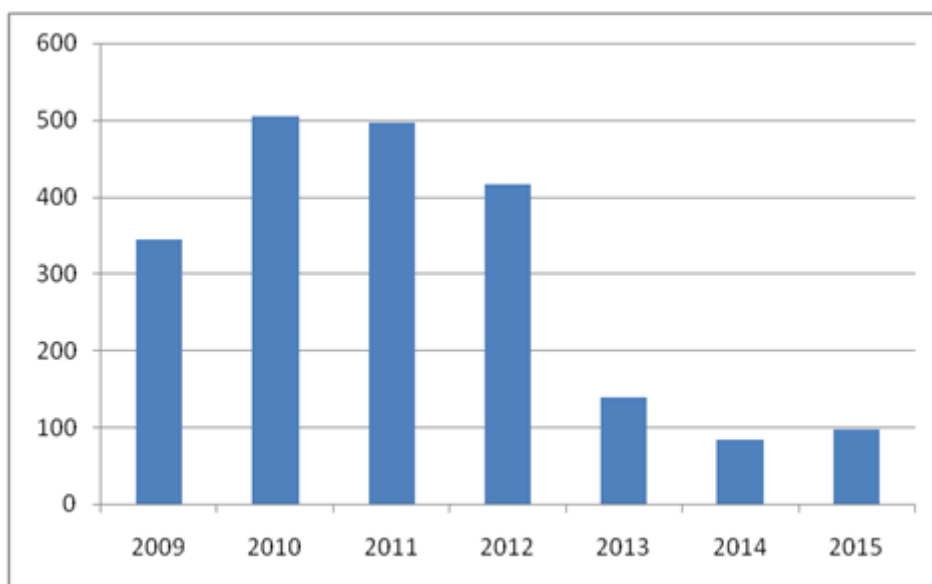
zniževalo, kar je posledica spremenjene inkriminacije tega kaznivega dejanja leta 2012 (dvig praga kaznivosti s 5.000 EUR na 50.000 EUR).

Izpostaviti pa je potrebno tudi dejstvo, da se je v letu 2015 ponovno spremenila inkriminacija tega kaznivega dejanja v Kazenskem zakoniku in sicer novela KZ-1C prinaša dve bistveni spremembi v opredelitvi kaznivega dejanja davčne zatajitve. Prvič, dejanje je lahko po novem izvršeno z enim ali več ravnanji (tudi serijsko), ki se nanašajo na eno ali več vrst davčnih in drugih predpisanih obveznosti. Drugič, za prag kaznivosti je relevantna skupna višina (seštevek) utajenih obveznosti v obdobju največ 12 zaporednih mesecev. Navedeno bo gotovo vplivalo na število teh kaznivih dejanj v bodoče.

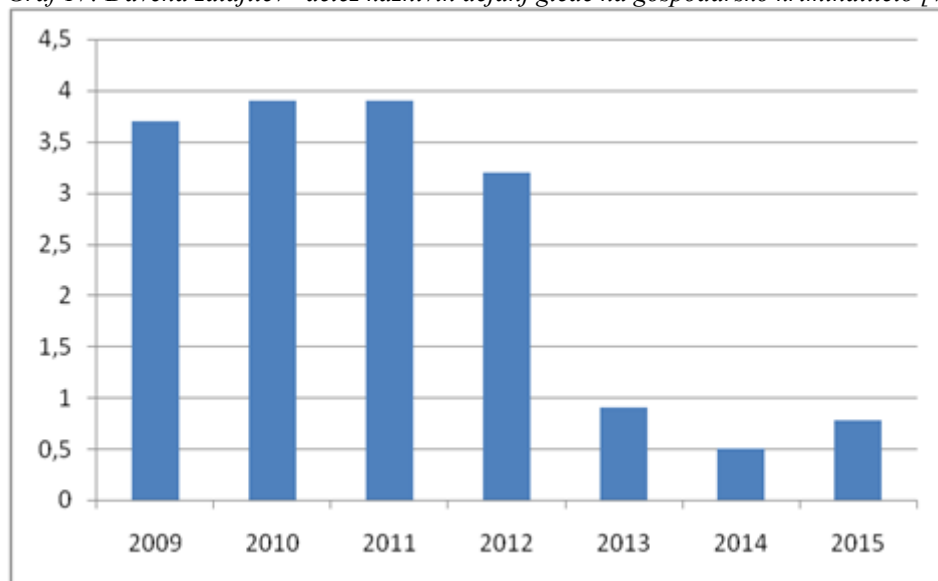
Tabela 3: Statistični podatki v zvezi s kaznivim dejanjem davčne zatajitve

LETO	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ŠT. OBTOŽB	106	173	127	103	82	102	91
% OD VSEH OBTOŽB	0,5%	0,9%	0,7%	0,6%	0,5%	0,6%	0,5%

Graf 16: Davčna zatajitev – število kaznivih dejanj

Graf 17: Davčna zatajitev –delež kaznivih dejanj glede na gospodarsko kriminaliteto [v %]

Stopnja ogroženosti ostaja srednje nizka (ML).

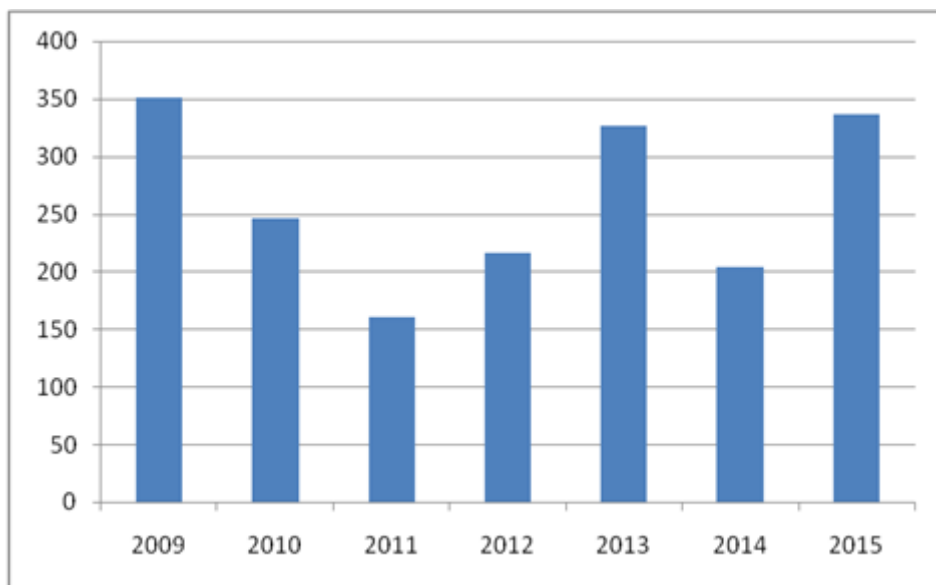
1.6 ZLORABA POLOŽAJA ALI ZAUPANJA PRI GOSPODARSKI DEJAVNOSTI (244. člen KZ, 240. člen KZ-1)

V Nacionalni oceni tveganja Republike Slovenije za pranje denarja in financiranje terorizma je bila ocenjena srednje visoka (MH) stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s kaznivimi dejanji zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti. Takšna ocena je posledica zahtevnejše obravnave tovrstnih kaznivih dejanj, zaradi posamičnih značilnosti storilcev, ki razpolagajo z ekonomskim in pravnim znanjem ter z ekonomsko močjo.

Tabela 4: Statistični podatki v zvezi s kaznivim dejanjem zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti

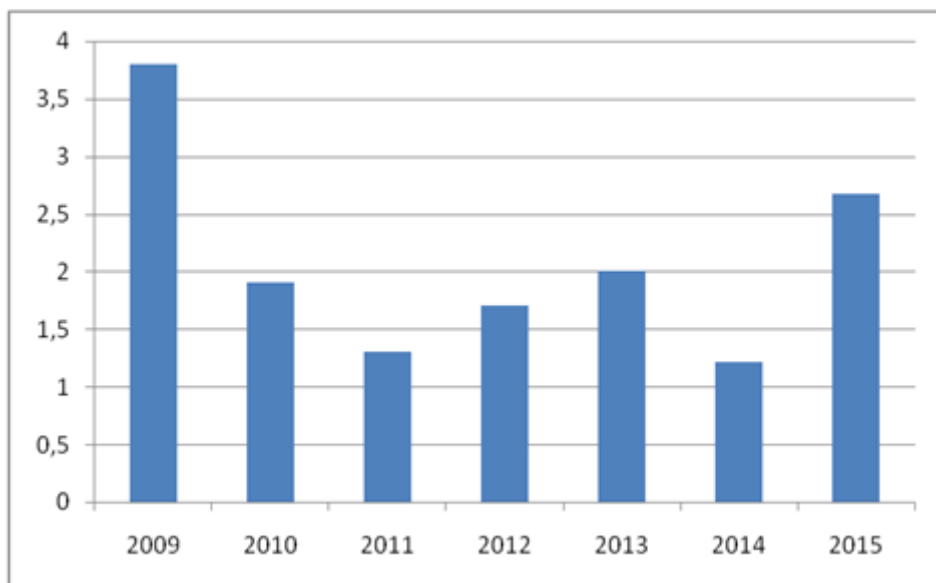
LETO	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ŠT. OBTOŽB	66	75	78	131	116	118	109
% OD VSEH OBTOŽB	0,3%	0,4%	0,4%	0,8%	0,7%	0,6%	0,6%

Graf 18: Zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti – število kaznivih dejanj

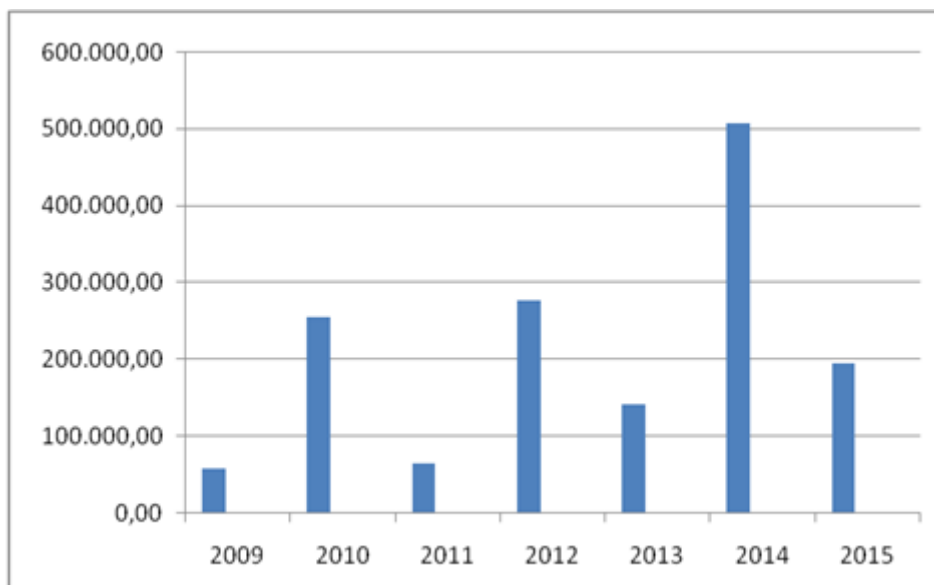

V poročevalskem obdobju je bilo v letu 2014 zaznati padec obravnave tovrstnih kaznivih dejanj, saj je policija obravnavala 204 kazniva dejanja, kar v primerjavi z letom 2013, predstavlja zmanjšanje za 60 %. Kljub upadu števila teh kaznivih dejanj, pa je zaznati povečanje višine škode (iz 142,5 milijona evrov v letu 2013, na 506,6 milijona evrov v letu 2014). Navedeno je posledica obravnave kompleksnega sklopa tovrstnih kaznivih dejanj v energetiki v letu 2014. Posledično ni presenetljiv ponoven upad škode pri zlorabi položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti, in sicer s 506,6 na 194,6 milijona evrov v letu 2015. Hkrati se je v letu 2015 ponovno povečalo število kaznivih dejanj zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti in sicer za 64,7 %, saj je bila evidentirana serija istovrstnih kaznivih dejanj pri neupravičenem izčrpavanju ene gospodarske družbe.

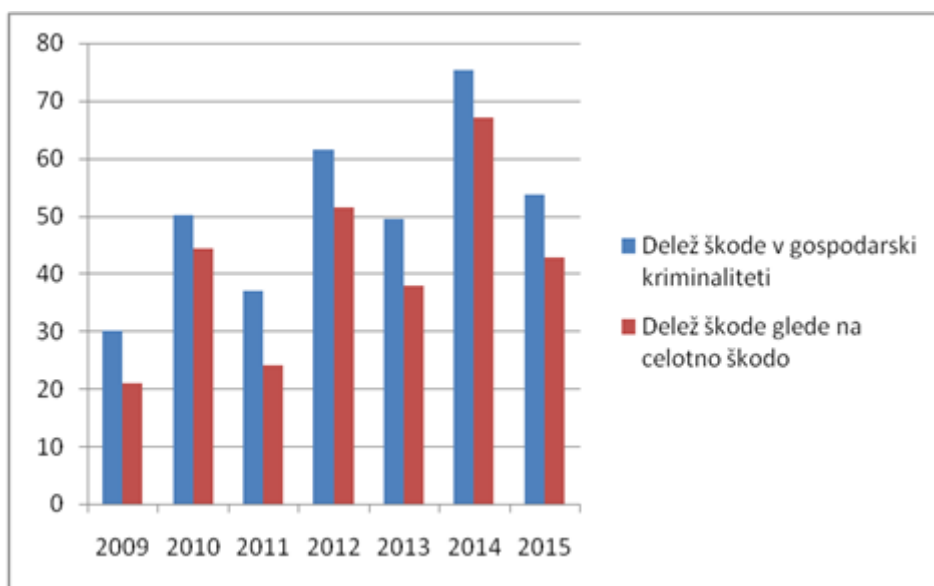
Graf 19: Zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti – delež glede na gospodarsko kriminaliteto [v %]

Graf 20: Zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti - škoda [v 1.000 EUR]

Graf 21: Zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti - delež škode v celotni in gospodarski kriminaliteti

Stopnja ogroženosti ostaja srednje visoka (MH).

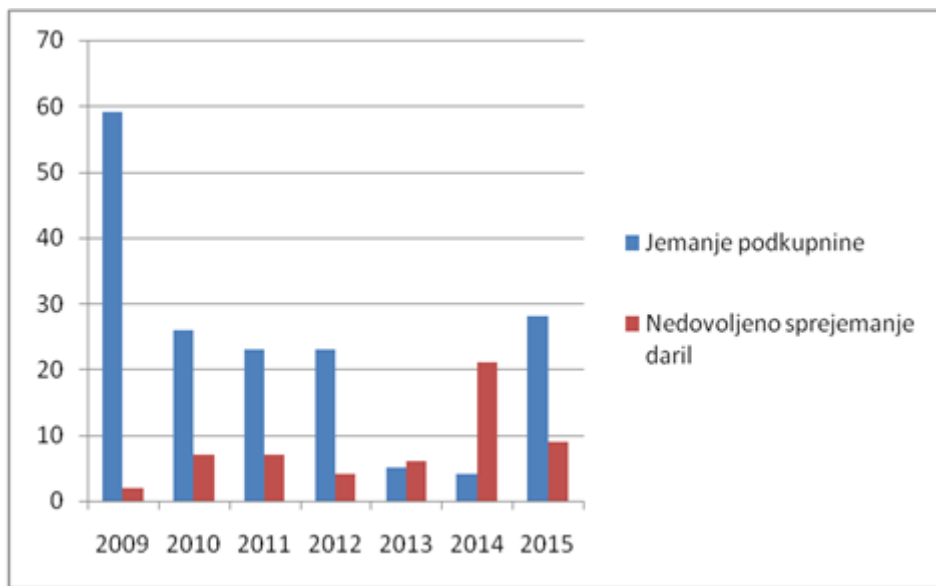
1.7 JEMANJE PODKUPNINE; NEDOVOLJENO SPREJEMANJE DARIL (267. člen KZ, 261. člen KZ-1; 247. člen KZ, 241. člen KZ-1)

V Nacionalni oceni tveganja Republike Slovenije za pranje denarja in financiranje terorizma je bila ocenjena nizka (L) stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s kaznivimi dejanji jemanjem podkupnine ter kaznivimi dejanju nedovoljenega sprejemanja daril. Takšna ocena temelji na ugotovitvi, da pri tovrstnih dejanjih prevladuje korupcija na nižjih nivojih, temu primerni pa so tudi nizki zneski. Zbrani podatki izkazujejo, da se je število vloženih obtožb zoper storilce obravnavanih kaznivih dejanj v letih 2014 ter 2015 znižalo. Glede na navedeno ocenjujemo, da se stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s kaznivimi dejanji jemanja podkupnine ter kaznivimi dejanju nedovoljenega sprejemanja daril, v poročevalskem obdobju 2014 – 2015 ni spremenila.

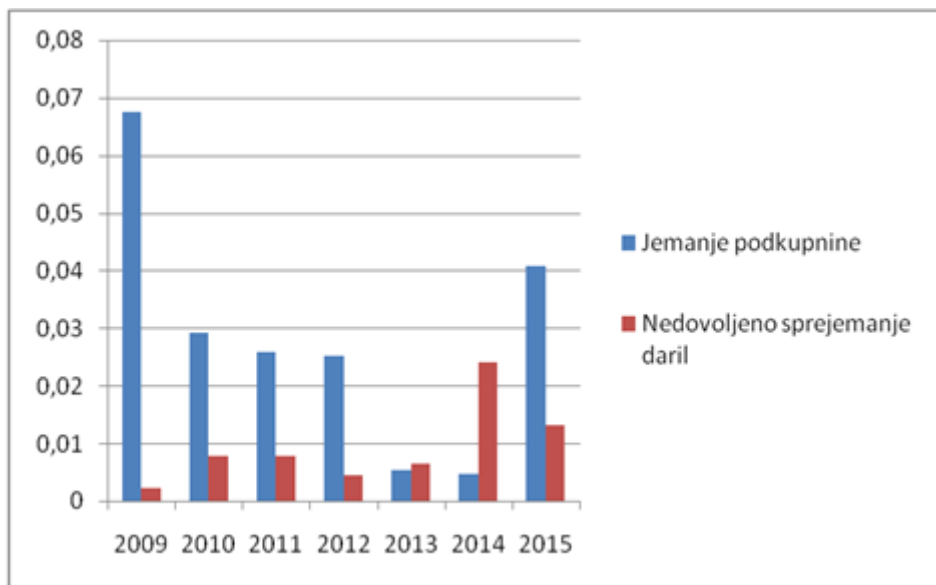
Tabela 5: Vloženi obtožni akti:

LETO	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ŠT. OBTOŽB	11	12	7	39	14	11	9
% OD VSEH OBTOŽB	0,06%	0,06%	0,05%	0,20%	0,08%	0,06%	0,05%

Graf 22: Število kaznivih dejanj

Graf 23: Delež kaznivih dejanj glede na celotno kriminaliteto [v %]

Stopnja ogroženosti ostaja nizka (L).

1.8 POSLOVNA GOLJUFIJA (234.a člen KZ, 228. člen KZ-1)

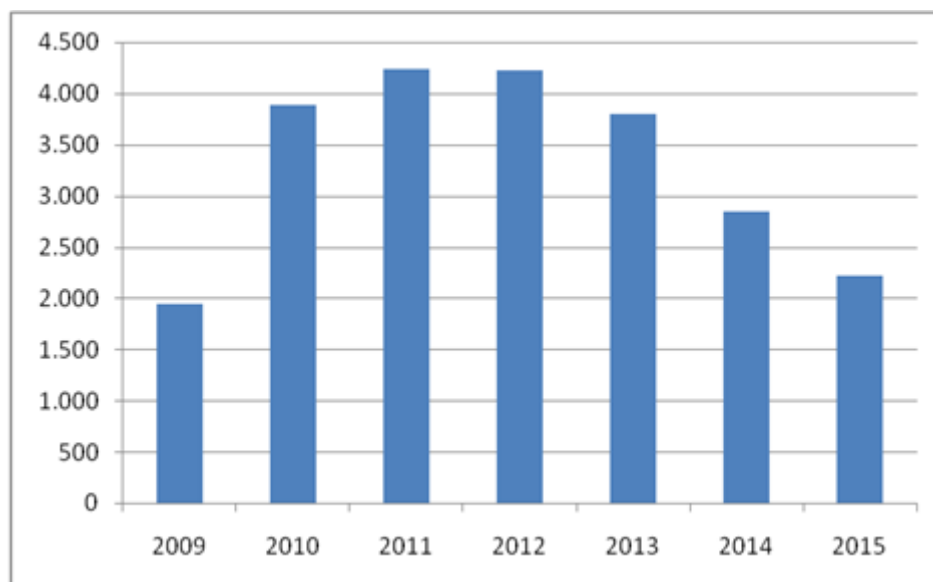
V Nacionalni oceni tveganja Republike Slovenije za pranje denarja in financiranje terorizma je bila ocenjena srednje nizka (ML) stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s kaznivimi dejanji poslovne goljufije. Takšna ocena je temeljila na ugotovitvi, da gre v obravnavanih zadevah najpogosteje za neplačevanje dobavljenega blaga ali opravljene storitve, pri čemer gre za nižje zneske, ki ne predstavljajo neposredne nevarnosti za pranje denarja, saj storilci s tem denarjem ne razpolagajo. Zbrani podatki izkazujejo, da se je število vloženih obtožb zoper storilce obravnavanih kaznivih dejanj v letu 2015 (v primerjavi z letom 2014) znižalo. Glede na navedeno ocenjujemo, da se stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s kaznivimi dejanji poslovne goljufije, v poročevalskem obdobju 2014 – 2015 ni spremenila.

Tabela 6: Statistični podatki v zvezi s kaznivim dejanjem poslovne goljufije

LETO	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ŠT. OBTOŽB	522	582	648	682	737	857	808
% OD VSEH OBTOŽB	2,7%	3,0%	3,6%	4,0%	4,3%	4,7%	4,8%

Poslovna goljufija iz 228. člena KZ-1 ter 234.a člena KZ je med gospodarskimi kaznivimi dejanji najpogostejše kaznivo dejanje. Za to kaznivo dejanje so bili v letu 2014 polnoletni storilci ovadeni za 25 % manj kaznivih dejanj kot v letu pred tem, vloženih pa je bilo 857 obtožnih aktov, kar predstavlja 16 % več obtožb, kot leto prej. V letu 2015 pa je bilo vloženih 808 obtožnih aktov. Prejete ovadbe za kaznivo dejanje poslovne goljufije so se nanašale predvsem na neizpolnitev dogovorjenih obveznosti med gospodarskimi družbami in samostojnimi podjetniki oziroma fizičnimi osebami (npr.: neplačilo dobavljenega blaga, neopravljene že plačane storitve).

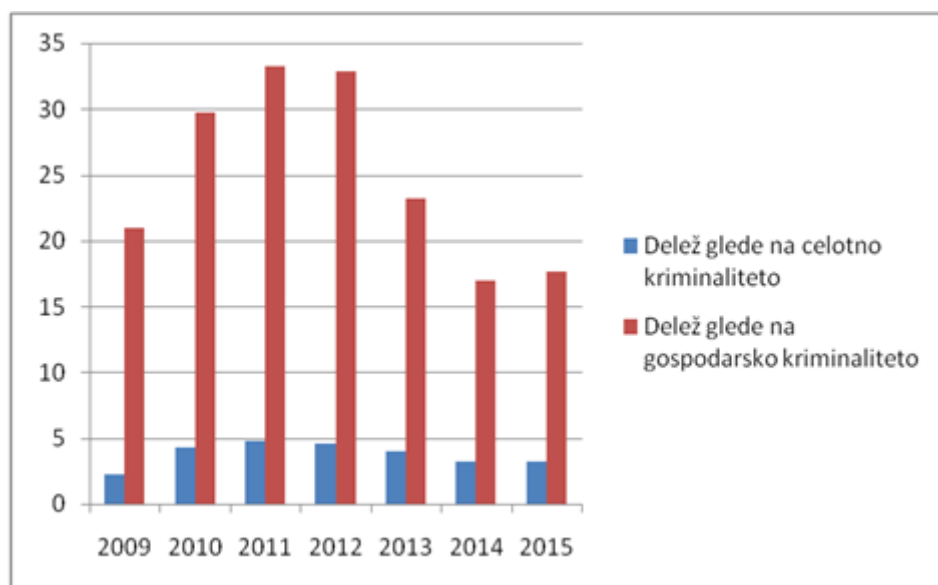
Graf 24: Poslovna goljufija - število kaznivih dejanj

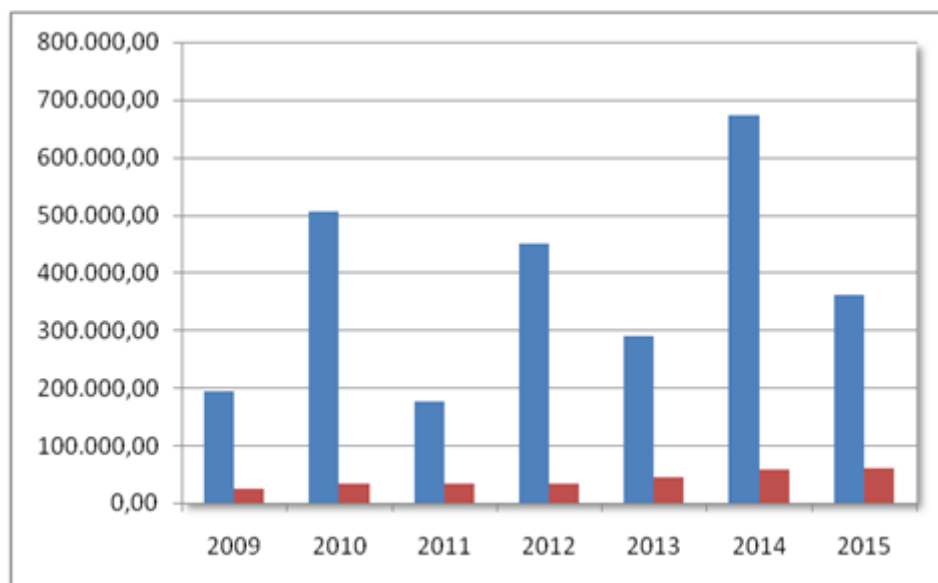
Iz podatkov obravnave števila kaznivih dejanj poslovne goljufije je zaznati trend zmanjševanja, ki se je pričel v letu 2013 ter nadaljeval tudi v poročevalskem obdobju. Tako se je v letu 2014 (v primerjavi z letom 2013) število kaznivih dejanj poslovnih goljufij zmanjšalo za 25,1 %, kar je pripisati manjšemu številu prijav oškodovancev. V letu 2015 se je število obravnave tovrstnih kaznivih dejanj ponovno zmanjšalo (v primerjavi z letom 2014),

in sicer za 25,2 %, kar je posledica tega, da so bile pri navedenih kaznivih dejanjih v letu 2014 zaključene obravnave serij kaznivih dejanj, tudi iz preteklih let.

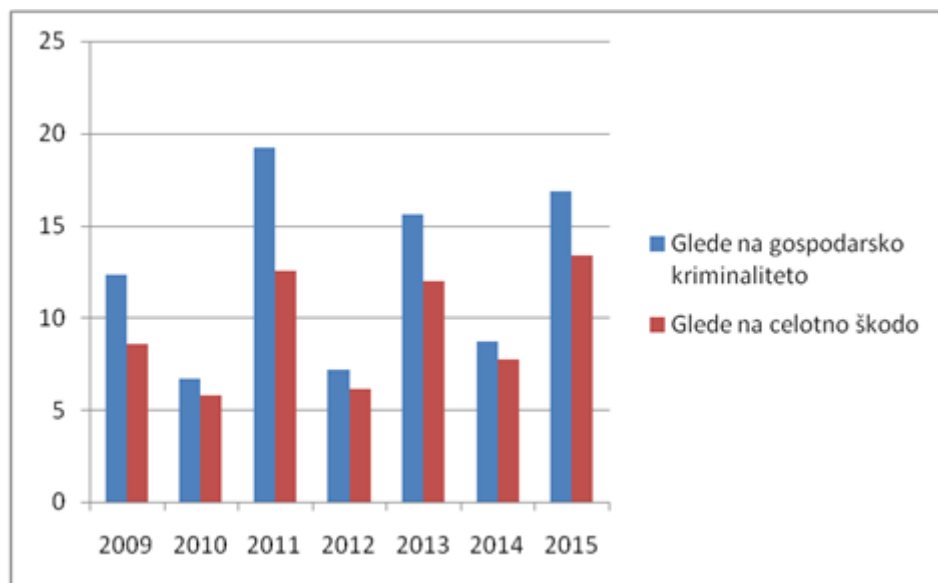
Graf 25: Poslovna goljufija - delež kaznivih dejanj v celotni in gospodarski kriminaliteti [v %]

Graf 26: Poslovna goljufija - škoda [v 1000 EUR]

Graf 27: Poslovna goljufija - delež škode glede na škodo, povzročeno s celotno in gospodarsko kriminaliteto [v %]

Stopnja ogroženosti ostaja srednje nizka (ML).

1.9 ORGANIZIRANJE DENARNIH VERIG IN NEDOVOLJENO PRIREJANJE IGER NA SREČO (234.b člen KZ, 212. člen KZ-1)

V Nacionalni oceni tveganja Republike Slovenije za pranje denarja in financiranje terorizma je bila ocenjena nizka (L) stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s kaznivimi dejanji organiziranja denarnih verig in nedovoljenega prirejanja iger na srečo. Takšna ocena je temeljila na ugotovitvi, da se le manjše število oškodovancev odloča za prijavo kaznivih dejanj denarnih verig. Tudi je upadlo število tovrstnih kaznivih dejanj, kar je posledica pretekle gospodarske krize in boljše obveščenosti vlagateljev. Glede na navedeno je zato tudi nižja ogroženost za pranje denarja.

Tabela 7: Statistični podatki v zvezi s kaznivim dejanjem organiziranja denarnih verig in nedovoljenega prirejanja iger na srečo

LETO	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ŠT. OBTOŽB	6	13	10	4	8	3	4
% OD VSEH OBTOŽB	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

V letu 2014 so državna tožilstva za kaznivo dejanje organiziranja denarnih verig in nedovoljenega prirejanja iger vložila tri obtožbe. V letu 2015 je bilo obravnavanih devet ovadb, prejetih za ta kazniva dejanja, skupaj z devetimi iz prejšnjega obdobja pa obravnavanih 18 ovadb. Tožilci so za kazniva dejanja fizičnih oseb vložili štiri obtožne akte (obtožbe po preiskavi) in dve zahtevi za preiskavo. Glede na navedeno ocenjujemo, da se stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s tovrstnimi kaznivimi dejanji, v poročevalskem obdobju 2014 – 2015 ni spremenila ter tako ostaja na najnižji ravni.

Stopnja ogroženosti ostaja nizka (L).

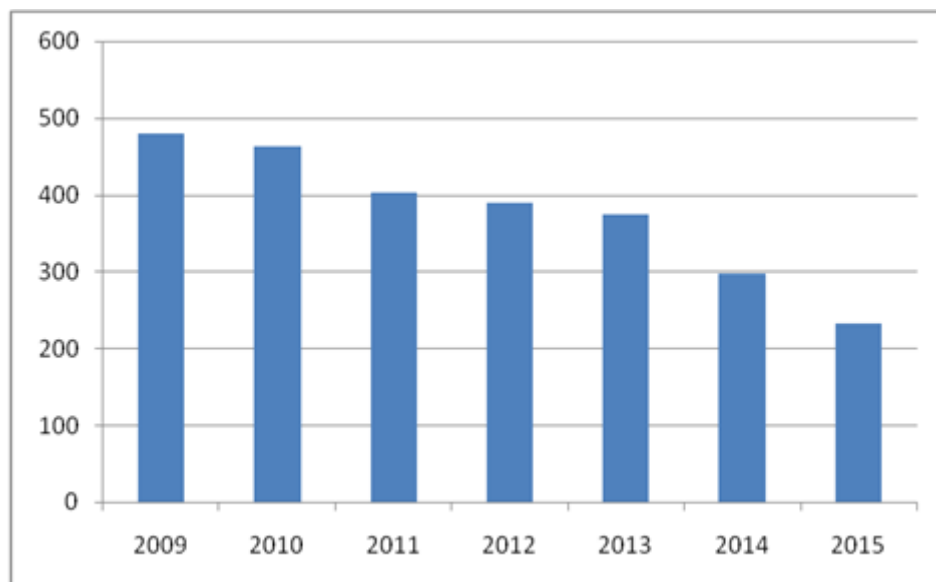
1.10 ROP (213. člen KZ, 206. člen KZ-1)

V Nacionalni oceni tveganja Republike Slovenije za pranje denarja in financiranje terorizma je bila ocenjena nizka (L) stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s kaznivimi dejanji roba. Takšna ocena je temeljila na ugotovitvi, da gre pri tovrstnih kaznivih dejanjih večinoma za manjše vrednosti protipravno odvzetih stvari. Največje tveganje za pranje denarja predstavlja organizirana kriminalna dejavnost, vendar je njen delež nizek.

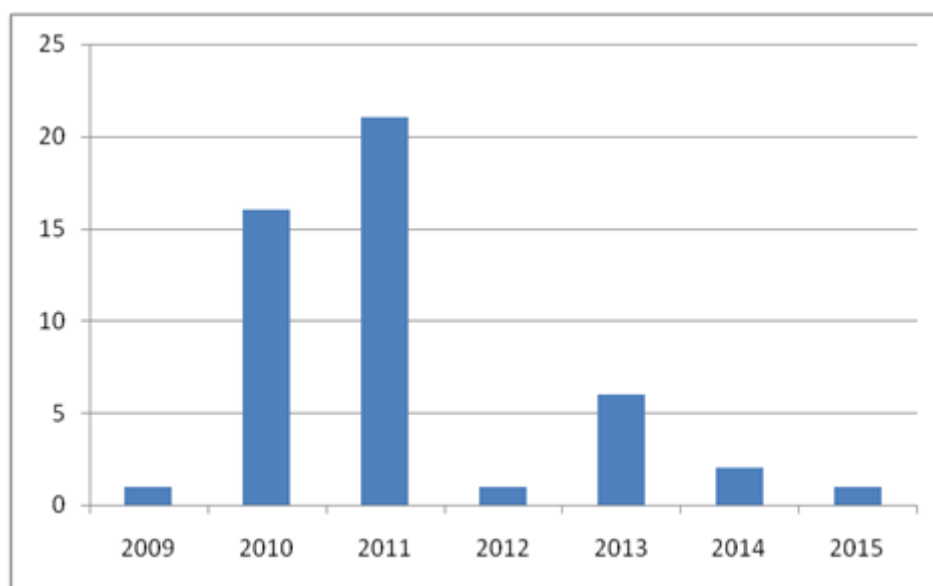
Tabela 8: Statistični podatki v zvezi s kaznivim dejanjem roba

LETO	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ŠT. OBTOŽB	143	124	118	178	159	147	122
% OD VSEH OBTOŽB	0,7%	0,6%	0,7%	1,0%	0,9%	0,8%	0,7%

Graf 28: Rop - število kaznivih dejanj

Graf 29: Rop - število kaznivih dejanj – ORGANIZIRANA KRIMINALITETA

Kot že navedeno, predstavlja največje tveganje za pranje denarja v okviru kaznivega dejanja roba v primeru, ko ga lahko uvrstimo pod kriterije organizirane kriminalne dejavnosti. Največ kaznivih dejanj roba s področja organizirane kriminalitete je bilo v letu 2011, ko je policija obravnavala 21 kaznivih dejanj. Po podatkih policije se obravnava kaznivih dejanj letno zmanjšuje, enako tudi višina povzročene škode. Policija je v poročevalskem obdobju obravnavala le tri kazniva dejanja roba v okviru organizirane kriminalne dejavnosti, in sicer sta bili dve tovrstni kaznivi dejanji izvršeni leta 2014, eno pa v letu 2015. Po podatkih državnega tožilstva v obdobju 2014 – 2015 ni bilo vloženega nobenega obtožnega akta za kaznivo dejanje roba v organizirani kriminalni dejavnosti, zaradi česar ostaja ocena ogroženosti pranja denarja v zvezi s tovrstnimi kaznivimi dejanji na nizki ravni.

Stopnja ogroženosti ostaja nizka (L).

1.11 ZLORABA URADNEGA POLOŽAJA ALI URADNIH PRAVIC (261. člen KZ, 257. člen KZ-1)

V Nacionalni oceni tveganja Republike Slovenije za pranje denarja in financiranje terorizma je bila ocenjena srednje nizka (ML) stopnja ogroženosti za pranje denarja v zvezi s kaznivimi dejanji zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic. Takšna ocena je temeljila na ugotovitvi, da prihaja do visokega odstotka zavrženih kazenskih ovadb pri obravnavi tovrstnih kaznivih dejanjih, predvsem zaradi neutemeljenih ovadb oseb, ki so nezadovoljne z odločitvijo organa v različnih uradnih postopkih.

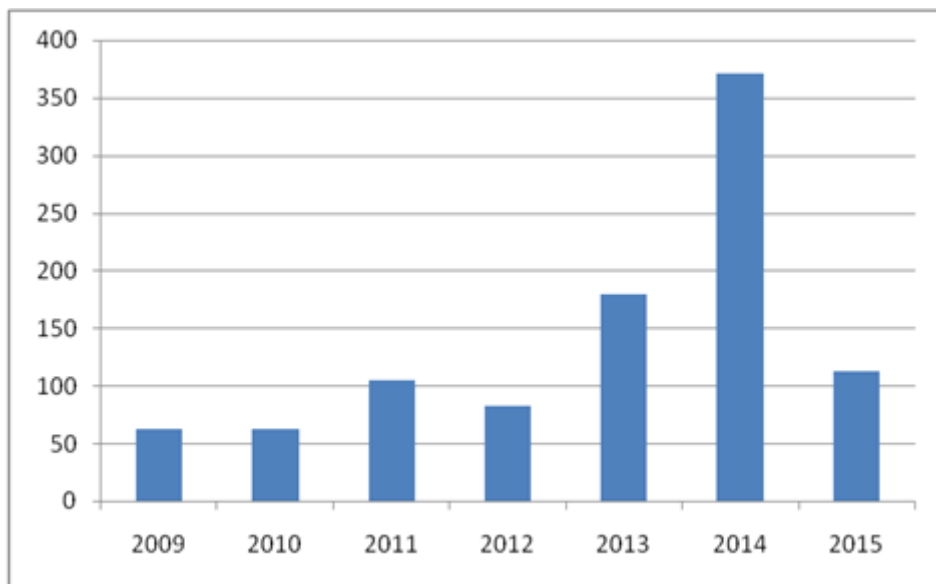
Tabela 9: Statistični podatki v zvezi s kaznivim dejanjem zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic

LETO	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ŠT. OBTOŽB	20	27	76	33	57	66	94
% OD VSEH OBTOŽB	0,1%	0,1%	0,4%	0,2%	0,3%	0,4%	0,6%

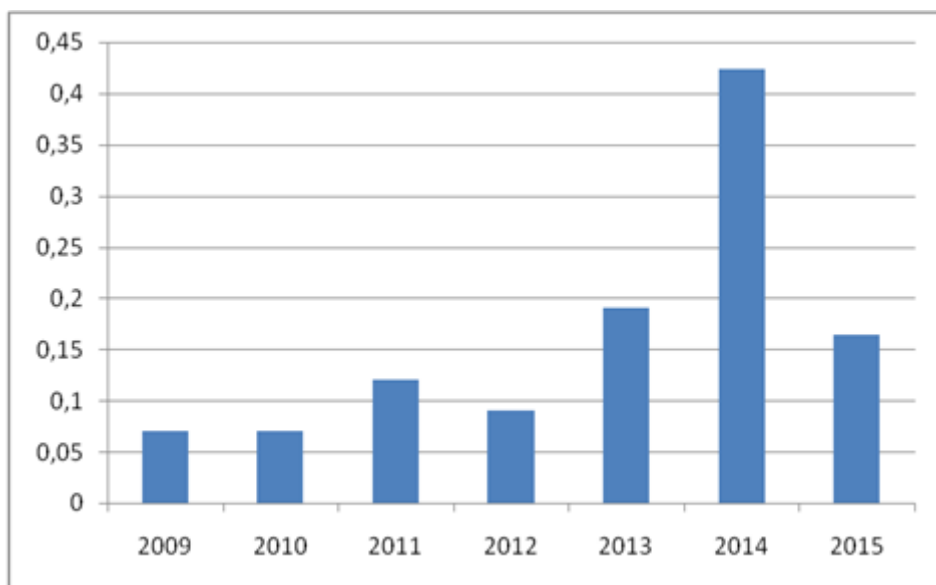
Število zaznanih kaznivih dejanj zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic v zadnjih letih narašča, še posebno velik porast je bilo zaznati med letoma 2013 (ko je policija obravnavala 179 kaznivih dejanj) ter 2014 (ko je bilo obravnavanih 371 kaznivih dejanj). Takšen porast je posledica obravnave večjega števila tovrstnih kaznivih dejanj v šolah vožnje. V letu 2015 je

bilo po podatkih policije obravnavanih 113 tovrstnih kaznivih dejanj, kar v primerjavi z letom 2014 predstavlja zmanjšanje za kar 69,5 %. Kljub temu, da se je zmanjšalo število kaznivih dejanj, ki jih je obravnavala policija, pa je število vloženi obtožnih aktov v letu 2015 naraslo, kar je posledica povečanega števila kazenskih ovadb v letu 2014 ter v tej zvezi povezanega časovnega zamika med obravnavo in zaključeno preiskavo na policiji ter sprejemom tožilske odločitve.

Graf 30: Zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic - število kaznivih dejanj

Graf 31: Zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic - delež kaznivih dejanj v gospodarski kriminaliteti

Stopnja ogroženosti ostaja srednje nizka (ML).

SKUPNA OCENA OGROŽENOSTI: Srednje nizka (ML)

1.12 ZUNANJA OGROŽENOST

Slovenija ima v Evropi poseben geostrateški položaj, saj povezuje vzhod z zahodom ter sever z jugom. Zaradi tega ni presenetljivo, da je Slovenija močno povezana s sosednjimi državami na kulturnem, političnem ter zgodovinskem področju, kar pa se odraža tudi v kriminalu, predvsem številu že prej omenjenih zadev, povezanih s tihotapljenjem drog.

Na podlagi statističnih podatkov Policij, UPPD ter davčnih organi pogosto izmenjujejo podatke s sorodnimi organi sosednjih držav. UPPD tako izmenja skoraj 40% vseh podatkov s sosednjimi državami, kar je posledica velikega števila tujih pravnih oziroma fizičnih oseb, za katere obstaja sum pranja denarja in so zaradi tega predmet analize UPPD. V zadnjih 4 letih delež preiskovanih tujih pravnih/fizičnih oseb nikoli ne pade pod 25% (v povprečju znaša 35%). V letu 2009 je 60% vseh obvestil o sumljivih transakcijah, ki jih je UPPD poslal Policiji, vključevalo tudi tuje, predvsem sosednje države. Pri primerjavi statističnih podatkov sta se pojavili dve nepričakovani posebnosti. Prva je nizko število podatkov, povezanih s Ciprom, za katerega v Sloveniji velja oznaka "davčna oaza", v katerega se steka večino sredstev, pridobljenih z gospodarskim kriminalom v naši državi. Druga pa je zelo nizko število izmenjanih informacij z vzhodnimi sosednjimi državami s strani Policije in UPPD, medtem ko ima Davčni urad največji delež izmenjanih informacij ravno s temi državami. Ravno zaradi tega je potrebna nadaljnja analiza tega protislovja.

Stopnjo zunanje ogroženosti ocenjujemo kot srednjo (M).

1.13 FINANCIRANJE TERORIZMA

Financiranje terorizma je kriminalna dejavnost, ki ogroža vrednote zaščitene s pravili mednarodnega prava. Kot takšna je definirana in določena v mednarodnih pogodbah in z drugimi mednarodnimi pravnimi akti in predstavlja pojav, proti kateremu se morajo države boriti, tako na preventivni kot tudi na represivni ravni. V času globalizacije in odprtosti prihaja bolj kot doslej v ospredje soodvisnost mednarodne skupnosti in nedeljivost mednarodne varnosti.

Republika Slovenija je z ratifikacijo mednarodnih pravnih instrumentov vzpostavila učinkovit sistem preprečevanja terorizma in financiranja terorizma, kot podporne oblike terorističnega delovanja (aktivno sodeluje, podpira in se pridružuje pobudam in ukrepom v boju proti terorizmu v mednarodnih forumih; s pridružitvijo in izvajanjem ukrepov, sprejetih v okviru OZN, EU, Nato, OVSE in Sveta Evrope se Slovenija nedvoumno in trdno postavlja v protiteroristični tabor), inkriminirala je dejanje financiranja terorizma, določila je odvzem denarja in premoženja, namenjenega za storitev terorističnih dejanj, vzpostavila je mednarodno sodelovanje ter proaktivni sistem preprečevanja in nacionalnega sodelovanja med različnimi organi ter institucijami. Financiranje terorizma je v slovenski zakonodaji inkriminirano od leta 2004. Kot kaznivo dejanje je opredeljeno vsako zagotavljanje ali zbiranje denarja ali premoženja, da bo deloma ali v celoti uporabljeno za storitev kaznivih dejanj terorizma, ščuvanja in javnega poveličevanja terorističnih dejanj kot tudi novačenja in usposabljanja za terorizem. Pri tem ni pomembno, ali so bila tako zagotovljena sredstva dejansko uporabljena za ta dejanja ali ne.

V Sloveniji predstavlja preprečevanje terorizma (in financiranja terorizma) tesno koordinacijo mednarodnih in notranjih ukrepov (politični, finančni, zakonodajni, policijski, vojaški, administrativni, policijski in drugi ukrepi). Slovenska policija je poleg Slovenske vojske, Slovenske obveščevalno-varnostne agencije ter Obveščevalno-varnostne službe, eden izmed ključnih nacionalno varnostnih subjektov, ki sodelujejo v boju proti terorizmu.

V Republiki Sloveniji aktivnosti za preprečevanje terorizma (in financiranje terorizma) potekajo na več ravneh. Na strateški ravni gre za delovanje Sveta za nacionalno varnost

(SNAV). Ta je pristojen za usklajevanje nacionalno-varnostne politike in za usmerjanje in usklajevanje dejavnosti, ki se izvajajo za uresničevanje interesov in ciljev nacionalne varnosti. SNAV sestavljajo najvišji predstavniki vlade in direktor Slovenske obveščevalno-varnostne agencije. V sekretariat SNAV (SSNAV), ki operativno usklajuje njegovo delovanje, pa so med ostalimi vključeni še: generalni direktor Policije, načelnik Generalštaba Slovenske vojske in generalni direktor Obveščevalno-varnostne službe Ministrstva za obrambo. V okviru SSNAV deluje mešana delovne skupine za boj proti terorizmu, v kateri sodelujejo predstavniki Slovenske obveščevalno-varnostne agencije, Ministrstva za notranje zadeve, Uprave kriminalistične policije, Obveščevalno-varnostne službe Ministrstva za obrambo, Slovenske vojske, Ministrstva za zunanje zadeve, Ministrstva za pravosodje, Finančne uprave Republike Slovenije ter UPPD, ki je centralni organ za boj proti financiranju terorizmu v naši državi. Ta delovna skupina redno izdeluje oceno teroristične ogroženosti, ki je označena z oznako tajnosti.

Na operativni ravni poteka v obliki rednih stikov med predstavniki Policije, Slovenske obveščevalno-varnostne agencije ter Obveščevalno-varnostne službe Ministrstva za obrambo RS, specializiranih za področje terorizma.

Koncept preprečevanja terorizma in financiranja terorizma v Sloveniji sledi štiristebnemu modelu. Ta je primarno usmerjen v (a) preprečevanje, da bi se posamezniki podvrgli nasilni radikalizaciji, ki vodi v terorizem, ter preprečevanje dostopa takšnim osebam do sredstev za izvršitev, vključujoč finančna sredstva, (b) zaščito pred neposrednim ogrožanjem življenja in premoženja ljudi ter kritične infrastrukture, (c) sistem za učinkovit pregon ter, (d) sistem odzivanja na grožnje terorizma.

Odzivanje na grožnje in s terorizmom povezana tveganja se na nacionalni ravni uresničuje skozi načrtno usmerjene sistemsko strateške in operativne aktivnosti. To omogoča relativno preprost, pregleden in učinkovit nacionalni protiteroristični sistem. Učinkovito operativno delovanje omogoča predvsem posebna Medresorska delovna skupina za nadnacionalne grožnje, ki za potrebe Sveta za nacionalno varnost omogoča ustrezno prepoznavanje groženj, tveganj in ranljivosti, ki so osnova za načrtovanje, usmerjanje in izvajanje operativnih aktivnosti.

Samo operativno delovanje se izvaja v sklopu posebne tripartitne delovne skupine, ki omogoča tesno in vzajemno sodelovanje na dnevni ravni med Slovensko obveščevalno varnostno agencijo, Obveščevalno varnostno službo in Policijo. V okviru takšnega sodelovanja vsi trije deležniki ažurno izmenjujejo relevantne operativne podatke, tako tiste ki jih zberejo same kot tudi tiste pridobljene v sklopu različnih mednarodnih formatov v katerih sodelujejo. Format tripartitne skupine omogoča učinkovito vključevanje tudi drugih pristojnih organov, kot so DURS, Ministrstvo za finance, različni inšpekcijski organi idr., ki bi bili pričakovano vključeni v primeru preprečevanja financiranja terorizma oz. z njim povezanih sumljivih finančnih transakcij.

Preprečevanje terorizma (in financiranja terorizma) je vse od 11. 9. 2001 tudi osrednja točka mednarodnega sodelovanja vseh zgoraj omenjenih organov in teles. Glede na naravo terorizma in njegovo organiziranost, ki vključuje veliko število članov, ki izvajajo različne naloge, od katerih mnoge niso nasilne in jih je same po sebi težko povezati s terorizmom, je zlasti pomembno sodelovanje, ki poteka med predstavniki Slovenske obveščevalno-varnostne agencije s predstavniki podobnih agencij drugih držav. To sodelovanje poteka v obliki bilateralnih stikov z organi posameznih držav in v obliki multilateralnih stikov z organi več držav. Osrednja oblika multilateralnega sodelovanja v preprečevanju terorizma (in financiranja terorizma) je sodelovanje v Skupini za preprečevanje terorizma, ki je organizirana na ravni EU in poleg vseh držav članic EU vključuje še Švico in Norveško. Poleg tega poteka sodelovanje tudi na regionalni ravni in na ravni posebne delovne skupine NATO. Predstavniki Slovenske obveščevalno-varnostne agencije vzdržujejo redne stike s

predstavniki policije (posebna enota za preprečevanje terorizma) in kadar pri svojem delu pridejo do podatkov, ki kažejo na sum, da gre za dejanje, ki je po kazenski zakonodaji kaznivo, zadevo predajo pristojni policijski enoti v nadaljnjo obravnavo.

Na policijski ravni poteka mednarodno sodelovanje v različnih formatih. Poleg tvornega sodelovanja v sklopu Delovne Skupine za Terorizem, Notranji vidik, Svet EU, sodelovanja v Europol in Interpol, je Slovenija članica posebne skupine, ki združuje evropske protiteroristične enote, Police Working Group on Terrorism. Zavedajoč se pomena usklajenega delovanja na mednarodni ravni, je Slovenija pobudnica vrste regionalnih pobud. Tako je na pobudo Slovenije EU pričela z iniciativo, Western Balkan Counter Terrorism Initiative (WBCTi), ki spodbuja komplementaren in integrativen način preprečevanja terorizma, vključujoč tveganja njegovega financiranja. Dodana vrednost WBCTi je, da v regiji Zahodnega Balkana, v sklopu skupnega nastopa zoper terorizem, združuje prav vse pomembne regionalne partnerje, vključujoč ZN, OVSE, RCC idr.. V sklopu WBCTi je, poleg političnega (RCC) in strateškega nivoja (PCC SEE CT Network), dan poseben poudarek operativnemu nivoju, ki ga predstavlja Counter Terrorism Initiative. Ta na operativni ravni združuje protiteroristične enote Albanije, BiH, Makedonije, Črne Gore, članice pa so tudi DČ EU Avstrija, Hrvaška, Češka in Slovenija kot pobudnica in promotor CTi. Člana CTi sta tudi Europol in Interpol. V svojem planu aktivnosti za obdobje 2016-2017 je CTi kot prioriteto opredelil okrepitev sodelovanja na področju pravočasnega odkrivanja in preprečevanja financiranja terorizma. Pri tem je dana posebna vloga samemu preiskovanju, zaradi česar bodo imeli pri tem posebno vlogo tožilci. Posebna dodana vrednost te skupine je, da združuje policijske in posamezne obveščevalne strukture, kar potrjuje, da je takšno sodelovanje možno. V sklopu WBCTi in CTi je poleg krepitve operativnih zmogljivosti, osrednjega pomena pomoč pri vzpostavljanju potrebnih nacionalnih protiterorističnih kapacitet in zmogljivosti. To vključuje poleg oblikovanja in prenosa novih dobrih praks, razvoj modela za učinkovitejše prepoznavanje novih trendov, modusov ter s tem samih tveganj.

UPPD kot centralni organ za sprejem informacij, ki kažejo na sumljive transakcije povezan s financiranjem terorizma, je v obdobju 2007-2015 od finančnih institucij prejel le 22 takih prijav, od Policije, Slovenske obveščevalno varnostne agencije in tujih FIU pa še nadaljnjih 19. Skupno je Urad tako zaradi sumov financiranja terorizma zbiral podatke v 41 zadevah, pri čemer je v 19 zadevah s sumi storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma seznanil tudi SOVO in Policijo.

Informacije s tega področja in ocene ogroženosti ne izkazujejo resne ogroženosti s strani terorizma oziroma njegovega financiranja, vendar pa informacije v zadnjem času kažejo aktivnosti v zvezi z novačenjem in urjenjem za teroristične aktivnosti ter spreobračanju mladih ljudi v radikalni islam.

Stopnja ogroženosti ostaja nizka (L).

2. SKUPINA - NACIONALNA RANLJIVOST

2.1. POLITIKA IN IZVRŠEVANJE

Ocena 2015: visoka – 0.85

Obrazložitev 2015 je temeljila na dejstvu, da v Republiki Sloveniji sicer ni bila sprejeta posebna resolucija ali strategija v zvezi s preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma, v katero bi bila vključena tudi vseobsežna ocena tveganja, je pa bilo obravnavano

področje smiselno vključeno v Resolucijo o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012 - 2016⁵ (v nadaljevanju Resolucija) in Strategijo obvladovanja gospodarske kriminalitete v Republiki Sloveniji⁶ (v nadaljevanju Strategija), ki zajemata širše področje preprečevanja in odkrivanja kaznivih dejanj.

Ugotovljeno je bilo tudi, da je Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja (v nadaljevanju Urad) v preteklosti oblikoval Strategijo Urada za obdobje 2009 do 2012, ki je vsebovala naslednje cilje, v zvezi s katerimi je določala tudi merila za doseganje. Priporočeno je bilo, da bi Urad v sodelovanju z ostalimi pristojnimi organi tako preventivno strategijo v zvezi s preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma oblikoval tudi za ustrezno dolgo prihodnje obdobje.

Hkrati je 5. 4. 2012 začela delovati Stalna koordinacijska skupina za preprečevanje, odkrivanje ter pregon pranja denarja in financiranja terorizma (v nadaljevanju Koordinacijska skupina), ki še vedno deluje.

Ocena 2016: srednja/visoka – 0.80

Obrazložitev in posodobitev 2016:

V obrazložitvi 2015 navedena Resolucija med drugim vključuje tudi strategije oziroma programe, povezane s predhodnimi dejanji in kaznivim dejanjem pranja denarja, kakor tudi zasegom in odvzemom protipravno pridobljenega premoženja. Glede na to, da je bila sprejeta za obdobje 2012 do 2016, se v letošnjem letu njena veljava izteka. Iz letnih poročil Vladi Republike Slovenije (ki nato s poročilom seznanijo Državni zbor Republike Slovenije) izhaja, da je bila večina predvidenih aktivnosti izpolnjena, nekatere pa se še nadaljujejo v letošnjem letu.⁷

Ministrstvo za notranje zadeve je že začelo postopek za imenovanje medresorske delovne skupine za pripravo resolucije za obdobje 2018 do 2022.

»Strategijo v zvezi s preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma z vključeno oceno tveganja« pravzaprav predstavlja pravilni sprejem Nacionalna ocena tveganja pranja denarja in financiranja terorizma (v nadaljevanju NOT), ki se s tem dokumentom dopolnjuje. Načrt za njeno implementacijo bo predstavljal Akcijski načrt, ki je zaenkrat še v osnutku. Urad je tudi že oblikoval preventivno strategijo Urada za obdobje 2016 – 2018, po vzoru tiste, ki je veljala za obdobje 2009 – 2012.

Glede na to, da se bo implementacija Akcijskega načrta za izvedbo ugotovitev NOT v večjem delu šele začela, je ugotovljeno manjše znižanje ocene za obravnavano področje.

2.2. INKRIMINACIJA PRANJA DENARJA

Ocena 2015: visoka – 0.90

Obrazložitev 2015 in ocena izhajata iz dejstva, da Kazenski zakonik⁸ (v nadaljevanju KZ-1) v 245. členu kaznivo dejanje pranja denarja določa skladno z mednarodnimi standardi – tako glede zakonskih znakov kaznivega dejanja kot tudi glede predpisanih sankcij.

⁵ Uradni list RS, št. 83/2012.

⁶ Vlada Republike Slovenije, št. sklepa 02402-3/2012/13 z dne 5. 7. 2012.

⁷ Zadnje poročilo je Vlada Republike Slovenije sprejela s sklepom št. 23100-5/2016 z dne 21. 7. 2016.

⁸ Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 54/15 in 38/16.

Ocena 2016: visoka – 0.90

Obrazložitev 2016:

Glede na navedeno ocena ostaja enaka in posodobitev podatkov ni potrebna.

V obrazložitvi 2015 je skladnost inkriminacije podkrepljena s sodno prakso Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in statistiko obsodb, kar sicer po sistematiki v to točko NOT ne sodi, dokazuje pa ustreznost inkriminacije glede na slovenski pravni sistem.

2.3. SPOROČANJE SUMLJIVIH TRANSAKCIJ – ANALIZA PODATKOV

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2015 navaja, da se število sporočil o sumljivih transakcijah od leta 1995 konstantno povečuje (navedeni so podatki od leta 2009 do 2013), prav tako se zavezanci vse bolj zavedajo tudi pomena tako imenovanih neobičajnih transakcij, kar je med drugim tudi posledica delovanja Urada na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Večino sporočil o sumljivih transakcijah Uradu sicer še vedno posredujejo banke. Zavedanje o pomenu sporočanja sumljivih transakcij se povečuje tudi pri drugih zavezancih, najmanj napredka pa je opaziti pri odvetnikih, notarjih in nepremičninskih posrednikih, kar bi kazalo okrepiti s aktivnostmi Urada iz 70. člena ZPPDFT namreč.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2016:

Tabela 10: Število in delež zadev po prijaviteljih v obdobju 2014 – 2015

PRIJAVITELJI	2014	2015
1. SUMLJIVE TRN PO 38. ČLENU ZPPDFT	419	461
	87,29%	88,48%
Banke	372	422
Hranilnice	25	19
Pošta	4	6
BPH in DZU	4	2
Leasing	4	1
Revizorji in računovodje	1	
Igralnice	2	2
Ostali prireditelji iger na srečo	2	1
Zlatarji	2	5
Nepremičninske agencije	1	
Zavarovalnice	1	3
Drugi zavezanci	1	
2. SPOROČANJE ST PO 49. ČLENU ZPPDFT	4	3
	0,83%	0,58%
Notarji	4	
Odvetniki		3
3. POBUDE PO 60. ČLENU ZPPDFT	39	35
	8,13%	6,72%
Ministrstvo za notranje zadeve, UKP	25	28

Državno tožilstvo	8	5
Sodišče	2	
Ministrstvo za finance, CURS		
Komisija za preprečevanje korupcije	2	
SOVA	2	2
4. SPOROČ. DEJSTEV PO 89. ČLENU ZPPDFT	0	2
	0,00%	0,38%
ATVP		
Ministrstvo za finance, DURS		
Tržni inšpektorat		1
Banka Slovenije		1
Računsko sod.		
5. URAD IZLOČIL IZ EVIDENCE GT SAM	2	
	0,42%	0,00%
6. URADI DRUGIH DRŽAV	16	20
	3,33%	3,84%
SKUPAJ	480	521

Kot izhaja iz Tabele 1, se število sporočil o sumljivih transakcijah povečuje (iz 199 v letu 2009 na 600 v letu 2013 in 521 v letu 2015). Večino sporočil o sumljivih transakcijah Uradu še vedno posredujejo banke, ki so v zadnjih petih letih Uradu posredovale med 72 in 82 odstotkov vseh sporočil o sumljivih transakcijah. Prav tako se zavedanje o pomenu sporočanja sumljivih transakcij povečuje pri leasing hišah in zavarovalnicah. V sektorju nefinančnih poslov in poklicev, ki so zavezanci za sporočanje, je opazen določen napredek predvsem zaradi večjega števila sporočil s strani trgovcev z zlatom, s strani odvetnikov, notarjev in nepremičninskih posrednikov pa Urad prejme zelo malo ali nič sporočil.

V letu 2015 je Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja zaključil 572 zadev, kar je največ v obdobju od 1995 do 2015, na naslednje načine:

- v 259 zadevah je bilo Policiji (in v nekaterih primerih tudi Vrhovnemu državnemu tožilstvu Republike Slovenije) posredovano pisno naznanilo kaznivega dejanja pranja denarja;
- v 107 primerih je Urad pristojnim organom posredoval pisne informacije o ugotovljenih sumih storitve (drugih) kaznivih dejanj iz 62. člena ZPPDFT;
- v 206 primerih Urad ni ugotovil sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali kaznivih dejanj iz 62. člena ZPPDFT, zato je zadeve zaključil brez posredovanja drugim organom.

Policija in državno tožilstvo sta v okviru svojih pooblastil v letu 2015 skupno podala kazenske ovadbe ali pričela s kazenskimi postopki v 48 zadevah, ki se nanašajo na sume storitve kaznivega dejanja pranja denarja. V zadnjih petih letih sta Policija in državno tožilstvo skupno podala kazenske ovadbe ali pričela s kazenskimi postopki v 297 zadevah, ki se nanašajo na sume storitve kaznivega dejanja pranja denarja.

Policija mora Uradu tekoče posredovati podatke o podanih kazenskih ovadbah. Število podanih kazenskih ovadb za kaznivo dejanje pranja denarja se je v letu 2013 glede na predhodna leta izjemno povečalo. Trend naraščanja podanih ovadb Policije je bil prvič zaznan v obdobju od leta 2009 do 2013, saj je iz podanih 23 kazenskih ovadb v letu 2009 naraslo na povprečno 45 podanih kazenskih ovadb v obdobju od 2010 do 2012, medtem ko je v letu 2013 Policija podala rekordnih 62 kazenskih ovadb zaradi sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja. Po letu 2013 je število ovadb Policije sicer malo upadlo, vendar povprečno število podanih ovadb v letih 2014 in 2015 še vedno znaša 43 kazenski ovadb na leto.

Tudi po podatkih, ki so jih državna tožilstva dolžna posredovati Uradu, so v zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja brez predhodne kazenske ovadbe Policije v letu 2013 državni tožilci sami zahtevali preiskavo ali vložili obtožnico v 21 zadevah, od česar so 4 temeljile na obvestilih in informacijah Urada. V zadnjih dveh letih so tožilci sami zahtevali preiskavo ali vložili obtožnico v povprečno 10 zadevah na leto.

Za učinkovito odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj pranja denarja je pomembno dobro sodelovanje zavezancev in Urada na eni strani ter Policije in državnega tožilstva na drugi strani. Zato v nadaljevanju navajamo statistične podatke o številu in deležu zadev, pri katerih je s svojimi obvestili sodeloval tudi Urad kot posrednik med zavezanci po ZPPDFT ter organi odkrivanja in pregona. V zvezi s tem je v Tabeli 2 prikazano število vseh začetih predkazenskih ali kazenskih postopkov v letu 2015 zaradi suma storitve kaznivega dejanja pranja denarja, glede na izvor začetnega podatka o razlogih za sum pranja denarja, ki je sprožil preiskovanje Policije in državnega tožilstva v smeri kaznivega dejanja pranja denarja.

Tabela 11: Število vseh začetih postopkov zaradi utemeljenih sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja v letu 2015 glede na vir podatkov (zaznave razlogov za sum)

Vir podatkov	Prijavitelj Uradu	Število zadev	%
Obvestila in informacije Urada	Organizacije	14	29,17%
	Tuji FIU	1	2,08%
	Lastno in organizacije	1	2,08%
	Organizacije in pobuda	1	2,08%
	Pobuda	5	10,42%
Tožilstvo samostojno		6	12,50%
Policija samostojno		20	41,67%
SKUPAJ		48	

Iz Tabele 2 je razvidno, da je 22 zadev (ali 56,62 %) od skupno 48 novih zadev v letu 2015 zaradi suma storitve kaznivega dejanja pranja denarja, temeljilo na obvestilih in informacijah Urada. Od vseh zadev s področja pranja denarja v letu 2015 se jih je 14 začelo na podlagi sporočenih podatkov, ki so jih Uradu v obliki sporočenih sumljivih transakcij posredovali zavezanci, 5 na pobudo Policije ali tožilstva, 1 na podlagi informacij iz zaprosila tujega FIU, medtem ko so se v 2 primerih postopki pričeli zaradi hkratne prijave zavezancev in prejete pobude Policije. Policija in državno tožilstvo sta v letu 2014 povsem samostojno (brez sodelovanja Urada) pričela predkazenski ali kazenski postopek zaradi pranja denarja v 26 zadevah.

V preteklih letih smo opazovali vztrajno rast števila zadev v treh fazah postopkov (zahteva za preiskavo, preiskava in obtožnica) in pričakovali skorajšnji zaključek teh zadev, ki bo viden tudi v porastu števila pravnomočno zaključenih zadev. Dejansko v obdobju zadnjih treh let opazamo konstantno število zadev povezanih s storitvijo kaznivega dejanja pranja denarja, ki so se končala s pravnomočno obsodilno sodbo. Da gre dejansko za ogromen prirast števila pravnomočnih sodb s področja pranja denarja pove tudi podatek, da so sodišča v obdobju od leta 2013 do 2015 izrekla kar 48 sodb, medtem ko je bilo takih sodb v celotnem obdobju 1995-2012 samo 9.

Podatki za zadnjih pet let odkrivajo, da so izdelki Urada, ki temeljijo na informacijah finančnih in nefinančnih institucij, bili podlaga za približno polovico vseh predkazenskih in kazenskih postopkov in tudi pravnomočnih sodb.

Glede na svoje pristojnosti v zvezi z odkrivanjem razlogov za storitev kaznivega dejanja pranja denarja, Urad v konkretnih primerih ne more zagotovo ugotoviti, kakšno predhodno kaznivo dejanje je bilo storjeno. Lahko pa na podlagi informacij o okoliščinah transakcije oceni, katero predhodno kaznivo dejanje je bilo najbolj verjetno storjeno. Po opisani oceni

Urada sta bili v letu 2015 (podobno pa tudi v letih od 1995 do 2013) najpogostejši predhodni kaznivi dejanji, iz katerih je izviral umazan denar, kaznivo dejanje po 240. členu KZ-1 (zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti) in kaznivo dejanje po 249. členu KZ-1 (davčna zatajitev).

2.4. SPOSOBNOST PREISKOVALCEV FINANČNE KRIMINALITETE

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2015 izpostavlja Nacionalni preiskovalni urad (v nadaljevanju NPU), ki je bil v okviru Policije in sicer na državnem nivoju ustanovljen januarja 2010, posledično pa je bilo zaposlenih večje število novih preiskovalcev za področje gospodarske kriminalitete, kamor spada tudi kaznivo dejanje pranja denarja. Maja 2014 Vlada Republike Slovenije namenila še dodatna proračunska sredstva za zaposlitev dodatnih preiskovalcev v NPU. Glede na pristojnosti državnega tožilstva v zvezi s pregonom storilcev kaznivih dejanj in s tem povezanim usmerjanjem Policije samo kadrovska okrepitev kriminalistov ne bi izboljšala odkrivanja kaznivih dejanj in posledičnega pregona storilcev. Zato je tudi v zvezi s sposobnostjo preiskovalcev / kriminalistov pomembno, da se je 6. 11. 2011 začel uporabljati novi Zakon o državnem tožilstvu⁹ (v nadaljevanju ZDT-1), na podlagi katerega je bilo ustanovljeno Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije (v nadaljevanju SDT). Maja 2014 je Vlada Republike Slovenije namenila dodatna proračunska sredstva Vrhovnemu državnemu tožilstvu Republike Slovenije za zaposlitev novih strokovnih sodelavcev in državnih tožilcev.

Glede usposabljanja kriminalistov NOT 2015 izpostavlja kot pomembno, da Policija kontinuirano organizira usposabljanja kriminalistov za področje preiskovanja finančne kriminalitete, vključno s primeri pranja denarja. Tudi zaradi aktivnosti Policije na področju usposabljanja je tako zaznati trend povečevanja izvajanja finančnih preiskav, ki se izvajajo vzporedno s preiskovanjem kaznivih dejanj. Predstavljeni so tudi podatki o finančnih preiskavah in ovadbah za kaznivo dejanje pranja denarja do vključno leta 2013.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2016:

NOT 2015 vsebuje podatke o relevantnih usposabljanjih kriminalistov od leta 2010 do leta 2013, v nadaljevanju pa navajamo še podatke za leti 2014 in 2015:

- v letu 2014 so potekala usposabljanja s področja izvajanja finančnih preiskav v povezavi s preprečevanjem pranja denarja (tridnevno usposabljanje za 100 udeležencev),
- v letu 2014 so potekala usposabljanja s področja uporabe analitičnih orodij z namenom učinkovitejšega preiskovanja kaznivih dejanj s področja pranja denarja (skupno je bilo izvedenih osem usposabljanj za 180 kriminalistov),
- v letu 2015 so potekala štiridnevna usposabljanja glede izmenjave znanj/izkušenj na področju pranja denarja med policijo in UPPD (usposabljanj se je udeležilo 162 kriminalistov).

V letu 2014 je bilo v primerjavi z letom 2013 zaključenih 14 odstotkov več finančnih preiskav, za 6 odstotkov pa se je zmanjšalo število oseb, ki so bile obravnavane v finančnih preiskavah. Navedeno zmanjšanje je predvsem posledica zmanjšanja števila pravnih oseb, ki je zaradi gospodarske in finančne krize padlo za 16 odstotkov. Višina ugotovljene protipravne premoženjske koristi se je povečala za 16 odstotkov, prav tako so bile obravnavane zadeve, kjer je bila povzročena škoda za 38 odstotkov višja kot v letu 2013.

⁹ Uradni list RS, št. 58/11, 47/12 in 19/15.

V letu 2015 je bilo v primerjavi z letom 2014 zaključenih 5 odstotkov manj finančnih preiskav. Za 6 odstotkov se je zmanjšalo število oseb, ki so bile obravnavane v finančnih preiskavah. Višina ugotovljene protipravne premoženjske koristi se je zmanjšala za 28 odstotkov. Primerjano z letom 2014 je bil v letu 2015 zaznan padec parametrov s področja začasnega zavarovanja. Policija je podala 35 odstotkov manj pobud za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi, zoper 59 odstotkov manj fizičnih in pravnih oseb. V letu 2015 se je za 20 odstotkov povečalo število poročil o finančnih preiskavah.

V letu 2015 je policija podala na pristojna državna tožilstva skupno 41 kazenskih ovadb za 61 kaznivih dejanj po pranju denarja. V primerjavi med letom 2015 in 2014 je moč zaznati, da je število podanih kazenskih ovadb s področja pranja denarja v letu 2015 upadlo za 18 odstotkov (oz. iz 50 na 41). Prav tako v letu 2015 beležimo upad števila kaznivih dejanj po pranju denarja v primerjavi z letom 2014 za 18 odstotkov (oz. iz 75 na 61).

V letu 2015 se je število ovadenih fizičnih oseb za kaznivo dejanje pranja denarja v primerjavi z letom 2014 prav tako zmanjšalo iz 103 na 78 oseb oziroma za 9 odstotkov. Razlog za navedeno je moč pripisati temu, da se je za eno kaznivo dejanje ovadilo večje število oseb v obliki pomoči pri kaznivem dejanju, kot nadaljevano kaznivo dejanje, v obliki sotorilstva ali pa v hudodelski združbi.

Število ovadenih pravnih oseb pa je v letu 2015 ostalo na primerljivi ravni z letom poprej oziroma beležimo manjši upad za 11 odstotkov (oz. iz 17 na 15).

Skupni znesek opranega denarja v letu 2015 se je v primerjavi z letom 2013 zmanjšal za 23 odstotkov oziroma iz 28 milijonov evrov na 22 milijonov evrov.

NOT 2015 vsebuje tabelo z osnovnimi podatki o kaznivih dejanjih pranja denarja iz kazenskih ovadb, podanih v letu 2013, v primerjavi s predhodnimi obdobji, v tej dopolnitvi dodajamo še podatke za leti 2014 in 2015.

Tabela 12: Podatki o kaznivih dejanjih pranja denarja iz kazenskih ovadb za leti 2014 in 2015

LETO	ŠT. K.O.	ŠT. KD	ŠT. OVADENIH OSEB		OKVIRNI ZNESEK OPRANEGA DENARJA	OKVIRNI ZNESEK PPK PREDHODNIH KD (cca.)
			fizičnih	/ pravnih		
2014	50	75	103	17	28.823.599 €	95.210.550,66€
2015	41	61	78	15	22.088.176 €	31.438.086 €

Ponovno je potrebno pojasniti, da prihaja do statističnega odstopanja med policijsko in državno tožilsko statistiko na področju pranja denarja. Policijska statistika, tako kot v vsakoletnem poročilu, temelji na številu kaznivih dejanj znotraj kazenske ovadbe; medtem, ko državno tožilska statistika, tako kot v vsakoletnem poročilu, temelji na številu obravnavanih fizičnih in pravnih oseb, zaradi česar neposredna primerjava s statističnimi podatki Policije vselej ni mogoče.

Iz predstavljene statistike izhaja, kako pomembno je – poleg ustrezne organizacije in kadrovske zasedbe – za učinkovito preiskovanje kaznivih dejanj zoper gospodarstvo kontinuirano usposabljanje kriminalistov in v tem okviru tudi usposabljanje v zvezi s preiskovanjem kaznivega dejanja pranja denarja ter novostmi na tem področju. Glede na navedeno Policija še naprej zagotavlja ustrezen nivo usposabljanj, ki mora zajeti čim več kriminalistov, ki delajo predvsem na področju odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj zoper gospodarstvo.

Glede na navedeno ostaja ocena v letu 2016 nespremenjena.

2.5. INTEGRITETA IN SAMOSTOJNOST PREISKOVALCEV FINANČNE KRIMINALITETE

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.75

Obrazložitev 2015 povzema status Policije kot organa v sestavi Ministrstva za notranje zadeve, ki je kot organ, pristojen za odkrivanje kaznivih dejanj, pri svojem delu samostojna. Na delo Policije bi teoretično lahko vplivala tudi politika s postavitvijo generalnega direktorja policije na predlog ministra, vendar pa Policija deluje transparentno in učinkovito, prav tako pa so podani tudi nadzorstveni in integriteti mehanizmi, ki se izvajajo v praksi in omogočajo policistom samostojno delo v konkretnih zadevah. Minister za notranje zadeve lahko le sistemsko usmerja policijo, ne pa v konkretnih primerih. V konkretnih zadevah namreč policiste lahko usmerja le pristojni državni tožilec.

Povzeta so pravna sredstva za primere sumov nepravilnosti pri delu Policije ter interni mehanizmi, ki preprečujejo morebitno notranjo korupcijo. V zvezi z zagotavljanjem etike in integritete znotraj Policije je pomemben tudi Kodeks policijske etike, ki temelji na ponotranjenih pravilih etičnega ravnanja. V zvezi s kršitvami kodeksa so urejeni tudi disciplinski postopki in sankcije.

Za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, katerih so osumljene uradne osebe s posebnimi pooblastili – torej tudi policisti – je izključno krajevno in stvarno pristojen Oddelek za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili, ki v skladu s 199. členom ZDT-1 deluje pri SDT. V Posebnem oddelku delujejo tako policisti, ki so vanj začasno premeščeni, kakor tudi državni tožilci.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.75

Obrazložitev 2016:

Policija je sicer res organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve, ki sistemsko usmerja in nadzoruje njeno delo, po drugi strani pa drži, da v skladu z zakonsko ureditvijo minister za notranje zadeve ne sme posegati v konkretne zadeve, saj v teh primerih policiste lahko usmerja le pristojni državni tožilec.

Obrazložitev nadzorstvenih mehanizmov znotraj Policije in pravnih sredstev, ki so na voljo posameznikom, ostaja v letu 2016 nespremenjena, prav tako tudi ocena področja.

2.6. MEDNARODNO SODELOVANJE V KAZENSKIH ZADEVAH

Ocena 2015: srednja – 0.60

Obrazložitev 2015 izhaja iz dejstva, da je Ministrstvo za pravosodje do začetka leta 2016 zbiralo statistične podatke v zvezi z mednarodno pravno pomočjo in izročitvami na splošni ravni po posameznih državah, ne pa po posameznih kaznivih dejanjih ali zaprošenih preiskovalnih dejanjih. Pri tem je pomembno, da se v mednarodni pravni pomoči vse bolj uveljavlja načelo neposrednega sodelovanja pristojnih domačih in tujih organov (predvsem z državami članicami Evropske unije¹⁰, pa tudi širše, če je podana vzajemnost). Prav tako pa so bili postopki izročitev v okviru Evropske unije nadomeščeni s postopki prijetja in predaje, v katerih Ministrstvo za pravosodje nima vloge osrednjega organa. V skladu z navedenim je Ministrstvo za pravosodje do leta 2016 lahko zagotovilo statistične podatke oziroma približno oceno, koliko tujih zaprosil prejme in koliko domačih zaprosil za mednarodno pravno pomoč

¹⁰ Ureditev v Zakonu o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije (Uradni list RS, št. 48/2013 in 37/2015; v nadaljevanju ZSKZDČEU-1).

ali izročitev posreduje v zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja ali financiranja terorizma ter kaznivimi dejanji, ki so najpogostejše predhodna kazniva dejanja pri pranju denarja. Takih zaprosil je na letni ravni približno 900, najpogostejše pa gre za naslednja predhodna kazniva dejanja: tatvina, neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, goljufija, ponarejanje in izsiljevanje. V zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja in korupcijskimi kaznivimi dejanji Ministrstvo za pravosodje prejme približno 15 zaprosil na letni ravni; zaprosila za mednarodno pravno pomoč ali izročitev v zvezi s kaznivim dejanjem financiranja terorizma pa Ministrstvo za pravosodje zaprosila še ni prejelo.

Ocenjeno je bilo, da mednarodna pravna pomoč v kazenskih zadevah – kadar še teče s posredovanjem Ministrstva za pravosodje – poteka ažurno in brez povzročanja nepotrebnih zamud v postopkih z mednarodnim elementom. Priporočen pa je bil razmislek, kako najustrezneje na državnem nivoju zagotoviti statistiko mednarodne pravne pomoči po izpostavljenih kriterijih in ob tem upoštevati tudi možnosti, da bi bila v statistiko vključena tudi mednarodna pravna pomoč v kazenskih zadevah, ki teče neposredno med pristojnimi domačimi in tujimi organi.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.65

Obrazložitev 2016:

Od začetka leta 2016 Ministrstvo za pravosodje statistiko mednarodne pravne pomoči, ki še teče s posredovanjem ministrstva, zbira tako po posameznih državah kot tudi po posameznih kaznivih dejanjih in zaprosenih preiskovalnih dejanjih.

Torej se od leta 2016 dalje vodi statistika mednarodne pravne pomoči ter izročitev tudi po kriterijih vhodnih in izhodnih zaprosil, vrste zaprosila, relevantne države, relevantnega kaznivega dejanja ter zaključka obravnave zaprosila

Ministrstvo za pravosodje zaprosila za mednarodno pravno pomoč in izročitve obravnava v skladu z načeli učinkovitosti in hitrosti ter jih posreduje pristojnim tujim ali domačim organom brez odlašanja, večinoma v dnevni ali dveh. Povprečno trajanje postopka mednarodne pravne pomoči v Republiki Sloveniji je en do dva meseca, seveda pa je trajanje odvisno od več faktorjev (na primer urgentnost primera, kompleksnost in obseg zaprosila).

Izročitveni postopki se večinoma vodijo prednostno, saj je večinoma odrejen izročitveni pripor. Zato Ministrstvo za pravosodje izročitveno dokumentacijo pristojnemu tujemu ali domačemu sodišču posreduje istega dne, ko jo prejme, ali pa najkasneje naslednji dan.

Prenovljena statistika pa ne vključuje pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, ki teče neposredno med pristojnimi domačimi in tujimi organi, kar je skladno z načelom hitrosti izvajanja navedenih postopkov. Vrhovno sodišče Republike Slovenije namreč ocenjuje, da vzpostavitev primerljive statistike v zvezi z mednarodnim sodelovanjem sodišč v kazenskih zadevah ne bi bilo smotno, saj gre za majhno število zadev in hkrati zahtevno prenovo in nadgradnjo informacijskega sistema. Glede na navedeno je ocenjen le manjši napredek v oceni za leto 2016.

2.7. INTEGRITETA IN SAMOSTOJNOST DRŽAVNIH TOŽILCEV, PRISTOJNIH ZA PREGON STORILCEV FINANČNIH KAZNIVIH DEJANJ

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2015 temelji na tem, da so državna tožilstva kot del pravosodja samostojni državni organi (10. člen ZDT-1). Pomembna je tudi določba 3. člena ZDT-1, v skladu s katero

je državni tožilec pri opravljanju državno tožilske službe samostojen ter vezan na Ustavo Republike Slovenije, zakone, splošna načela mednarodnega prava ter ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe, kar je ustrezna pravna podlaga za zagotavljanje samostojnosti državnih tožilcev pri obravnavanju konkretnih zadev, za katere so pristojni. V skladu z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-42/12 z dne 7. 2. 2013 je državno tožilstvo del »pravosodja v širšem smislu«, vendar pa je glede na načelo delitve oblasti bližje izvršilni veji oblasti, saj imajo sodno oblast samo sodišča, nosilci sodne funkcije pa so sodniki. Hkrati je Ustavno sodišče Republike Slovenije iz 135. člena Ustave Republike Slovenije izvedlo načelo funkcionalne samostojnosti državnih tožilcev.

Z uveljavitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državnem tožilstvu¹¹ (v nadaljevanju ZDT-1B) je bilo določeno, da bo Državno tožilski svet sprejel Kodeks državno tožilske etike (ki bo torej veljal za vse državne tožilce – tako člane kot tudi nečlane društva) v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona in v enakem roku tudi imenoval Komisijo za etiko in integriteto, ki bo pristojna za sprejemanje načelnih mnenj glede ravnanj, ki pomenijo kršitev Kodeksa; izdajo priporočil za spoštovanje pravil državno tožilske etike in integritete; sprejem smernic s področja državno tožilske etike in integritete; v sodelovanju s Centrom za izobraževanje v pravosodju za izobraževanje in usposabljanje državnih tožilcev na področju državno tožilske etike in integritete.

Tudi pred uveljavitvijo ZDT-1B je Center za izobraževanje v pravosodju v sodelovanju z Vrhovnim državnim tožilstvom Republike Slovenije organiziral državno tožilske šole, ki so potekale vsako leto, z vključenimi temami v zvezi z etiko, pričakovanim ravnanjem državnih tožilcev, konfliktom interesov in korupcijskimi tveganji.

V letu 2015 so bili torej v zakonodaji podane ustrezne podlage v zvezi z instituti za zagotavljanje integritete in samostojnosti državnih tožilcev. Glede na to pa, da nova ureditev v skladu z ZDT-1B v praksi še ni zaživela, saj je še trajalo prehodno obdobje, je bilo v NOT 2015 priporočeno bodoče spremljanje implementacije in učinkov v praksi.

Ocena 2016: visoka – 0.85

Obrazložitev 2016:

Državno tožilski svet je v letu 2015 sprejel *Kodeks državno tožilske etike* in oblikoval *Komisijo za etiko in integriteto*.

Generalni državni tožilec v soglasju z Državno tožilskim svetom marca 2016 sprejel *Politiko zaznavanja in obvladovanja korupcijskih tveganj in izpostavljenosti državnih tožilcev*, ki opredeljuje:

- sistemska in konkretna korupcijska tveganja za državne tožilce in državno tožilsko osebje,
- imenovanje in pristojnosti Delovne skupine za integriteto (zaznavanje in obvladovanje korupcijskih tveganj, oblikovanje predlogov v zvezi s priporočili in smernicami s področja državno tožilske etike Komisiji za etiko in integriteto, pomoč in svetovanje s področja etike in integritete ter spremljanje izvajanja integritetnih načrtov),
- zaznavanje in obvladovanje sistemskih in konkretnih korupcijskih tveganj.

Nadalje je Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije v sodelovanju s Komisijo za preprečevanje korupcije v aprilu 2016 dokončalo *anketo o moralno-etičnih dilemah državnih tožilcev*, ki je zajela vsa okrožna državna tožilstva. Analiza odgovorov je v nadaljevanju služila kot podlaga za oblikovanje *smernic o moralno-etičnem ravnanju državnega tožilca*

¹¹ Uradni list RS, št. 19/2015. ZDT-1B je začel veljati 4. 4. 2015.

izven službe in smernic o ravnanju osebe, ki zapusti državno tožilsko funkcijo. Obenem analiza odgovorov predstavlja tudi izhodišče za nadaljnja izobraževanja, usmerjanja in svetovanja državnim tožilcem, ko bodo naleteli na moralno-etična vprašanja.

Komisija za etiko in integriteto pri Državno tožilskem svetu je maja 2016 sprejela *Priporočila glede nasprotja interesov za državne tožilce* v zvezi z ravnanji zunaj državnega tožilstva in za primere, ko državni tožilci odidejo v zasebni sektor.

Prav tako se tudi v letih 2014, 2015 in 2016 v sodelovanju Centra za izobraževanje v pravosodju z Državno tožilskim svetom periodično izvajajo *izobraževanja na temo etike in integritete* za državne tožilce.

Glede na to, da so vzpostavljeni vsi instituti, predvideni z ZDT-1B, se ocena tega področja iz NOT 2015 v letu 2016 ustrezno poviša, hkrati pa ne določi na najvišjem nivoju, saj bo potrebno spremljati delovanje v praksi.

2.8. SPOSOBNOST DRŽAVNIH TOŽILCEV, PRISTOJNIH ZA PREGON STORILCEV FINANČNIH KAZNIVIH DEJANJ

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2015 povzema, da deloma prenovljena organizacijska struktura državnega tožilstva – predvsem v delu, ki se nanaša na SDT – katere pravna podlaga je bil ZDT-1 v letu 2011, pomeni boljše možnosti specializacije državnih tožilcev na področju pristojnosti SDT, kamor sodita tudi kaznivi dejanji pranja denarja in financiranja terorizma.

Maja 2014 je Vlada Republike Slovenije namenila dodatna proračunska sredstva Vrhovnemu državnemu tožilstvu Republike Slovenije za zaposlitev novih strokovnih sodelavcev in državnih tožilcev. Navedeno naj bi SDT omogočilo, da bi v njem delovalo vsaj toliko državnih tožilcev, kolikor je bilo predvideno ob uveljavitvi ZDT-1 v letu 2011.

Število zahtev za preiskavo, vloženih obtožnic in pravnomočnih sodb v zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja je glede na podatke NOT 2015 v takrat obravnavanem obdobju (od leta 2010 do 2013) stalno naraščalo.

Center za izobraževanje v pravosodju, ki je organizacijska enota Ministrstva za pravosodje, v sodelovanju z Vrhovnim državnim tožilstvom Republike Slovenije ali Društvom državnih tožilcev Slovenije, periodično organizira usposabljanja in izobraževanja, povezana z obravnavanim področjem.

Glede na navedeno je NOT 2015 priporočila še nadaljnje spremljanje gibanja zadev v zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja. Hkrati je treba ustrezno omogočiti državnemu tožilstvu učinkovito delovanje tako z vidika zagotavljanja sredstev kot tudi z vidika nadaljnega zagotavljanja ustreznih usposabljanj in izobraževanj.

Glede na to, da obtožnice, ki jih vloži SDT, večinoma obravnava Specializirani oddelek za sojenje v zahtevnejših zadevah organiziranega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj, ki deluje pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, čeprav so taki oddelki v skladu z Zakonom o sodiščih¹² (v nadaljevanju ZS) ustanovljeni tudi pri okrožnih sodiščih na sedežih ostalih treh višjih sodišč, je NOT 2015 priporočila razmislek o oblikovanju le enega specializiranega oddelka oziroma sodišča.

¹² Uradni list RS, št. 19/1994, s spremembami in dopolnitvami.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2016:

Boljša kadrovska zasedenost državno tožilskih mest, ki pomeni izboljšanje pogojev za izvrševanje funkcije pregona, ki je bila doslej, zaradi dolgotrajne in hude kadrovske podhranjenosti tožilcev, pogosto ogrožena, je bila realizirana v letu 2014 s premestitvijo izkušenih državnih tožilcev iz okrožnih državnih tožilcev v SDT in v letu 2015, ko so bili zaključeni vsi postopki za imenovanje 30 novih državnih tožilcev na okrožna državna tožilstva.

Po podatkih iz Skupnega letnega poročila državnih tožilcev za leto 2014 v zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja:

- a) so državna tožilstva prejela 109 ovadb zoper fizične osebe,
- zavrženih je bilo 19 ovadb,
 - v 70 zadevah je bila vložena zahteva za preiskavo, v 68 pa obtožni akt,
 - v 12 zadevah je bila podana izjava osumljenca o priznanju krivde;
 - izrečenih je bilo 30 obsodilnih sodb in 4 oprostilne;

- b) so državna tožilstva prejela 24 ovadb zoper pravne osebe,
- zavržene so bile 3 ovadbe,
 - v 15 zadevah je bila vložena zahteva za preiskavo, v 2 pa obtožni akt.

Po podatkih iz Skupnega letnega poročila državnih tožilcev za leto 2015 v zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja:

- so državna tožilstva prejela 122 ovadb zoper fizične osebe (glede na navedeno je bilo v obravnavi skupaj z ovadbami iz prejšnjih let 275 zadev),
- so državna tožilstva prejela 11 ovadb zoper pravne osebe (glede na navedeno je bilo v obravnavi skupaj z ovadbami in prejšnjih let 42 zadev);
- zavrženih je bilo 64 ovadb (gre za 30 odstotno zavrženje, kar je v primerjavi z ovadbami za druga kazniva dejanja – 62 odstotkov – še vedno nizek odstotek),
- v 74 zadevah je bila vložena zahteva za preiskavo, v 74 pa obtožni akt,
- izrečenih je bilo 32 obsodilnih sodb, 2 oprostilni in 1 zavrnilna.

Navedeni podatki za leti 2014 in 2015 kažejo na ugodno nadaljevanje trendov na obravnavanem področju – tako glede obsega obravnavanja in obtoževanja kot tudi glede obsodilnih sodb.

Ministrstvo za pravosodje v okviru priprave sprememb in dopolnitev sodne organizacijske zakonodaje proučuje tudi možnosti za ustreznejšo ureditev specializiranih oddelkov za sojenje v zahtevnejših zadevah organiziranega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj, ki delujejo na štirih okrožnih sodiščih na sedežih višjih sodišč, v priporočeni smeri. Navedeno bo glede na boljšo specializacijo sodnikov prispevalo tudi k učinkovitejši obravnavi obtožnih aktov z obravnavanega področja.

2.9. DOMAČE SODELOVANJE

Ocena 2015: visoka – 0.85

Obrazložitev 2015 povzema 160. a člen ZKP, v skladu s katerim državni tožilec usmerja delo policije, delo članov skupne preiskovalne skupine (160. b člen ZKP) ter delo drugih pristojnih državnih organov in institucij s področij davkov, carin, finančnega poslovanja,

vrednostnih papirjev, varstva konkurence, preprečevanja pranja denarja, preprečevanja korupcije, prepovedanih drog in inšpekcijskega nadzora, z namenom, da se odkrijeta kaznivo dejanje in storilec oziroma da se zberejo podatki, potrebni za njegovo odločitev o kazenskem pregonu.

Dodatno lahko državno tožilstvo z navedenimi organi ustanavlja tudi specializirane preiskovalne skupine. Po uveljavitvi pravne podlage za oblikovanje specializiranih preiskovalnih skupin je ta možnost v praksi počasi zaživela, občuten napredek pa je bil opazen v letu 2014, ko je bilo ustanovljenih 12 specializiranih preiskovalnih skupin.

Predstavljeno je tudi aktivno sodelovanje Urada s Kriminalistično policijo, SDT, Banko Slovenije, Agencijo za trg vrednostnih papirjev, Finančno upravo Republike Slovenije in Slovensko varnostno obveščevalno agencijo.

Policija ocenjuje, da je medsebojno sodelovanje pristojnih organov ključno pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj pranja denarja ter pregonu njihovih storilcev, ter meni, da je sodelovanje zelo dobro. Sklenjene ima tudi sporazume o sodelovanju z različnimi državnimi organi.

Glede na ugotovitve »Delovne skupine za spremljanje izvajanja Uredbe o sodelovanju državnega tožilstva, policije in drugih pristojnih državnih organov in institucij pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj ter delovanju specializiranih in skupnih preiskovalnih skupin in za spremljanje izvajanja Strategije obvladovanja gospodarske kriminalitete v Republiki Sloveniji« (v nadaljevanju *Delovna skupina*), so v do leta 2015 ustanovljenih specializiranih preiskovalnih skupinah poleg državnega tožilstva in Policije sodelovali predvsem Finančna uprava Republike Slovenije, Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja, Komisija za preprečevanje korupcije, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Agencija za upravljanje kapitalskih naložb države (do leta 2012; potem pa njena naslednica Slovenska odškodninska družba), Ministrstvo za finance ter Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Sodelovanje predstavnikov drugih državnih organov pa je bilo manj intenzivno.

Glede na navedeno je bil priporočen razmislek o nadaljnji kadrovske krepitvi organov iz prvega odstavka 160. a člena ZKP – predvsem v smislu specializacije – kot tudi krepitev razpoložljivih materialnih sredstev, kar bi omogočilo, da se člani specializirane preiskovalne skupine iz teh organov po ustanovitvi skupine ukvarjajo izključno z obravnavanim primerom. Hkrati pa je pomembno, da člani skupin ohranjajo stik s svojim rednim delom v organu, ki jih je v specializirano preiskovalno skupino imenoval, saj tako lahko nova spoznanja iz svojega osnovnega delovnega področja prenašajo tudi v skupino.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2016:

Iz Skupnega letnega poročila o delu državnih tožilstev za leto 2015 izhaja, da se državni tožilci v konkretnih zadevah pogosteje poslužujejo usmerjanja organov po prvem odstavku 160. a člena ZKP kot pa ustanavljanja specializiranih preiskovalnih skupin po drugem odstavku 160. a člena ZKP.

V letu 2015 so bile usmeritve državnih tožilcev dane v 175 zadevah, od tega v 98 zasedah s strani SDT, zato ker večino zahtevnih in kompleksnih kaznivih dejanj obravnava prav to državno tožilstvo. Delovanje specializiranih preiskovalnih skupin po oceni državnega tožilstva v praksi še vedno ni zaživel. Kompleksnejši in zahtevnejši primeri se tako rešujejo z neposrednim sodelovanjem preiskovalcev različnih državnih organov, katerih delo pa ni pravno formalno urejeno, kot to določa 160. a člen ZKP. Razlogov za tako stanje je gotovo več. Eden izmed njih je zagotovo tudi dejstvo, da člani specializiranih preiskovalnih skupin ne preiskujejo določenega primera neprekinjeno skozi določeno časovno obdobje z enega

centra, temveč se srečujejo po potrebi tudi glede na druge obveznosti, ki jih imajo v matični instituciji.

V okviru strateških ciljev in akcijskega načrta, ki jih določa Strategija pregona gospodarske kriminalitete, je Delovna skupina v letu 2015 opravila dva delovna sestanka, na katerih je obravnavala izvajanje Uredbe, Predlog akcijskega načrta za obdobje 2016-2020, predloge za izboljšanje sodelovanja med državnimi organi in institucijami, poročanje in medsebojno obveščanje, oblikovanje in delo specializiranih preiskovalnih skupin in finančnih preiskovalnih skupin ter druga aktualna vprašanja s področja uresničevanja strateških ciljev in akcijskega načrta.

Problematika sodelovanja drugih organov v specializiranih preiskovalnih skupinah ostaja enaka, kot v prejšnji letih, vendar glede na aktivnosti Delovne skupine ter usmerjanje na podlagi prvega odstavka 160. a člena ZKP predlagamo le manjše znižanje ocene za leto 2016.

Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja še naprej aktivno sodeluje s Kriminalistično policijo, SDT, Banko Slovenije, Agencijo za trg vrednostnih papirjev, Finančno upravo Republike Slovenije in Slovensko varnostno obveščevalno agencijo, v konkretnih zadevah pa Urad sodeluje s pristojnimi kriminalisti. Navedeno sodelovanje poteka tako na nivoju predstojnikov navedenih organov kot tudi na operativnem nivoju s pristojnimi osebami v konkretnih primerih.

Na dobro sodelovanje kaže dejstvo, da je Policija v obdobju od leta 2013 do vključno 2015 podala 84 kazenskih zaradi kaznivega dejanja pranja denarja, v katerih so bili uporabljeni podatki iz izdelkov Urada. Prav tako je v obdobju 2013 do 2015 porastlo tudi število informacij v zvezi s sumi davčne zatajitve, ki jih Urad posreduje Finančni upravi Republike Slovenije, ta pa jih je uspešno uporabila pri izvajanju davčnih nadzorov. V zadnjih treh letih je Finančni upravi Republike Slovenije na podlagi 222 poslanih informacij Urada dodatno obračunala davke v skupni višini skoraj 30.000.000 EUR.

2.10. INTEGRITETA IN NEODVISNOST SODNIKOV

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2015 temelji na ustavnem položaju sodnikov in njihovi neodvisnosti (125. do 134. člen Ustave Republike Slovenije), ki sta izvedbeno urejena v ZS in v Zakonu o sodniški službi¹³ (v nadaljevanju ZSS).

Sodnike v skladu s 130. členom Ustave Republike Slovenije voli Državni zbor Republike Slovenije na predlog Sodnega sveta. Funkcija sodnika je v skladu s 129. členom Ustave Republike Slovenije trajna, kar je pomemben element za zagotavljanje neodvisnosti sodnikov.

Pogoji za izvolitev v sodniško funkcijo, pogoji za razrešitev sodnika in pogoji za prenehanje sodniške funkcije so prav tako določeni v zakonu.

Nadaljnji element zagotavljanja neodvisnosti sodnikov je tudi dejstvo, da so sodnikova osnovna plača ter dodatki kot del plače prav tako določeni v zakonu, plača pa se sodniku v času trajanja sodniške službe ne sme znižati, razen v primerih, ki jih določa zakon.

¹³ Uradni list RS, št. 19/1994, s spremembami in dopolnitvami.

Sodni svet je organ, ki opravlja posebno vlogo pri oblikovanju in položaju sodne veje oblasti¹⁴.

Sodni svet je kot državni organ opredeljen v 131. členu Ustave Republike Slovenije, ki določa tudi njegovo sestavo.

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodiščih¹⁵ (v nadaljevanju ZS-L) je bila Sodnemu svetu dana pristojnost za sprejem Kodeksa sodniške etike (ki bo torej veljal za vse sodnike – tako člane kot tudi nečlane društva) v šestih mesecih po uveljavitvi zakona in v enakem roku tudi imenoval Komisijo za etiko in integriteto.

V letu 2015 so bili torej v zakonodaji podane ustrezne podlage v zvezi z instituti za zagotavljanje integritete in samostojnosti sodnikov. Glede na to pa, da nova ureditev v skladu z ZS-L v praksi še ni zaživela, saj je še trajalo prehodno obdobje, je bilo v NOT 2015 priporočeno bodoče spremljanje implementacije in učinkov v praksi.

Sodni svet je že pred uveljavitvijo in potekom prehodnega obdobja novele ZS-L pričel s prakso, da ob obravnavanju konkretnih primerov ravnanja sodnikov sprejema stališča oziroma priporočila sodnikom s področja sodniške etike, integritete ter nasprotja interesov v zvezi z ravnanjem sodnikov izven sodišč. Prav tako nadaljuje z objavo odločb, stališč in priporočil s tega področja na svoji spletni strani ter na intranetni strani sodišč, kar omogoča seznanjanje sodnikov z njegovimi stališči in oblikovanje smernic glede nasprotja interesov za sodnike.

Tudi pred uveljavitvijo ZS-L je Center za izobraževanje v pravosodju v sodelovanju z Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije v sodniške šole, ki potekajo vsako leto, vključeval teme v zvezi z etiko, pričakovanim ravnanjem sodnikov, konfliktom interesov in korupcijskimi tveganji.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije za zadnjih deset let pred letom 2015 ni imelo podatkov o neposrednih poskusih vpliva zakonodajne in izvršilne veje oblasti na odločanje sodnikov v konkretnih zadevah.

V zakonodaji so podani ustrezni pravni instituti za zagotavljanje integritete in neodvisnosti sodnikov. Glede na to pa, da nova ureditev v skladu z ZS-L v praksi še ni zaživela, saj še traja prehodno obdobje, pa bo treba v bodoče spremljati implementacijo in učinke v praksi.

Ocena 2016: visoka – 0.85

Obrazložitev 2016:

Sodni svet je v letu 2015 sprejel *Kodeks sodniške etike* in oblikoval *Komisijo za etiko in integriteto*.

Komisija za etiko in integriteto pri Sodnem svetu je pripravila in aprila 2016 sprejela *Komentar Kodeksa sodniške etike*, kjer je vsako načelo iz Kodeksa sodniške etike pojmovno razdelano, s podanimi splošnimi smernicami za sodnikovo vedenje. Komisija od svoje ustanovitve dalje tudi redno obravnava vprašanja etičnosti posameznih konkretnih ravnanj sodnikov in sprejema načelna mnenja.

Predsednik Vrhovnega sodišča RS je v soglasju s Sodnim svetom aprila 2016 sprejel tudi *Politiko zaznavanja in obvladovanja korupcijskih tveganj in izpostavljenosti sodišč*, ki ureja:

- pravila ravnanja sodnikov in sodnega osebja,

¹⁴ Več o tem in o samostojnosti Sodnega sveta v odločbi Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-224/96.

¹⁵ Uradni list RS, št. 17/2015.

- upravljanje s tveganji,
- postopek prijave neetičnega oziroma nezakonitega ravnanja,
- pravila v zvezi z lobiranjem in darili,
- izobraževanje s področja integritete in preprečevanja korupcije,
- pridobivanje in spremljanje podatkov o obravnavanem področju v sodstvu,
- transparentnost delovanja.

Prav tako se tudi v letih 2014, 2015 in 2016 v sodelovanju Centra za izobraževanje v pravosodju s Sodnim svetom periodično izvajajo *izobraževanja na temo etike in integritete* za sodnike.

Glede na to, da so vzpostavljeni vsi instituti, predvideni z ZS-L, se ocena tega področja iz NOT 2015 v letu 2016 ustrezno poviša, hkrati pa ne določi na najvišjem nivoju, saj bo potrebno spremljati delovanje v praksi.

2.11. SPOSOBNOST SODNIKOV

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2015 izhaja iz dejstva, da deloma prenovljena organizacijska struktura sodišč – z ustanovitvijo specializiranih oddelkov sodišč – pomeni boljše možnosti specializacije sodnikov v zvezi z najtežjimi kaznivimi dejanji s področja organiziranega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj, kamor sodita tudi kaznivi dejanji pranja denarja in financiranja terorizma.

Sodniki se vsakoletno lahko udeležujejo usposabljanj in izobraževanj, ki poleg ostalega vsebujejo tudi teme, povezane z obravnavanim področjem. Usposabljanja večinoma organizira Center za izobraževanje v pravosodju, ki je organizacijska enota Ministrstva za pravosodje, v sodelovanju z Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije ali Slovenskim sodniškim društvom.

Obrazložitev NOT 2015 vsebuje podatke o sodbah zaradi kaznivega dejanja pranja denarja za obdobje od 2010 do 2013, ki izkazujejo trend povečevanja števila obsodilnih sodb.

NOT 2015 je priporočila razmislek, da bi namesto pravne podlage za štiri specializirane oddelke sodišč pri okrožnih sodiščih na sedežih višjih sodišč oblikovali pravni podlago le za en tak oddelek oziroma sodišče za sojenje v najtežjih zadevah, ki bi bil ustrezno kadrovskega okrepljen. Obtožnice, ki jih vloži SDT, namreč večinoma obravnava Specializirani oddelek, ki deluje pri Okrožnem sodišču v Ljubljani. Glede na to, da je že izvedena centralizacija in specializacija na nivoju Policije (NPU) in državnega tožilstva (SDT), je vsekakor na mestu vsaj proučitev razlogov za in proti centralizaciji tudi na nivoju sodišča. Specializacija sodnikov ali celo ustanavljanje specializiranih oddelkov za sojenje v zadevah v zvezi s pranjem denarja (in financiranjem terorizma) pa glede na število zadev ni smiselna.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2016:

V letu 2014 je bilo v zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja izrečenih 30 obsodilnih sodb in 4 oprostiline.

V letu 2015 je bilo izrečenih 32 obsodilnih sodb, 2 oprostilni in 1 zavrnilna.

Navedeni podatki za leti 2014 in 2015 kažejo na nadaljevanje trenda naraščanja sodnih odločitev na obravnavanem področju.

Ministrstvo za pravosodje v okviru priprave sprememb in dopolnitev sodne organizacijske zakonodaje proučuje tudi možnosti za ustrežnejšo ureditev specializiranih oddelkov za sojenje v zahtevnejših zadevah organiziranega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj, ki delujejo na štirih okrožnih sodiščih na sedežih višjih sodišč, v priporočeni smeri.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije pa ocenjuje, da bi ustanovitev enotnega specializiranega oddelka ali sodišča povzročila še dodatne težave tako s kadrovskega kot tudi prostorskega vidika.

2.12. KAZENSKE SANKCIJE

Ocena 2015: visoka – 0.95

Obrazložitev 2015 ugotavlja, da so kazni, ki so v 245. členu KZ-1 predpisane za kaznivo dejanje pranja denarja, sorazmerne glede na težo tega kaznivega dejanja v primerjavi z drugimi kaznivimi dejanji, ki jih določa KZ-1. Prav tako je zagotovljena sorazmernost predpisanih kazni za različne oblike kaznivega dejanja pranja denarja. Predpisane kazni so skladne tudi z zahtevami mednarodnih dokumentov z obravnavanega področja, saj so predpisane sorazmerno in toliko strogo, da lahko imajo tudi odvrtačilni učinek.

Izrečene kazni od leta 2010 do 2013 kažejo na to, da so tudi razponi predpisanih kazni ustrezni, saj pester nabor izrečenih kazni (ki v nekaterih primerih vsebuje izrečeno kazen za kazniva dejanja v steku) pokaže, da sodišča pri izreku kazni v konkretnih primerih lahko upoštevajo stopnjo storilčeve krivde, nagibe, iz katerih je dejanje storil, stopnjo ogrožanja ali kršitve zavarovane vrednote, okoliščine, v katerih je bilo dejanje storjeno, prejšnje življenje storilca, kakor tudi njegove osebne in premoženjske okoliščine ter njegovo obnašanje po storjenem kaznivem dejanju (na primer poravnanje povzročene škode) in druge okoliščine.

Ocena 2016: visoka – 0.95

Obrazložitev 2016:

Analiza Urada se nanaša na 62 pravnomočnih obsodilnih sodb, ki so jih sodišča izrekla v obdobju od leta 1995 do 2015. Pravnomočne sodbe so bile izrečene tako na okrožnih kot tudi okrajnih sodiščih, 14 sodb potrjenih na višjih sodiščih in tri na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije.

V teh sodbah je bilo zoper 79 fizičnih oseb izrečenih 38 zapornih kazni in 41 pogojnih kazni fizičnim osebam, medtem ko so sodišča zoper tri pravne osebe izrekla kazen izbrisa in v dveh primerih denarne kazni.

V 13 primerih so sodišča izrekla odvzem premoženja v skupni višini 2.342.652,06 evrov ter v 17 primerih odredila vrnitev premoženjske koristi v višini 6.284.115,00 evrov, poleg tega pa v 46 primerih še stranske denarne kazni v skupni vrednosti 1.055.409,18 evrov.

Povprečna izrečena zaporna kazen znaša 17 mesecev, pri čemer najnižja zaporna kazen znaša šest mesecev in najvišja 48 mesecev. Povprečna izrečena pogojna kazen znaša eno leto zaporne kazni na tri leta pogojno, pri čemer najnižja pogojna kazen znaša šest mesecev zapora na eno leto pogojno in najvišja dve leti zapora na pet let pogojno.

Urad dvakrat letno prejme od sodišč osnovne podatke o izrečenih pravomočnih sodbah. Gre za osnovne podatke iz sodb, kot so prikazani zgoraj. Urad naknadno pridobi celotne sodbe, iz katerih je mogoče opraviti natančnejšo analizo relacij med kaznivim dejanjem pranja denarja in predhodnim kaznivim dejanjem, višino protipravno pridobljene premoženjske koristi in podobno.

Iz skupaj 58 sodb izhaja, da je bilo 43 oseb pravomočno spoznanih za krive storitve kaznivega dejanja pranja denarja in tudi predhodnega kaznivega dejanja. Kot predhodna kazniva dejanja prednjačijo goljufije in poslovne goljufije v 10 sodbah, velika tatvina v osmih sodbah, zloraba uradnega položaja v petih sodbah in davčna zatajitev v štirih sodbah.

Sodbe zoper 36 oseb so se nanašale samo na storitev kaznivega dejanja pranja denarja, pri čemer je bila v isti ali drugi sodbi zaradi storitve predhodnega kaznivega za krivo spoznana druga oseba. V izrekih sodb zoper tri osebe predhodno kaznivo dejanje ni izrecno navedeno, vendar je mogoče iz izreka in obrazložitve sklepati, za katero predhodno kaznivo dejanje gre, medtem ko v sodbi zoper eno osebo predhodno kaznivo dejanje ni opredeljeno ampak je v izreku samo navedeno, da gre za izvor sredstev iz kaznivih dejanj storjenih v tujini. Skupna protipravna premoženjska korist v teh sodbah znaša 16.153.413,48 evrov.

Povprečen čas trajanja predkazenskega in kazenskega postopka med podajo kazenske ovadbe Policije in sodbe na prvi stopnji je malce več kot dve leti, pri čemer ugotavljamo, da se ta povprečni čas močno zmanjšuje. Za kazenske ovadbe, podane pred 1. 1. 2011, je ta čas znašal več kot 1200 dni, medtem ko znaša povprečen čas med podanimi kazenskimi ovadbami po 1. 1. 2011 in pravomočnimi sodbami na prvi stopnji le 430 dni.

2.13. UREDITEV ZAČASNEGA ZAVAROVANJA IN ODVZEMA PREMOŽENJSKE KORISTI, PRIDOBLENE S KAZNIVIM DEJANJEM ALI ZARADI NJEGA, TER UREDITEV ZAČASNEGA ZAVAROVANJA, ZASEGA IN ODVZEMA PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2015 povzema ureditev začasnega zavarovanja, in odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, ter ureditev začasnega zavarovanja, zasega in odvzema premoženja nezakonitega izvora po KZ-1, ZKP in ZOPNI. KZ-1 določa tudi pravno podlago za odvzem predmetov, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za kaznivo dejanje ali po so z njim nastali.

Kot izhaja iz ocene, so v slovenskem pravnem redu podane pravne podlage za vse oblike začasnega zavarovanja, zasega in odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, in tudi širše premoženja nezakonitega izvora brez predhodne kazenske obsodbe, ki jih predvidevajo tudi mednarodni dokumenti z obravnavanega področja.

Iz prakse izhaja, da roki trajanja začasnega zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, pravila podaljševanja in najdaljše določeno trajanje v posameznih fazah predkazenskega in kazenskega postopka v postopkih, kjer gre za začasno zavarovanje v tujini, niso ustrezni. Zato je NOT 2015 predlagala njihovo podaljšanje oziroma drugačno določitev vsaj za zadeve z mednarodnim elementom.

Ocena 2016: visoka – 0.85

Obrazložitev 2016:

V skladu s priporočilom NOT 2015 je Ministrstvo za pravosodje ob pripravi novele ZKP (Predlog ZKP-N), ki je v medresorskem usklajevanju, predlagalo tudi spremembo tretjega odstavka 502. b člena ZKP tako, da bo začasno zavarovanje v predkazenskem postopku in po izdaji sklepa o uvedbi preiskave lahko trajalo šest (namesto treh) mesecev, po vložitvi obtožnice pa začasno zavarovanje ne bo smelo biti daljše od enega leta (namesto šestih mesecev). Skladno s predlagano spremembo četrtega odstavka 502. b člena ZKP, ki določa pravila podaljševanja, pa skupno trajanje začasnega zavarovanja pred uvedbo preiskave oziroma, če ta ni uvedena, pred vložitvijo obtožnice ne bo smelo biti daljše od dveh let (namesto enega leta).

Glede na navedeno bo na podlagi ugotovitev iz prakse izboljšana pravna podlaga za začasna zavarovanja tako v domačih postopkih kot tudi v postopkih z mednarodnim elementom, zato je predlagan manjši dvig ocene za pravno ureditev področja.

2.14. SPOSOBNOST PREISKOVALCEV V ZVEZI Z ODKRIVANJEM PREMOŽENJSKE KORISTI IN PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.75

Obrazložitev 2015 pojasnjuje, da so – glede na organizacijo Policije in državnega tožilstva – za preiskave v zvezi z ugotavljanjem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, in v zvezi z ugotavljanjem premoženja nezakonitega izvora pristojni kriminalisti, ki obravnavajo posamezni zadevo v predkazenskem postopku in postopku preiskave, usmerjajo pa jih državni tožilci, prav tako pristojni za pregon v konkretni kazenski zadevi.

V tej zvezi je pomembna možnost oblikovanja specializiranih preiskovalnih skupin v skladu s 160. a členom ZKP (*podrobneje v razdelku 2.9.*), saj v njih lahko poleg državnega tožilca in policije sodelujejo tudi predstavniki drugih pristojnih organov, ki lahko zagotovijo relevantne podatke in potrebno dodatno strokovno znanje.

Podobno možnost vsebuje tudi ZOPNI, ki v 13. in 14. členu določa pravila za usmerjanje finančne preiskave in ustanovitev ter delovanje finančne preiskovalne skupine.

Glede na navedeno so v zvezi s to točko pomembne tudi obrazložitve, podane v razdelkih 2.4. in 2.8.

NOT 2015 vsebuje osnovne podatke Policije o kaznivih dejanjih pranja denarja iz kazenskih ovadb, podanih v letu 2013, v primerjavi s predhodnimi obdobji, in okvirnimi zneski (2005 – 2013) ter statistiko državnega tožilstva o začasnih zavarovanjih po ZKP in ZOPNI do vključno leta 2013.

Kot izhaja iz NOT 2015 (*predvsem razdelki 2.4. in 2.8.*) so tako kriminalistom kot tudi državnim tožilcem na voljo usposabljanja, ki vsebujejo tudi teme, povezane s kaznivim dejanjem pranja denarja in korupcijskimi kaznivimi dejanji ter pregonom njihovih storilcev, v zvezi z začasnim zavarovanjem in odvzemom premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, ter v zvezi z začasnim zavarovanjem in odvzemom premoženja nezakonitega izvora. Glede na navedeno je pri preiskovanju kaznivih dejanj vse več pozornosti namenjeno tudi iskanju premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.75

Obrazložitev 2016:

NOT 2015 vsebuje *Osnovne podatke Policije o kaznivih dejanjih pranja denarja iz kazenskih ovadb, podanih v letu 2013, v primerjavi s predhodnimi obdobji, in okvirnimi zneski (2005 – 2013); tukaj dopolnjeno še s podatki za leti 2014 in 2015:*

Tabela 13: Osnovni podatki Policije o kaznivih dejanjih pranja denarja iz kazenskih ovadb, podanih v letu 2014 in 2015

LETO	ŠT. K.O.	ŠT. KD	ŠT. OVADENIH OSEB		OKVIRNI ZNESEK OPRANEGA DENARJA	OKVIRNI ZNESEK PPK PREDHODNIH KD (cca.) ¹⁶
			fizičnih	/ pravnih		
2014	50	75	103	17	28.823.599 €	95.210.550,66€
2015	41	61 ¹⁷	78	15	22.088.176 €	31.438.086 €

Iz Skupnega poročila državnih tožilstev za leto 2014 izhaja, da je za navedeno leto izkazanih 160 kazenskih zadev v teku, v katerih začasno zavarovana protipravna premoženjska korist skupno znaša več kot 495.000.000 evrov. Po številu in vrednosti odrejenih začasnih zavarovanj v predkazenskih in kazenskih postopkih glede na svoje pristojnosti bistveno izstopa SDT, sledijo pa okrožna državna tožilstva v Ljubljani, Mariboru in Kopru.

Nadalje je bil v 66 sodbah izrečen dokončen odvzem premoženjske koristi, od tega je bilo v petih »velikih zadevah« v vsaki odvzeto od 1.300.000 do 3.500.000 evrov.

V zvezi s postopki po ZOPNI so podatki državnega tožilstva iz Skupnega letnega poročila državnih tožilstev za leto 2014 naslednji:

- odrejena je bila finančna preiskava v štirih zadevah zoper 14 subjektov;
- začasno zavarovanje je bilo odrejeno v treh zadevah zoper sedem subjektov;
- vloženi sta bili dve civilni tožbi zoper šest fizičnih in dve pravni osebi;
- pravnomočno se je končala prva pravda za odvzem premoženja nezakonitega izvora, s katero se je toženi stranki odvzelo oziroma naložilo v plačilo premoženje v vrednosti 309.559 evrov.

Iz Skupnega poročila državnih tožilstev za leto 2015 izhaja, da:

- je državno tožilstvo vložilo 112 predlogov za odvzem premoženjske koristi v kazenskih postopkih;
- sodišče je odredilo začasno zavarovanje v 96 zadevah;
- v 83 zadevah je bila premoženjska korist odvzeta s pravnomočno sodno odločbo.

V zvezi s postopki po ZOPNI so podatki državnega tožilstva za leto 2015 naslednji:

- finančna preiskava je bila odrejena v 18 zadevah;
- začasno zavarovanje je bilo odrejeno v sedmih zadevah;
- dve finančni preiskavi sta se zaključili brez vložitve tožbe za odvzem;
- vloženih je bilo 15 tožb za odvzem premoženja nezakonitega izvora – skupna vrednost tožbenih zahtevkov je 5.983.353 evrov.

¹⁶ Čas storitve posameznih predhodnih kaznivih dejanj lahko spada tudi v predhodna časovna obdobja

¹⁷ Iz zamrznjene baze STAI izhaja, da je bilo v letu 2015 obravnavanih 61 kaznivih dejanj pranja denarja. Pri pregledu posameznih kaznivih dejanj je bilo ugotovljeno, da je v zamrznjeni 5 kaznivih dejanj ki jih je zamrznjena baza STAI zajela kljub temu da je bilo za navedenih 5 kaznivih dejanj podana poročilo po 149/10 čl. ZKP. Tako da je bilo dejansko v letu 2015 podanih 36 kazenskih ovadb za 56 kaznivih dejanj pranja denarja.

Iz evidence začasnih zavarovanj, zasegov in odvzemov po ZKP in ZOPNI, ki jo vodi Strokovno informacijski center pri Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije, izhaja:

- začasna zavarovanja so odrejena v 162 zadevah po ZKP in devetih po ZOPNI;
- gre skupaj za preko 361 milijonov evrov;
- zavarovanja so odrejena zoper 279 fizičnih oseb in 54 pravnih oseb.

Pri preiskovanju kaznivih dejanj se nadaljuje že v NOT 2015 zaznani trend, da se vse več pozornosti namenja tudi iskanju premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, ter tudi finančnim preiskavam v zvezi s premoženjem nezakonitega izvora.

2.15. INTEGRITETA IN SAMOSTOJNOST PREISKOVALCEV V ZVEZI Z ODKRIVANJEM PREMOŽENJSKE KORISTI IN PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.75

Obrazložitev 2015 pojasnjuje, da so glede na organizacijo Policije in državnega tožilstva za preiskave v zvezi z ugotavljanjem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, in v zvezi z ugotavljanjem premoženja nezakonitega izvora pristojni kriminalisti, ki obravnavajo posamezni zadevo v predkazenskem postopku in postopku preiskave, usmerjajo pa jih državni tožilci, prav tako pristojni za pregon v konkretni kazenski zadevi. Glede na navedeno so za obrazložitev ocene v tem razdelku relevantne obrazložitve v razdelkih 2.5. in 2.7.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2016:

Glede na posodobljene obrazložitve k točkama 2.5. in 2.7. in predvsem deloma izboljšano oceno 2016 v točki 2.7. zaradi uveljavitve institutov ZKP-1B v praksi, je tudi ocena 2016 za to točko sorazmerno izboljšana.

2.16. ODREJENA ZAČASNA ZAVAROVANJA ODVZEMA IN ODVZEM PREMOŽENJSKE KORISTI IN PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.75

Za **obrazložitev ocene 2015** so relevantne obrazložitve in podatki v razdelku 2.14.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.75

Obrazložitev 2016:

Sklicujemo se na posodobljene podatke v razdelku 2.14. kot razlogu za ohranjeno oceno iz NOT 2015.

2.17. MEDNARODNO SODELOVANJE V ZVEZI Z ZAČASNIMI ZAVAROVANJI ODVZEMA IN ODVZEMOM PREMOŽENJSKE KORISTI TER PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.75

Obrazložitev 2015 glede statističnih podatkov o mednarodni pravni pomoči, povezani z določenim kaznivim dejanjem (torej pranjem denarja ali financiranjem terorizma), oziroma z določenim preiskovalnim dejanjem ali omejevalnim ukrepom (torej začasnim zavarovanjem ali odvzemom premoženjske koristi) pojasnjuje, da je Ministrstvo za pravosodje do konca leta 2015 zbiralo statistične podatke na splošni ravni po posameznih državah, ne pa po posameznih kaznivih dejanjih ali zaprosenih preiskovalnih dejanjih.

Tudi v primeru, če bi se statistika mednarodne pravne pomoči in izročitev v kazenskih zadevah pri Ministrstvu za pravosodje vodila po kriterijih kaznivega dejanja in preiskovalnega dejanja, ne bi bila popolna, saj se v mednarodni pravni pomoči vse bolj uveljavlja načelo neposrednega sodelovanja pristojnih domačih in tujih organov (predvsem z državami članicami Evropske unije¹⁸, pa tudi širše, če je podana vzajemnost), ki je tudi eno osrednjih načel Konvencije, ki jo je Svet sprejel v skladu s 34. členom Pogodbe o Evropski uniji, o vzajemni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije.

V skladu z navedenim je Ministrstvo za pravosodje lahko zagotovilo statistične podatke oziroma približno oceno, koliko tujih zaprosil prejme in koliko domačih zaprosil za mednarodno pravno pomoč ali izročitev posreduje v zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja ali financiranja terorizma ter kaznivimi dejanji, ki so najpogostejše predhodna kazniva dejanja pri pranju denarja, ne glede na to, za kakšno zaproseno preiskovalno dejanje je v teh primerih šlo. Takih zaprosil je na letni ravni približno 900.

Izrecno v zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja in korupcijskimi kaznivimi dejanji Ministrstvo za pravosodje prejme približno 15 zaprosil na letni ravni; zaprosila za mednarodno pravno pomoč ali izročitev v zvezi s kaznivim dejanjem financiranja terorizma pa Ministrstvo za pravosodje zaprosila še ni prejelo.

Pri Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije kot notranja organizacijska enota deluje Strokovno informacijski center (v nadaljevanju SIC).

SIC med drugim v skladu s prvim odstavkom 206. člena ZDT-1 vodi centralno evidenco vseh zadev in zagotavlja državnim tožilcem strokovno pomoč v vseh zadevah, v katerih je bilo predlagano oziroma odrejeno začasno zavarovanje, zaseg ali odvzem predmetov in premoženjske koristi ter premoženja nezakonitega izvora, na podlagi podatkov, ki jih po uradni dolžnosti takoj po izdaji pobude, usmeritve, procesnega akta državnega tožilca in sodne odločbe posredujejo vsa državna tožilstva.

Mednarodna pravna pomoč v kazenskih zadevah – kadar še teče s posredovanjem Ministrstva za pravosodje – poteka ažurno in brez povzročanja nepotrebnih zamud v postopkih z mednarodnim elementom, vendar se statistika ne vodi po kriterijih posameznih kaznivih dejanj oziroma preiskovalnih dejanj ter omejevalnih ukrepov.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.80

¹⁸ Ureditev v Zakonu o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije (Uradni list RS, št. 48/2013 in 37/2015; v nadaljevanju ZSKZDČEU-1).

Obrazložitev 2016:

Od začetka leta 2016 Ministrstvo za pravosodje statistiko mednarodne pravne pomoči, ki še teče s posredovanjem ministrstva, zbira tako po posameznih državah kot tudi po posameznih kaznivih dejanjih in zaprosenih preiskovalnih dejanjih.

Torej se od leta 2016 dalje vodi statistika mednarodne pravne pomoči ter izročitev tudi po kriterijih vhodnih in izhodnih zaprosil, vrste zaprosila, relevantne države, relevantnega kaznivega dejanja ter zaključka obravnave zaprosila

Ministrstvo za pravosodje zaprosila za mednarodno pravno pomoč in izročitve obravnava v skladu z načeli učinkovitosti in hitrosti ter jih posreduje pristojnim tujim ali domačim organom brez odlašanja, večinoma v dnevu ali dveh. Povprečno trajanje postopka mednarodne pravne pomoči v Republiki Sloveniji je en do dva meseca, seveda pa je trajanje odvisno od več faktorjev (na primer urgentnost primera, kompleksnost in obseg zaprosila).

Prenovljena statistika pa ne vključuje pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, ki teče neposredno med pristojnimi domačimi in tujimi organi, kar je skladno z načelom hitrosti izvajanja navedenih postopkov. Vrhovno sodišče Republike Slovenije namreč ocenjuje, da vzpostavitev primerljive statistike v zvezi z mednarodnim sodelovanjem sodišč v kazenskih zadevah ne bi bilo smotno, saj gre za majhno število zadev in hkrati zahtevno prenovo in nadgradnjo informacijskega sistema. Glede na navedeno je ocenjen le manjši napredek v oceni za leto 2016.

2.18. REVIZIJSKI IN RAČUNOVODSKI STANDARDI TER PRAKSE**Ocena 2015: visoka – 0.85**

Obrazložitev 2015 povzema, da v Republiki Sloveniji deluje prek 4.500 družb in samostojnih podjetnikov, ki opravljajo računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti ter davčno svetovanje. Njihovi skupni prihodki so v letu 2012 znašali 314.228.417 evrov. Navedeni poklici so združeni v Zvezo računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, ki je osrednja slovenska referenca na področju računovodstva in davščin. Davčni svetovalci so združeni v Zbornico davčnih svetovalcev Republike Slovenije.

Računovodje in drugi finančni delavci so se zaradi potrebe po izmenjavi izkušenj in nenehnega strokovnega usposabljanja združevali v različna društva računovodskih in finančnih delavcev, leta 1996 pa je bilo pod okriljem Gospodarske zbornice Slovenije ustanovljeno Združenje računovodskih servisov, ki je že v letu 2003 štelo preko 3.000 članov, in sprejelo tudi svoj Kodeks članov Združenja računovodskih servisov, ki je bil v letu 2012 prenovljen in velja od januarja 2013.

Pristojna 7. skupina, ki je ocenjevala stanje na področju nefinančnih dejavnosti in poklicev, je na podlagi proučenih podatkov stopnjo izpostavljenosti tega sektorja ocenila na 0.26, torej je izpostavljenost sektorja računovodstva pranju denarja in financiranju terorizma nizka.

Glede na navedeno in glede na normativno ureditev področja, je zato ocena »odpornosti« obravnavanega sektorja v zvezi z nevarnostmi pranja denarja in financiranja terorizma visoka.

Ocena 2016: visoka – 0.85**Obrazložitev 2016:**

Obrazložitev ostaja enaka.

2.19. MOŽNOSTI ZA IDENTIFIKACIJO STRANK

Ocena 2015: visoka – 0.85

Obrazložitev 2015 temelji na ureditvi, da mora v skladu z Zakonom o osebni izkaznici¹⁹ osebno izkaznico imeti vsak državljan po dopolnjenem 18. letu starosti, kadar nima drugega veljavnega uradnega identifikacijskega dokumenta opremljenega s fotografijo, ki ga je izdal državni organ (na primer potne listine v skladu z Zakonom o potnih listinah²⁰), razen v primeru, če stalno prebiva v tujini.

Za identifikacijo strank banke praviloma zahtevajo, da stranka predloži veljaven osebni dokument takrat, ko vzpostavljajo poslovno razmerje ali izvajajo transakcijo. Dodatno banke lahko pridobijo tudi kopijo osebnega dokumenta. To ni izrecna zahteva ZPPDFT, zato je praksa bank v zvezi s hrambo kopije osebnega dokumenta dokaj različna.

Glede na navedeno so pravne podlage za identifikacijo strank s strani bank v primeru vzpostavljanja poslovnega razmerja oziroma izvajanja finančnih transakcij ustrezne in skladne z FATF standardi za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma.

Zaradi preverjanja veljavnosti osebnih dokumentov ob identifikaciji strank v bankah velja glede na NOT 2015 proučiti tudi možnosti, da bi banke s tem namenom lahko dostopale do elektronski registrov veljavnih osebnih dokumentov.

Ocena 2016: visoka – 0.85

Obrazložitev 2016:

Stanje in posledično ocena ostaja nespremenjena.

2.20. RAZPOLOŽLJIVOST NEODVISNIH BAZ PODATKOV

Ocena 2015: srednja – 0.60

Obrazložitev 2015 v zvezi z dostopnostjo neodvisnih baz podatkov razlikuje ureditev v zvezi s fizičnimi in v zvezi s pravnimi osebami ter znotraj teh še razlike med dostopnostjo takih baz podatkov glede domačih in glede tujih pravnih oseb. Glede domačih pravnih oseb obstajajo javni registri (Sodni register, AJPES in GVIN). Glede tujih pravnih oseb se banke lahko zaneajo le na tržne baze podatkov, v zvezi s katerimi pa je dostop plačljiv, kar je tudi razlog, da se jih banke ne poslužujejo pogosto. Med pravnimi osebami, ki so stranke bank, predstavljajo tuje pravne osebe le 1,5 odstotka v portfelju bank.

V zvezi z nezadostno transparentnostjo podatkov o dejanskem lastniku se izpostavlja predvsem problem ugotavljanja dejanskega lastnika pri tujih pravnih osebah, bodisi da te neposredno sklepajo poslovni odnos z banko, bodisi da se pojavijo v lastniški strukturi domačih pravnih oseb, ki sklepajo poslovni odnos z banko. V primeru tujih pravnih oseb se lahko banka zaradi težav pri ugotavljanju dejanskega lastnika odloči za zavrnitev poslovnega odnosa.

V primeru fizičnih oseb ne obstaja neodvisen javni register o strankah in njihovem poslovanju, ki bi bil bankam v pomoč pri preverjanju pridobljenih podatkov o stranki in presoji

¹⁹ Uradni list RS, št. 35/2011.

²⁰ Uradni list RS, št. 29/2011 – uradno prečiščeno besedilo.

neobičajnega oziroma sumljivega poslovanja. Ob tem je pomembno, da fizične osebe predstavljajo 90 odstotkov strank v portfelju bank.

Z zadnjim Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnem registru²¹ (v nadaljevanju ZSReg-F) se je stanje deloma izboljšalo, saj je vzpostavljena pravna podlaga za nov javen elektronski dostop do podatkov, ki omogoča iskanje podatkov, ali je določena oseba član uprave oziroma nadzornega sveta ali prokurist družbe v subjektih, vpisanih v Sodni register, in v katerih subjektih vpisa je ta oseba člana uprave, nadzornega sveta oziroma prokurist preko identifikacijskega znaka te osebe. S tem se povečuje transparentnost podatkov o vlogah članov organov vodenja, nadzora in zastopanja v različnih subjektih vpisa in posledično omogoča razkrije morebitnega konflikta interesov organov vodenja in nadzora, ki to funkcijo opravljajo tudi v drugih subjektih.

Zaradi zagotavljanja možnosti bank, da ob identifikaciji strank, ki so fizične osebe, preverijo od strank pridobljene podatke, bo potrebna ocena učinkovitosti spremembe ZSReg-F, ki se bo – glede na objavo v Uradnem listu Republike Slovenije v marcu 2015 in glede na v prehodnih določbah odložen začetek uporabe – šele začel uporabljati.

Kot dodaten problem pri registraciji družb so banke izpostavile tudi dejstvo, da število družb, ki jih lahko ustanovi ena fizična oseba, sploh ni omejeno, tako da se je v praksi pojavilo že več primerov, ko je ista fizična oseba ustanovila več družb z namenom njihove nadaljnje prodaje. V omenjenih primerih gre torej za družbe, ki ob ustanovitvi nimajo jasno razvidnega namena opravljanja gospodarske dejavnosti, zato v teh primerih obstaja večja verjetnost, da bodo v nadaljevanju zlorabljene za namen pranja denarja ali druge oblike finančne kriminalitete. Določene nove omejitve v zvezi z ustanavljanjem gospodarskih družb prinaša Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah, ki je bil sprejet na seji Državnega zbora Republike Slovenije, ki je potekala julija 2015 (v nadaljevanju ZGD-1I) in zato v času priprave NOT 2015 še ni bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije. Gre predvsem za spremenjeni 10. a člen Zakona o gospodarskih družbah. Zato bo tudi v tem primeru v ustreznem času po uveljavitvi ZGD-1I potrebno oceniti ustreznost teh sprememb in njihov učinek v praksi ter šele na podlagi ugotovitev nato sprejemati odločitve o morebiti potrebnih nadaljnjih spremembah in dopolnitvah sistema.

Ocena 2016: srednja – 0.60

Obrazložitev 2016:

ZGD-1I je bil nato objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 55/2015. Določbe spremenjenega 10. a člena ZGD se v skladu s prehodno določbo ZGD-1I uporabljajo šele od 1. 1. 2016, zato je za realno oceno učinkovitosti ureditve v praksi še prezgodaj, zato ocena ostaja enaka kot v NOT 2015.

Register dejanskih lastnikov je predviden v novem Predlogu ZPPDFT-1, ki je v zakonodajnem postopku v Državnem zboru Republike Slovenije. Torej bo po uveljavitvi pravne podlage potrebna še njegova vzpostavitev.

Glede učinkovanja novele ZSReg-F v praksi je obrazložitev podana v naslednji točki.

2.21. TRANSPARENTNOST KORPORACIJ IN SKLADOV

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.70

²¹ Uradni list RS, št. 17/2015.

Obrazložitev 2015 pojasnjuje ureditev v Zakonu o sodnem registru²² (v nadaljevanju ZSReg). Sodni register vodi in o vpisih odloča sodišče, upravlja pa ga AJPes, ki hkrati upravlja tudi Poslovni register. Sodni register je javna knjiga, ZSReg pa določa tudi pravila za javnost podatkov.

Poslovni register je urejen v Zakonu o poslovnem registru Slovenije²³ (v nadaljevanju ZPRS-1) in je neposredno povezan s Sodnim registrom. Navedeno pomeni, da se vsi vpisi in spremembe vpisov v Sodni register takoj prenesejo tudi v Poslovni register. Podatki Sodnega registra predstavljajo 37,8 odstotkov podatkov v Poslovnem registru (podatki, ki se vodijo o posamezni enoti Poslovnega registra, so določeni v 8. členu ZPRS-1).

V NOT 2015 je podana ugotovitev, da se bo stanje glede transparentnosti in dostopnosti podatkov o gospodarskih družbah ter njihovih ustanoviteljih, družbenikih zastopnikih in članih organov nadzora občutno izboljšalo z začetkom uporabe že uveljavljene novele ZSReg-F. Z ZSReg-F in s tem povezano novelo ZPRS-1A je namreč vzpostavljena pravna podlaga za nov javen elektronski dostop do podatkov.

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.70

Obrazložitev 2016:

V skladu z 22. členom ZPRS-1 je torej omogočen nov javen elektronski dostop do podatkov, ki podpira iskanje podatkov, ali je določena oseba ustanovitelj (družbenik) v subjektu vpisa in v katerem subjektu vpisa je ustanovitelj (družbenik) preko identifikacijskega znaka te osebe. Takih poizvedovanj je bilo na spletni strani AJPes (po podatkih iz Google Analytics) od 1. 8. 2015 do 31. 3. 2016 približno 44.000, od tega so uporabniki poizvedovali po fizičnih osebah 35.800 krat, po pravnih osebah pa 8.200 krat.

S tem se povečuje transparentnost podatkov o vlogah ustanoviteljev, članov organov vodenja, nadzora in zastopanja v različnih subjektih vpisa in posledično omogoča razkrije morebitnega konflikta interesov organov vodenja in nadzora, ki to funkcijo opravljajo tudi v drugih subjektih.

Nadalje ima trenutno po 51. členu ZSReg pravico do vpogleda 87 stečajnih upraviteljev in trije državni organi. Sodišča, državni organi in stečajni upravitelji so v obdobju od 1. 8. 2015 do 31. 12. 2015 opravili 3.351 vpogledov, samo sodišča pa so od 1. 8. 2014 do 31. 12. 2014 opravila 2.919 vpogledov.

2.22. DAVČNA RAZKRITJA

Ocena 2015: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2015 na podlagi podatkov Finančne uprave Republike Slovenije za leto 2013 v zvezi z notranjo in mednarodno izmenjavo podatkov ocenjuje, da Finančna uprava Republike Slovenije aktivno izvaja razkritja podatkov, ki jih pridobiva v skladu s svojimi pristojnostmi na področju davkov, pristojnim drugim državnim organom in aktivno sodeluje tudi pri mednarodni izmenjavi podatkov v okviru Evropske unije.

Nadalje predstavniki Finančne uprave Republike Slovenije sodelujejo in zagotavljajo podatke ter analize iz svoje pristojnosti tudi v specializiranih preiskovalnih skupinah po 160. a členu

²² Uradni list RS, št. 13/1994, 91/2005, 33/2007, 93/2007, 65/2008, 49/2009 in 17/2015.

²³ Uradni list RS, št. 49/2006 in 19/2015.

ZKP (podrobneje v razdelku 2.9.) in finančnih preiskovalnih skupinah po 13. in 14. členu ZOPNI (podrobneje v razdelku 2.14.).

Ocena 2016: srednja / visoka – 0.80

Obrazložitev 2016:

Finančna uprava Republike Slovenije zbira podatke v skladu z zakonom. Razkritja potekala po uradni dolžnosti ali na zahtevo državnih organov.

Leta 2014 je bilo približno 100.557 razkritij naslednjim državnim organom:

- Ministrstvu za notranje zadeve, Policija,
- Uradu za preprečevanje pranja denarja,
- Komisiji za preprečevanje korupcije,
- okrožnim sodiščem,
- okrožnim državnim tožilstvom,
- centrom za socialno delo,
- Zavodu za zdravstveno zavarovanje in
- Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Finančna uprava sodeluje tudi v mednarodni izmenjavi podatkov. V letu 2014 so bile aktivnosti na področju mednarodne izmenjave informacij usmerjene v pravočasno in kakovostno izmenjavo podatkov na področju posrednih in neposrednih davkov in upravne pomoči pri izterjavi davkov med pristojnimi tujimi organi:

- izmenjava informacij o davku na dodano vrednost (Uredba Sveta 904/2010, izvedbena uredba Komisije 79/2012) – 4.167,
- izmenjava informacij na področju neposredne obdavčitve (Direktiva Sveta 2011/16/EU, Sklenjene konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja, Direktiva Sveta 2003/48/EC, Memorandum o soglasju med DURS RS in med Generalnim direktoratom Davčne in carinske uprave Nizozemske o izmenjavi informacij v zvezi z neposrednim obdavčevanjem) – 81.242,
- izmenjava na podlagi Direktive Sveta 2003/48/ES o obdavčenju dohodkov od prihrankov v obliki plačil obresti – obrestna direktiva – 27.105,
- upravna pomoč pri izterjavi davkov članicam EU (Direktiva Sveta 2010/24, Izvedbena uredba Komisije (EU) No. 1189/2011, izvajanje Odločbe Komisije C (2011) 8193) – 258.

Mednarodna izmenjava na področju carinskih informacij, poteka na podlagi Uredbe Sveta št. 515/97, in sicer:

- Uredba Sveta št. 515/97 – 49,
- Konvencija Neapelj II – 34,
- Uredba Sveta (EU) 389/2012 – 33 in
- tretje države – 89.

Pristojni organi držav članic EU si izmenjujejo informacije na zahtevo, spontano in avtomatsko.

Leta 2015 je bilo približno 105.814 razkritij različnim državnim organom:

- Ministrstvu za notranje zadeve, Policija,
- Uradu za preprečevanje pranja denarja,
- Komisiji za preprečevanje korupcije,
- okrožnim sodiščem,
- okrožnim državnim tožilstvom,

- centrom za socialno delo,
- Zavodu za zdravstveno zavarovanje in
- Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

V letu 2015 so bile aktivnosti na področju mednarodne izmenjave informacij usmerjene v pravočasno in kakovostno izmenjavo podatkov na področju posrednih in neposrednih davkov in upravne pomoči pri izterjavi davkov med pristojnimi tujimi organi:

- izmenjava informacij o davku na dodano vrednost (Uredba Sveta 904/2010, izvedbena uredba Komisije 79/2012) – 3.841,
- izmenjava informacij na področju neposredne obdavčitve (Direktiva Sveta 2011/16/EU, Sklenjene konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja in izmenjava informacij o dohodkih nerezidentov iz naslova zaposlitve, plačil direktorjem, produktov življenjskega zavarovanja, pokojnin ter lastništvu nepremičnin in iz njih izhajajočih dohodkov-Direktiva Sveta 2011/16/EU (AEOI) in Memorandum o soglasju med DURS RS in med Generalnim direktoratom Davčne in carinske uprave Nizozemske o izmenjavi informacij v zvezi z neposrednim obdavčevanjem) – 144.247,
- izmenjava na podlagi Direktive Sveta 2003/48/ES o obdavčenju dohodkov od prihrankov v obliki plačil obresti – obrestna direktiva – 23.441 in
- Sporazum o izboljšanju spoštovanja davčnih predpisov na mednarodni ravni in izvajanju FACTA, podpisanega med RS in ZDA – 4.589.

Mednarodna izmenjava na področju carinskih informacij, poteka na podlagi Uredbe Sveta št. 515/97, in sicer:

- Uredba Sveta št. 515/97 – 109,
- Konvencija Neapelj II – 17,
- Uredba Sveta (EU) 389/2012 – 1 in
- tretje države – 89.

Pristojni organi držav članic EU si izmenjujejo informacije na zahtevo, spontano in avtomatsko.

V zvezi z notranjo in mednarodno izmenjavo podatkov oziroma davčnimi razkritji za leti 2014 in 2015 lahko ocenimo, da Finančna uprava Republike Slovenije aktivno izvaja razkritja podatkov, ki jih pridobiva v skladu s svojimi pristojnostmi na področju davkov, pristojnim drugim državnim organom in aktivno sodeluje tudi pri mednarodni izmenjavi podatkov v okviru Evropske unije.

2.23. FORMALIZACIJA GOSPODARSTVA

Ocena 2015: visoka – 0.90

Obrazložitev 2015 izhaja iz podatkov Statističnega urada Republike Slovenije, po katerih je bil delež »neformalnega gospodarstva« oziroma »sive ekonomije« v Republiki Sloveniji približno 10 odstotkov bruto družbenega prihodka.

Finančna uprava Republike Slovenije je tudi povečala aktivnost na področju sive ekonomije. V letu 2013 je bilo povečano število opravljenih nadzorov na področju sive ekonomije, in sicer za 310 odstotkov več kot v letu 2012. Opravljenih je bilo 4.954 nadzorov, pri katerih je bila ugotovljena dodatna davčna obveznost v višini 2.400.000 evrov.

Izvedenih je bilo tudi več kot 20.000 preventivnih aktivnosti. Davčni inšpektorji so izdali 29 prepovedi opravljanja gospodarske dejavnosti. Opravljenih je bilo tudi 94 inšpekcijskih pregledov dela na črno, pri čemer je bilo izdanih 63 odločb o prepovedi dela na črno.

Ocena 2016: visoka – 0.90

Obrazložitev 2016:

V letu 2015 je bil sprejet Zakon o davčnem potrjevanju računov²⁴ (v nadaljevanju ZDavPR), ki je uvedel sistem davčnih blagajn oziroma postopek davčnega potrjevanja računov pri Finančni upravi Republike Slovenije v postopku izdaje računa pri gotovinskem plačevanju. Blagajne zavezancev so spletno povezane s centralnim informacijskim sistemom Finančne uprave Republike Slovenije, ki potrdi in shrani podatke o računih v postopku njihove izdaje v realnem času. Sistem tako omogoča sledljivost, posledično učinkovitost nadzora in tako tudi omeji sivo ekonomijo.

Sistem je testno začel delovati 1. 12. 2015, uporaba davčnih blagajn za zavezance, ki poslujejo z gotovino, pa je obvezna od 2. 1. 2016.

Učinki davčnih blagajn so povezani s tremi različnimi vsebinami, kot sledi:

1. DAVEK NA DODANO VREDNOST:

- v obdobju od februarja do julija 2016 so zavezanci vplačali 1.602,2 mio evrov davka na dodano vrednost, kar je 51,7 mio evrov (3,3 odstotka) več kakor v enakem obdobju leta 2015;
- zavezanci, ki uporabljajo davčne blagajne in ki so oddali obračun davka na dodano vrednost v obravnavanih obdobjih, so izkazali 11.714,4 mio evrov obračunanih dobav in storitev, kar je 691,9 mio evrov (6,3 odstotka) več kakor zavezanci, ki so oddali obračune v letu 2015;
- zavezanci, ki uporabljajo davčne blagajne in ki so oddali obračun davka na dodano vrednost v obravnavanih obdobjih, so izkazali 649,7 mio evrov neto davka, kar je 36,5 mio evrov (5,9 odstotka) več kakor zavezanci, ki so oddali obračune v letu 2015.

2. PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST:

- v obravnavanem obdobju od februarja do julija 2016 so zavezanci plačali 2.812,5 mio evrov prispevkov oziroma 132,9 mio evrov (5,0 odstotka) več prispevkov za socialno varnost kakor v tem obdobju leta 2015 – v okviru davčnih blagajn se nadzira tudi delo in zaposlovanje na črno.

3. AKONTACIJA DOHODNINE OD DOHODKOV IZ ZAPOSLOITVE:

- v obravnavanem obdobju je bilo plačanih 977,9 mio evrov akontacij dohodnine od dohodkov iz zaposlitve, kar je 62,8 mio evrov (6,9 odstotka) več, kakor v primerjavi z enakim obdobjem leta 2015 – v okviru davčnih blagajn se nadzira tudi delo in zaposlovanje na črno;
- iz podatkov registra davčnih zavezancev in sistema davčnih blagajn je razvidno, da je 12.548 zavezancev, ki uporabljajo davčne blagajne, v prvih sedmih mesecih leta 2016 v zavarovanje na novo prijavilo 33.421 fizičnih oseb. Pri teh novo prijavljenih fizičnih osebah je 16.806 takšnih, ki so v podatkih sistema davčnega potrjevanja računov označene kot fizične osebe, ki izdajajo račune z uporabo davčnih blagajn (blagajniki).

²⁴ Uradni list RS, št. 57/15.

3. SKUPINA RANLJIVOST BANČNEGA SEKTORJA

3.1.SPLOŠNE INFORMACIJE O SLOVENSKEM BANČNEM SEKTORJU

Bančni sektor ima v okviru finančnega sektorja prevladujočo vlogo, saj je njegova skupna bilančna vsota po stanju na dan 31. 12. 2013 znašala 44,6 mrd EUR, kar je predstavljalo 126 % bruto družbenega proizvoda (v nadaljevanju BDP). Ob koncu leta 2013 je v Sloveniji delovalo **17 bank**, od tega 10 domačih ter 7 hčerinskih bank tujih bank. Poleg bank so v slovenskem bančnem sektorju ob koncu leta 2013 delovale še **3 hranilnice** in **3 podružnice tujih bank**. V zvezi s hčerinskimi bankami in podružnicami tujih bank je potrebno omeniti, da imajo njihove matične banke sedež v državah članicah EU (Avstrija, Italija, Francija).

Po stanju na dan 31. 12. 2013 je bilo v Sloveniji notificiranih **318 kreditnih institucij**, ki imajo sedež na območju Evropskega gospodarskega prostora (v nadaljevanju EGP) in lahko opravljajo storitve na območju Republike Slovenije (v nadaljevanju RS) neposredno ali posredno preko podružnice.

Kreditne institucije, ki so notificirane za opravljanje storitev na območju RS, v obstoječo oceno tveganosti niso bile zajete, saj Banka Slovenije ne razpolaga s podatki o tem, katere od notificiranih kreditnih institucij dejansko opravljajo storitve na območju RS. Ne glede na to velja izpostaviti, da gre za kreditne institucije, ki imajo sedež na območju EU in so torej zavezane k izvajanju predpisanih ukrepov, kot to izhaja iz EU Direktive, ki ureja področje preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (v nadaljevanju PPDFT).

V zvezi s prisotnostjo slovenskih bank na tujih trgih je potrebno omeniti, da sta imeli ob koncu leta 2013 le dve banki hčerinske banke izven območja RS, in sicer na območju Balkana (Srbija, BiH, Črna Gora, Makedonija, Kosovo).

Z vidika izvajanja bančnih storitev je potrebno izpostaviti, da gre v večini primerov za **univerzalne banke**, ki nudijo **standarden nabor bančnih storitev**, tako na področju poslovanja s pravnimi, kot tudi na področju poslovanja s fizičnimi osebami. Z vidika strukture strank prevladujejo **fizične osebe**, ki predstavljajo **90 %** vseh strank, s katerimi imajo banke sklenjeno poslovno razmerje. Glavnina strank so domači subjekti, saj delež **nerezidentov** znaša le **2 %**.

3.2 RANLJIVOST BANČNEGA SEKTORJA

Na podlagi splošne ocene kontrolnega okolja, ki so ga banke vzpostavile za namen PPDFT, ter ocene ranljivosti po posameznih produktih oz. storitvah je bila izračunana skupna **ocena ranljivosti bančnega sektorja**. Ranljivost bančnega sektorja z vidika morebitnih zlorab za namen pranja denarja oz. financiranja terorizma je **srednja**.

Kontrolno okolje, ki so ga vzpostavile banke z namenom ustreznega upravljanja s tveganji na področju PPDFT, je bilo razmeroma dobro ocenjeno. Pri tem so bile nekoliko boljše ocenjene politike in postopki, ki urejajo področje PPDFT, nekoliko šibkejša pa je njihovo izvajanje. Navedena ugotovitev sovпада tudi z nadzorniškimi ugotovitvami, saj Banka Slovenije prav tako ocenjuje, da so banke v skladu z zakonskimi zahtevami in izdanimi usmeritvami vzpostavile ustrezne sisteme za PPDFT, nekoliko slabša pa je izvajanje predpisanih ukrepov v praksi, kar potrjujejo tudi kršitve, ki jih Banka Slovenije praviloma ugotavlja na izbranem vzorcu strank.

Banka Slovenije kljub temu ocenjuje, da se je v obdobju zadnjih let zavedanje uprav in višjega vodstva o tveganju izgube ugleda v povezavi s pranjem denarja in financiranjem terorizma precej okrepilo, kar se odraža tako v imenovanju strokovnih in kompetentnih oseb

na mesto pooblaščenca za PPDFT, kot tudi v ustrezni umestitvi funkcije za PPDFT znotraj banke. Dodaten dokaz o večjem zavedanju bank in boljšem upravljanju s tveganji na področju PPDFT je tudi dejstvo, da so banke pri sklepanju poslovnih razmerij postale precej bolj previdne in v skladu z internimi politikami v posameznih primerih tudi zavrnejo sklenitev poslovnega razmerja oz. prekinejo obstoječe poslovno razmerje, v kolikor ocenijo, da so tveganja v povezavi z določeno stranko previsoka oz. za banko niso sprejemljiva.

Prav tako je potrebno omeniti, da so banke v obdobju zadnjih let precejšnje pozornost namenile vzpostavitvi informacijskih sistemov, ki zagotavljajo ustrezno podporo pri prepoznavanju neobičajnega oz. sumljivega poslovanja, ki so ga le-te dolžne zaznati in sporočiti Uradu za preprečevanje pranja denarja (v nadaljevanju Urad).

Informacijska podpora za celovito spremljanje transakcij ter zavezanost zaposlenih za dosledno izvajanje predpisanih ukrepov sta bila tudi ključna dejavnika, ki sta prispevala k **rastočemu trendu prijav sumljivega poslovanja**. Banke so v letu 2013 Uradu sporočile 516 primerov sumljivega poslovanja, kar je znaten porast glede na leto 2009, ko je bilo sporočenih le 155 takšnih primerov. Ob tem je potrebno dodatno izpostaviti, da prijave, ki jih Uradu posredujejo banke, predstavljajo kar 85% vseh prijav sumljivega poslovanja, ki jih prejme Urad.

Kot je bilo že uvodoma pojasnjeno, je bila ocenjena tudi **ranljivost na nivoju posameznega produkta oz. storitve** z vidika morebitnih zlorab za namen pranja denarja oz. financiranja terorizma. V ta namen so bili izbrani produkti oz. storitve, ki predstavljajo znaten delež v poslovanju bank ali pa že sama narava produkta oz. storitve predstavlja povečano tveganje. Skladno s tem je bila ocenjena ranljivost naslednjih produktov oz. storitev: *transakcijski računi, krediti, depoziti, hitri prenos sredstev, predplačniške kartice, spletna prodajna mesta ter gotovinske transakcije*, ki jih izvajajo naključne stranke. Vsi omenjeni produkti oz. storitve so bili ocenjeni po različnih kriterijih, kot so npr. obseg poslovanja, struktura strank, delež gotovinskih transakcij, obseg domačih in mednarodnih plačilnih transakcij. Najvišja izhodiščna (inherentna) ranljivost je bila ocenjena pri produktu transakcijski račun ter pri storitvi hitrega prenosa sredstev (Western Union, MoneyGram). Pri tem je bilo ugotovljeno, da v obeh navedenih primerih poleg splošnih kontrol obstajajo tudi specifične kontrole (gre za kontrole na nivoju posameznega produkta oz. storitve), kar je prispevalo k temu, da se je končna ranljivost omenjenih produktov znižala na sprejemljivo raven.

3.3 UGOTOVLJENE POMANJKLJIVOSTI

Pri ocenjevanju ranljivosti bančnega sektorja z vidika PPDFT so bile prepoznane določene pomanjkljivosti, ki so bile ocenjene kot ključne, zato so bile vključene v **Akcijski načrt**²⁵ z namenom, da se pripravijo ustrezni korektivni ukrepi, ki bodo pripomogli k izboljšanju učinkovitosti obstoječega sistema za PPDFT v bančnem sektorju.

²⁵ Ključne pomanjkljivosti, ki so bile zaznane in vključene v Akcijski načrt so: *pomanjkljivo korporativno upravljanje, neizrekanje prekrškov (glob) v primeru ugotovljenih kršitev na področju PPDFT, nezadostna transparentnost podatkov o dejanskem lastniku v primeru tujih pravnih oseb ter nezagotavljanje neodvisnega vira informacij o strankah in njihovem poslovanju*. Poleg omenjenih pomanjkljivosti sta bili v Akcijski načrt vključeni še naslednji pomanjkljivosti: *nezagotavljanje nadzora v primeru kreditnih institucij, ki so notificirane za neposredno opravljanje storitev na območju RS ter prepoved hrambe osebnega dokumenta v elektronski obliki*.

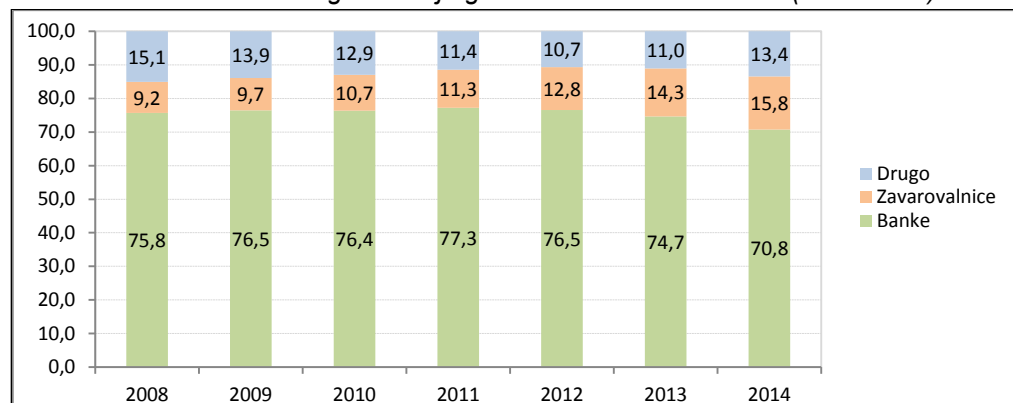
3.4 POSODOBITEV POROČILA O NOT ZA OBDOBJE 2014 - 2015

3.4.1 Splošne informacije o slovenskem bančnem sektorju

Padajoči trend bilančne vsote se je nadaljeval tudi v obdobju 2014 - 2015, kljub temu pa bančni sektor še naprej ohranja svojo prevladujočo vlogo v okviru finančnega sektorja. Po stanju na dan 31. 12. 2015 je njegova bilančna vsota znašala 37,4 mrd EUR, kar je predstavljalo 97 % BDP.

Iz priloženega grafa je razvidno, da predstavlja bančni sektor glavnino finančnega sektorja (71 %), preostali del pa predstavlja zavarovalniški sektor (16 %) ter druge finančne institucije, kot so npr. borzno-posredniške ter pokojninske družbe (13 %).

Graf 32: Struktura finančnega sektorja glede na finančna sredstva (v odstotkih)

Ob koncu leta 2015 je na območju RS delovalo **16 bank**, od tega 9 domačih in 7 hčerinskih bank tujih bank. Poleg bank so v slovenskem bančnem sektorju ob koncu leta 2015 delovale še **3 hranilnice** in **4 podružnice tujih bank**. V primerjavi s številom bank ob koncu leta 2013, se je bančni sektor ob koncu leta 2015 zmanjšal za eno banko, kar je posledica združitve dveh bank, v obdobju 2014-2015 pa je bila ustanovljena tudi ena nova podružnica.

Ena od pomembnejših sprememb v bančnem sektorju je uvedba **enotnega mehanizma nadzora** (angl. *Single Supervisory Mechanism*), ki je bil uveljavljen v letu 2014 in s katerim se je pristojnost za izvajanje bonitetnega nadzora (angl. *Prudential supervision*) v pretežni meri prenesla na Evropsko centralno banko (v nadaljevanju ECB). V nasprotju s tem pa izvajanje ne-bonitetnega nadzora (angl. *Conduct of Business*), vključno s področjem PPFT, ostaja v pristojnosti nacionalnega nadzornega organa, t.j. Banke Slovenije.

Upoštevajoč klasifikacijo enotnega mehanizma nadzora lahko banke in hranilnice v RS v splošnem razdelimo v tri večje skupine, in sicer:

- **velike domače banke (3)**, ki imajo status pomembne banke (angl. *Significant Institutions*) in so vključene v enotni mehanizem nadzora, ki ga izvaja ECB v sodelovanju s pristojnim nacionalnim nadzornim organom;
- **banke, ki so članice tuje bančne skupine (6)**, pri čemer ima slednja status pomembne banke, zato so tudi njihove hčerinske banke vključene v enotni mehanizem nadzora, ki ga izvaja ECB v sodelovanju s pristojnim nacionalnim nadzornim organom;
- **manjše banke in hranilnice (10)**, ki imajo status manj pomembnih bank (angl. *Less Significant Institutions*) in ostajajo v pristojnosti nacionalnega nadzornega organa.

V zvezi s **hčerinskimi bankami** in **podružnicami tujih bank** je potrebno omeniti, da imajo njihove **matične banke sedež v državah članicah EU** (Avstrija, Italija, Francija). Na območju RS torej ne deluje nobena hčerinska banka ali bančna podružnica, katere matična banka ima sedež v tretji državi. V zvezi s prisotnostjo slovenskih bank na tujih trgih pa je potrebno omeniti, da ima zgolj **ena banka hčerinske banke izven območja RS**, in sicer na območju Balkana (Srbija, BiH, Črna Gora, Makedonija, Kosovo).

Z vidika izvajanja bančnih storitev je potrebno izpostaviti, da gre večinoma za **univerzalne banke**, ki nudijo **standarden nabor bančnih storitev**, tako na področju poslovanja s pravnimi, kot tudi na področju poslovanja s fizičnimi osebami.

Ob koncu leta 2015 je bilo v Sloveniji notificiranih **328 kreditnih institucij**, ki imajo sedež na območju EGP in lahko opravljajo storitve na območju RS neposredno. Kot je bilo navedeno že v osnovnem poročilu o nacionalni oceni tveganosti, Banka Slovenije ne razpolaga s podatki o tem, katere od notificiranih kreditnih institucij dejansko opravljajo storitve na območju RS. Ne glede na to velja izpostaviti, da gre za kreditne institucije, ki imajo sedež na območju EU in so torej zavezane k izvajanju predpisanih ukrepov, ki izhajajo iz EU Direktive, ki ureja področje PPDT.

Kot je bilo omenjeno že v osnovnem poročilu o nacionalni oceni tveganosti, je ob koncu leta 2013 predvsem pri domačih bankah prišlo do pomembnih sprememb v njihovi lastniški strukturi, saj je RS na podlagi odločbe o državni pomoči dokapitalizirala pet bank, ki so s tem prešle v 100 % državno last. Omenjeni postopek dokapitalizacije je v določeni meri vplival na **proces konsolidacije bančnega sektorja**, ki se je začel v letu 2014 in se bo predvidoma nadaljeval tudi v obdobju 2016 - 2017.

V sklopu konsolidacije bančnega sektorja sta bili dve manjši domači banki, ki sta bili prejemnici državne pomoči, v letu 2016 likvidirani, preostale tri velike domače bank, ki so bile prejemnice državne pomoči, pa so v postopku prodaje²⁶. Neodvisno od tega je do sprememb v lastniški strukturi prišlo tudi v nekaterih drugih bankah. Banka Slovenije je sodelovanju z ECB v vseh teh primerih izvedla predpisane aktivnosti v sklopu postopka za izdajo dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža, pri čemer je bila posebna pozornost namenjena preverjanju primernosti in ugleda novega lastnika banke, vključno z dejanskimi lastniki.

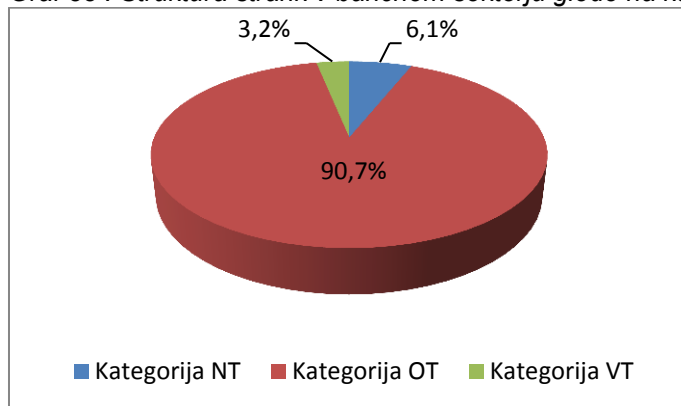
Iz podatkov, ki so jih posredovale banke, je razvidno, da v strukturi strank prevladujejo **fizične osebe**, ki predstavljajo **91 %** vseh strank, s katerimi imajo banke sklenjeno poslovno razmerje. Glavnino strank predstavljajo domače osebe (rezidenti), med tem ko delež **nerezidentov** znaša zgolj **1,7 %**.

Banke morajo skladno z zakonskimi zahtevami zagotoviti klasifikacijo vseh strank v ustrezne **kategorije tveganosti po kriteriju PPDT**, kar v nadaljevanju določa vrsto pregleda stranke ter režim spremljanja njenih poslovnih aktivnosti.

Iz podatkov, ki so jih posredovale banke, je razvidno, da je glavnina strank (**90,7 %**) razvrščenih v kategorijo **običajnega tveganja** (OT), **3,2 %** strank je uvrščenih v kategorijo **visokega tveganja** (VT), v kategorijo **nizkega tveganja** (NT) pa je uvrščenih **6,1 %** strank.

²⁶ V enem primeru je postopek prodaje že zaključen, v preostalih dveh primerih pa sta postopka še v teku.

Graf 33 : Struktura strank v bančnem sektorju glede na kategorijo tveganosti

3.4.2 Ranljivost bančnega sektorja

V skladu z uporabljenimi metodologijami Svetovne banke je bila v sklopu nacionalne ocene tveganosti ocenjena ranljivost bančnega sistema v smislu **trdnosti sistema notranjih kontrol** ter **učinkovitosti preventivnih ukrepov**, ki jih izvajajo banke z namenom zmanjševanja tveganj morebitnih zlorab za namen pranja denarja oz. financiranja terorizma. Skladno s tem je bilo ocenjeno **splošno kontrolno okolje**, ki med drugim vključuje imenovanje pooblaščenca za PPDFT, opredelitev internih politik in postopkov, poročanje poslovodstvu, usposabljanje in izobraževanje zaposlenih ter ustrezno IT podporo za izvajanje predpisanih ukrepov z vidika PPDFT. Poleg splošnega kontrolnega okolja je bila ocenjena tudi **ranljivost na nivoju posameznih bančnih produktov oz. storitev**.

Po oceni Banke Slovenije v obdobju 2014 - 2015 ni bilo bistvenih sprememb v povezavi s splošnim kontrolnim okoljem, ki so ga vzpostavile banke na področju PPDFT. Zavedanje bank o pomembnosti upravljanja s tveganji na omenjenem področju še naprej ostaja na razmeroma visokem nivoju, kar izhaja iz **statistike opravljenih pregledov** na področju PPDFT, **statistike izdanih ukrepov** ter **statistike prijav sumljivega poslovanja**, ki so jih banke posredovale Uradu.

Neodvisno od tega so h krepitvi splošnega kontrolnega okolja v bankah vplivale tudi nekatere **regulatorne spremembe**, ki so bile uveljavljene v obdobju 2014 - 2015. Pri tem lahko še posebej izpostavimo uveljavitev novega Zakona o bančništvu, ki v sklopu ureditve notranjega upravljanja bolj podrobno določa pravila za delovanje upravljalnih organov ter obveznost vzpostavitve ključnih kontrolnih funkcij oz. služb v bankah.

3.4.3 Statistika opravljenih pregledov na področju PPDFT

Banka Slovenije v skladu s svojimi pooblastili opravlja različne vrste pregledov na področju PPDFT, in sicer: celovite, ciljne, tematske ter ponovne preglede.

Celovit pregled je po svoji vsebini najbolj obsežen, saj vključuje oceno **inherentnega tveganja**, kateremu je izpostavljena banka z vidika možnih zlorab za namen pranja denarja oz. financiranja terorizma, ter oceno **kontrolnega okolja**, ki ga je vzpostavila banka za ustrezno upravljanje s temi tveganji. **Učinkovitost** vzpostavljenega **kontrolnega okolja** se preverja na **izbranem vzorcu strank**, pri čemer se preveri, ali banka zagotavlja dobro poznavanje svojih strank (angl. *Know Your Customer*) ter na kakšen način spremlja njihove poslovne aktivnosti (angl. *On-going monitoring*). Dobro poznavanje stranke in razumevanje njenega poslovanja je namreč osnova za prepoznavanje neobičajnega oz. sumljivega poslovanja, ki ga je banka dolžna zaznati in o tem obvestiti Urad.

V nasprotju s celovitim pregledom je vsebina **ciljnega** oz. **tematskega pregleda** bolj omejena; tako je v primeru ciljnega pregleda vsebina običajno usmerjena v določen segment poslovanja (npr. pregled poslovanja investicijskega bančništva) ali celo na posamezno stranko. Tudi v primeru tematskega pregleda se izvaja pregled določenega segmenta poslovanja; pri tem je v pregled vključenih več bank (npr. pregled poslovanja s politično izpostavljenimi osebami na izbranem vzorcu bank).

Tabela 13 : Statistika opravljenih pregledov na področju PPDFT

Leto	Celovit pregled (Full scope)	Ponovni pregled (Follow-up)	Ciljni pregled (Targeted)	Tematski pregled (Thematic)	Skupaj
2010	5	1	2	1	9
2011	3	7	0	0	10
2012	1	6	0	0	7
2013	3	2	0	0	5
2014	1	4	1	0	6
2015	1	2	3	0	6
Skupaj	14	22	6	1	43

Iz statistike opravljenih pregledov je razvidno, da imajo v okviru neposrednega nadzora pomembno vlogo tudi **ponovni pregledi**. Pri tem še posebej izstopa podatek, da skupno število opravljenih ponovnih pregledov v obdobju 2010 - 2015 celo presega skupno število opravljenih celovitih pregledov, kar kaže na to, da so bile v okviru celovitih pregledov v večini primerov ugotovljene določene pomanjkljivosti oz. kršitve. Banka Slovenije je v teh primerih v skladu s svojimi pooblastili izdala ustrezne ukrepe, v nadaljevanju pa opravila enega ali celo več ponovnih pregledov v posamezni banki z namenom preverjanja, da je le-ta kršitve v celoti odpravila.

Iz statistike opravljenih pregledov še posebej izstopa dejstvo, da se je v letu 2015 povečalo število **ciljnih pregledov** področja PPFT, kar je v določeni meri že **posledica uveljavitve nadzora, ki temelji na oceni tveganosti**. V skladu s prenovljenimi FATF priporočili in novo EU Direktivo, ki ureja področje PPFT, so namreč tudi nadzorni organi pri izvajanju nadzora na področju PPFT dolžni upoštevati pristop, ki temelji na oceni tveganosti. Tako je bila bankam v letu 2013 naložena obveznost rednega letnega poročanja o stanju na področju PPFT z namenom pridobitve ustreznih podatkov, ki so potrebni za izdelavo profila tveganosti banke, ki v nadaljevanju vpliva na pogostost in obseg izvajanja neposrednega nadzora²⁷.

Na podlagi zbranih podatkov je Banka Slovenije izdelala tudi **Matriko tveganosti bank z vidika PPFT**, pri čemer so banke in hranilnice razporejene v tri kategorije tveganosti: **visoko tvegane** (3), **običajno tvegane** (8) in **nizko tvegane** (6)²⁸.

3.4.5 Statistika izdanih ukrepov

V primeru ugotovljenih pomanjkljivosti oz. kršitev je Banka Slovenije pristojna za izdajo ustreznih ukrepov, ki jih v splošnem delimo na dve vrsti, in sicer: **nadzorniške ukrepe** ter **prekrške** (globe). Z nadzorniškimi ukrepi, kot so npr. *Nadzorniško pismo* ali *Odredba o odpravi kršitev* se banki naložijo zahteve za odpravo ugotovljenih kršitev, s čimer se banko prisili, da okrepi kontrolno okolje na področju PPFT in s tem izboljša upravljanje s tveganji na omenjenem področju. Prekrški (globe) pa predstavljajo dodaten mehanizem pri odvrčanju bank in njenih zaposlenih od kršitve zakonskih določil. Pri tem je potrebno

²⁷ V luči pristopa, ki temelji na oceni tveganosti, je Banka Slovenije v letu 2015 izvedla tri ciljne preglede področja PPFT; pri tem je bila osrednja pozornost namenjena strankam, ki predstavljajo visoko tveganje z vidika PPFT.

²⁸ Profil tveganosti z vidika PPFT ni bil izdelan za dve domači banki, ki sta bili likvidirani v letu 2016.

omeniti, da se prekršek (globa) lahko izreče tako pravni osebi (banki), kot tudi odgovorni fizični osebi.

Tabela 14: Statistika izdanih ukrepov na področju PPFT

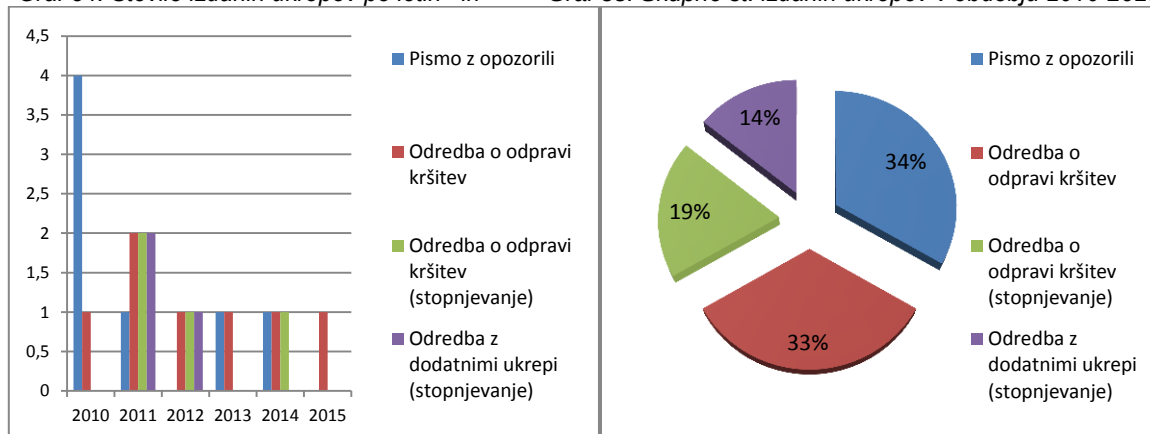
Leto	Število pregledov	Število pregledov s kršitvami	Nadzorniški ukrepi	Prekršek (globa)
2010	8	5	Pismo z opozorili (4) Odredba o odpravi kršitev (1)	0
2011	10	7	Pismo z opozorili (1) Odredba o odpravi kršitev (2+2) Odredba z dodatnimi ukrepi (2)	0
2012	7	3	Odredba o odpravi kršitev (1+1) Odredba z dodatnimi ukrepi (1)	0
2013	5	2	Pismo z opozorili (1) Odredba o odpravi kršitev (1)	0
2014	6	3	Pismo z opozorili (1) Odredba o odpravi kršitev (1+1)	0
2015	6	1	Odredba o odpravi kršitev (1)	0
Skupaj	42	21		0

Iz statistike izdanih ukrepov je razvidno, da so bila v začetnem obdobju bankam izdana predvsem Pisma z opozorili, v nadaljevanju pa se je povečalo tudi število izdanih Odredb. Pri tem je potrebno pojasniti, da je bila banki lahko izdana Odredba neposredno po opravljenem pregledu, lahko pa kot stopnjevalni ukrep, če je bilo na podlagi ponovnega pregleda ugotovljeno, da banka očitanih kršitev ni v celoti odpravila. Glede na število izdanih ukrepov je bil vrh dosežen v letu 2011, v nadaljevanju pa se je število izdanih ukrepov na področju PPFT postopoma zmanjševalo, kar je v pretežni meri posledica večjega zavedanja bank o pomembnosti upravljanja s tveganji na omenjenem področju.

Navedeno dodatno potrjuje tudi dejstvo, da se je v obdobju 2014 - 2015 **zmanjšalo število pregledov z ugotovljenimi pomanjkljivostmi oz. kršitvami**. V tem pogledu še posebej izstopa leto 2015, ko je bilo opravljenih 6 pregledov na področju PPFT, pri tem pa so bile pomanjkljivosti oz. kršitve ugotovljene zgolj v enem primeru. Padajoči trend pregledov z ugotovljenimi kršitvami dodatno potrjuje trditev, da so banke v celotnem obdobju 2010 - 2015 znatno okrepile kontrolno okolje z vidika PPFT.

Graf 34: Število izdanih ukrepov po letih in

Graf 35: Skupno št. izdanih ukrepov v obdobju 2010-2015

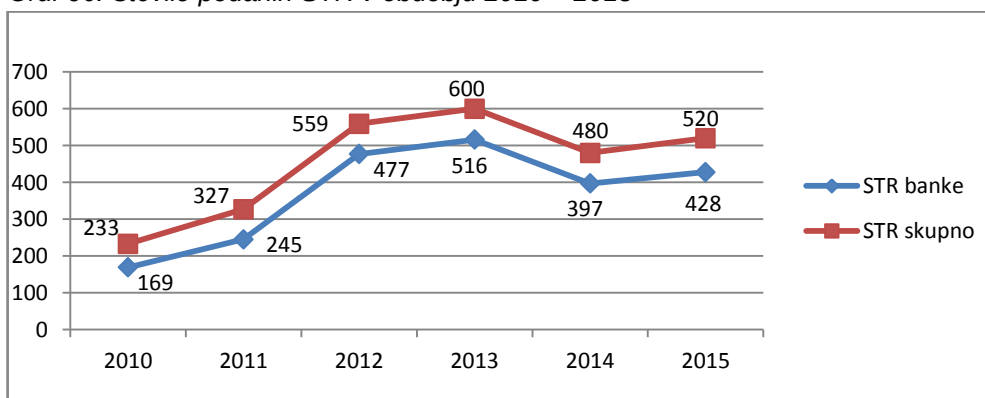
V zvezi s statistiko izdanih ukrepov je potrebno prav tako pojasniti, da je šlo v večini primerov za kršitve ZPPDFT, v obdobju 2014 - 2015 pa sta bila tudi dva primera, ko je Banka Slovenije zaradi narave ugotovljenih kršitev na področju PPFT banki očitala tudi kršitve Zakona o bančništvu v smislu slabega upravljanja s tveganji na področju PPFT²⁹.

Iz statistike izdanih ukrepov je prav tako razvidno, da Banka Slovenije tudi v obdobju 2014 - 2015 v sklopu izdanih ukrepov **ni izrekla nobenega prekrška (globe)**. Ne-izrekanje prekrškov na področju PPFT je bilo problematizirano že v sklopu IV. kroga Moneyval ocenjevanja, omenjena pomanjkljivost pa je bila izpostavljena tudi v okviru prvotnega poročila o nacionalni oceni tveganosti.

3.4.6 Statistika prijav sumljivega poslovanja

Kvaliteta kontrolnega okolja, ki so ga vzpostavile banke na področju PPFT, se v določeni meri odraža tudi skozi **število prijav sumljivega poslovanja**, ki jih banke posredujejo Uradu. V obdobju 2014 - 2015 se je število podanih prijav **nekoliko zmanjšalo v primerjavi s predhodnim obdobjem**, ko je njihovo število kontinuirano raslo. Tako so banke v letu 2010 Uradu posredovale 169 prijav, v naslednjih letih se je število prijav, ki so jih podale banke, močno povečalo, vrh pa je bil dosežen v letu 2013 s kar 516 prijavami. V letu 2014 je število podanih prijav nekoliko upadlo (397), že v naslednjem letu pa je bil ponovno dosežen pozitiven trend (428). Pri tem je potrebno izpostaviti, da prijave bančnega sektorja predstavljajo glavnino vseh podanih prijav, zato se rastoči oz. padajoči trend prijav bančnega sektorja odraža tudi na sistemskem (nacionalnem) nivoju.

Graf 36: Število podanih STR v obdobju 2010 – 2015

²⁹ V enem primeru je šlo za ponavljajoče se kršitve na področju PPFT, v drugem primeru pa za sistemske kršitve na omenjenem področju.

Med razlogi za zmanjšanje števila prijav v letu 2014 lahko izpostavimo organizacijsko-kadrovske spremembe na področju PPDT v eni izmed sistemsko pomembnih bank, kar se je (upoštevajoč velikost banke) odrazilo tudi v zmanjšanju skupnega števila prijav sumljivega poslovanja.

Dodaten razlog za zmanjšanje prijav sumljivega poslovanja pa izhaja tudi iz dejstva, da so banke v obdobju 2012 - 2013 (tudi na podlagi opravljenih pregledov Banke Slovenije) **počistile portfelje strank** ter so v številnih primerih tudi prekinile poslovno sodelovanje s strankami, ki so predstavljale visoko tveganje z vidika PPDT³⁰. Ob tem je potrebno dodatno izpostaviti, da je večina bank sprejela **politiko glede sprejemljivosti strank** (angl. *Acceptance policy*), s čimer so omejile sklepanje novih poslovnih razmerij s strankami, ki predstavljajo visoko tveganje z vidika PPDT, kar je posledično vplivalo tudi na zmanjšanje števila prijav sumljivega poslovanja. Ne glede na to pa so banke tudi v obdobju 2014 - 2015 ohranile vodilno vlogo pri prijavah sumljivega poslovanja, saj je delež njihovih prijav znašal preko 80 % skupnega števila posredovanih prijav Uradu.

3.4.7 Tveganja, ki so bila zaznana v obdobju 2014 - 2015

Po oceni Banke Slovenije predstavlja največjo grožnjo z vidika morebitnih zlorab bančnih produktov oz. storitev poslovanje s subjekti iz sosednjih držav (Italija, Hrvaška), kar se je nadaljevalo tudi v obdobju 2014 - 2015. Ob tem se je povečal tudi obseg poslovanja s strankami, ki izhajajo iz Ruske federacije. V zvezi z omenjenimi strankami predstavlja največje tveganje poznavanje izvora sredstev, ki so predmet določenega poslovnega razmerja in ki so namenjena nakupu nepremičnin oz. so plasirana v slovensko gospodarstvo. Skladno s tem lahko govorimo o treh vrstah **tipologij**, ki so najbolj razširjene v slovenskem bančnem sektorju, in sicer o italijanski, hrvaški ter ruski tipologiji.

Poleg navedenih pa so bila v obdobju 2014 - 2015 prepoznana tudi nekatera nova tveganja, povezana s **prodajo problematičnih terjatev** (angl. *Non-Performing Loans*) ter **begunsko problematiko**.

Večina bank je v obdobju 2014 - 2015 vzpostavila ustrezne postopke za upravljanje s slabimi terjatvami; pri tem so nekatere banke omenjene terjatve prenašale na Družbo za upravljanje terjatev bank (v nadaljevanju DUTB) oz. na družbe, ustanovljene posebej v ta namen, določene banke pa so se lotile njihove prodaje kar same. V zvezi s tem se je izpostavilo vprašanje, ali so banke pri tem dolžne izvajati predpisane ukrepe z vidika PPDT, glede na to, da v omenjenih primerih ne gre za običajno poslovno razmerje, ki ga imajo banke sklenjenega s stranko, pač pa gre za prodajo sredstev, ki jih imajo banke v svoji bilanci.

Pri tem je namreč potrebno upoštevati, da so zneski v teh primerih razmeroma visoki, zato se v zvezi s tem pojavlja tudi tveganje, da bi se v vlogi potencialnega kupca lahko pojavila oseba, ki bi nakup problematičnih terjatev izkoristila za plasiranje umazanih sredstev v finančni sistem. Po posvetu z nekaterimi tujini nadzornimi organi in Uradom je bilo sprejeto stališče, da so banke tudi v teh primerih **dolžne upoštevati predpisane ukrepe z vidika PPDT**, pri čemer morajo še posebno pozornost nameniti dobremu poznavanju stranke, t.j. kupca terjatev, ter ugotavljanju izvora sredstev.

V luči migrantskega toka, ki je zajel Evropo, se je tudi RS v določeni meri soočila z begunsko problematiko, banke pa so posledično zaznala nekatera nova tveganja, ki se pojavljajo v zvezi s tem. Pri tem še posebej izstopa problem ugotavljanja in preverjanja istovetnosti stranke v primeru prosilcev za azil, saj te osebe pogosto ne razpolagajo z nobenim osebnim dokumentom, na podlagi katerega bi bilo možno na verodostojen način preveriti njihovi

³⁰ V ta namen je bila v bankah vzpostavljena posebna komisija, ki obravnava poslovanje s strankami, ki so problematične z vidika PPDT in je tudi pristojna za odločanje o nadaljevanju oz. prekinitvi sklenjenega poslovnega razmerja.

identiteto. Banke za namen ugotavljanja in preverjanja istovetnosti teh oseb sicer upoštevajo **izkaznico prosilca za mednarodno zaščito**, ki jo izda pristojni organ v državi članici in katera - tako po mnenju EBA, kot tudi po mnenju Urada - **šteje kot ustrezen identifikacijski dokument**, kar pa samo po sebi ne daje povsem trdnih zagotovil glede prave identitete stranke.

Še večjo težavo pa po oceni bank predstavlja spremljanje poslovanja teh strank ter **prepoznavanje morebitnih primerov financiranja terorizma**, saj banke nimajo niti izkušenj niti ustreznih usmeritev, kako zaznati takšne primere.

3.4.8 PRIMERJALNA ANALIZA

Glede na vse zgoraj navedeno ocenjujemo, da **ranljivost bančnega sektorja z vidika možnih zlorab za namen pranja denarja v obdobju 2014 – 2015 ostaja na enaki ravni**, kot je bilo to ocenjeno v okviru prvotno izdelane nacionalne ocene tveganosti (**srednja**).

V povezavi s porastom števila terorističnih dejanj v Evropi v zadnjem obdobju pa se vse bolj izpostavlja **vprišanje ranljivosti slovenskega bančnega sistema za morebitne zlorabe za namen financiranja terorizma**, ne glede na to, da je splošno tveganje za teroristične dejavnosti v Sloveniji ocenjeno kot nizko.

4. SKUPINA RANLJIVOST SEKTORJA VREDNOSTNIH PAPIRJEV

4.1 GLOBINA IN OBSEG SEKTORJA VREDNOSTNIH PAPIRJEV V SLOVENIJI

Slovenija je majhna neodvisna država (včasih del Jugoslavije, neodvisna od leta 1991). Slovenija ima en organiziran trg vrednostnih papirjev, in sicer Ljubljansko borzo vrednostnih papirjev, d.d., ki je od konca leta 2015 v lasti Zagrebačke burze, d.d., Zagreb, Hrvaška; KDD Centralno klirinško depotno družbo, d.d., 5 domačih borznoposredniških družb na dan 30. 6. 2016 (pri čemer sta dve v postopku zapiranja) in 9 družb za upravljanje. Tu je še 8 bank, ki imajo dovoljenje za opravljanje investicijskih storitev in poslov, in 4 člani z oddaljenim dostopom na Ljubljansko borzo.

Primerjava s sosednjimi državami za leto 2014 pokaže, kako je Slovenija majhna država. To kažejo naslednji podatki:

Tabela 15: Primerjava Slovenije z drugimi državami po različnih kazalcih

	Država	Prebivalstvo v milijonih 1*	BDP 2* v milijardah USD	Število 3* investicijskih družb (bank in borznoposredniških družb)	Število 4* borznoposredniških družb	Podatki borze vrednostnih papirjev 5* za leto 2014 (edino za Slovaško so podatki za leto 2013 – glej opombo 7*)			
						Promet z delnicami v milijonih EUR	Število poslov z delnicami	Tržna kapitalizacija delnic v milijonih EUR	Število uvrščenih delnic
1	Italija	60.78	2,141,161	623	***	6*	6*	6*	6*
2	Avstrija	8.54	436,887	79	***	23,902	4,642,623	79,988	99
3	Češka Republika	10.52	205,269	34	***	5,572	629,507	22,644	23
4	Madžarska	9.86	138,346	40	***	5,997	1,187,216	12,012	48
5	Slovaška 7*	5.42	100,248	16	***	39	8,677	4,075	131
6	Slovenija	2.06	49,491	17	5	608	76,630	6,214	51

Opombe:

1*: podatki od Svetovne banke (World bank): <http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>

1*: primerjava za Slovenijo – podatki Statističnega urada Slovenije: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>

2*: podatki za BDP od Svetovne banke: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>

2*: primerjava za Slovenijo – podatki Statističnega urada Slovenije: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>

3*: število investicijskih podjetij od ESME:
<http://registers.esma.europa.eu/publication/searchMifid.jsessionid=D81F4F223B66BE9FA6AFC8FE59BA13D8>

4*: Nismo mogli razdeliti števila investicijskih družb med bankami in borznoposredniškimi družbami, razen za Slovenijo

5*: podatki od Federation of European Securities Exchanges AISBL (FESE):
http://www.fese.eu/images/EUROPEAN_EXCHANGE_REPORT_2014_FV.pdf

6*: Italija ni članica FESE: <http://www.fese.eu/about-members/full-members>

7*: podatki za posle na borzi za Slovaško so za leto 2013, ker Slovaška od leta 2014 ni več članica FESE

Podatki Svetovne banke (World Bank) in Statističnega urada Slovenije kažejo, da je v Sloveniji približno 2,06 milijona prebivalcev, z bruto družbenim produktom (BDP) v višini približno 49,49 milijard USD (po podatkih Statističnega urada Slovenije je znašal BDP v letu 2014 približno 37,3 milijarde EUR). Vse ostale države so večje in imajo večji BDP. Promet na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev je tudi majhen v primerjavi s sosednjimi državami.

4.1.1. Podatki za Slovenijo

Sektor vrednostnih papirjev znotraj finančnega sektorja v Sloveniji je relativno majhen v primerjavi z bančnim, zavarovalniškim in drugimi sektorji. Podatki kažejo, da je trend negativen za zadnjih pet let. Razlog je globalna in domača finančna kriza od leta 2008 dalje, dodatno pa še stalno zaustavljanje reform in politične krize. Nekaj domačega kapitala se je s slabo likvidnega slovenskega kapitalskega trga preusmerilo na tuje kapitalske trge. Slovenski sektor vrednostnih papirjev se je v letu 2008 soočil z močnim padcem domače borze, ki je bil še bolj občuten kot na tujih borzah, predvsem zaradi previsokih tečajev - v letu 2007 je namreč dosegel enega od najvišjih rasti v svetu, kar se tiče indeksov, tržne kapitalizacije in borznih poslov. Visoka volatiliteta tečajev delnic slovenskih družb je podoba nadpovprečnega tveganja, kar je eden od razlogov za nizko povpraševanje tujih investitorjev.

Kot članica Evropske Unije je Slovenija pretežno orientirana na zahodnoevropske države, predvsem Nemčijo, Italijo in Avstrijo.

Tabela 17: SPECIFIČNI PODATKI ZA SLOVENIJO (Vir: Banka Slovenije – Letno poročilo o finančni stabilnosti za leto 2014 – izdelano v maju 2015):

<http://www.bsi.si/iskalniki/porocila.asp?Mapald=285>

	Bilančna vsota v milijonih EUR			Struktura v %			Delež v BDP v %		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Denarne finančne institucije*	46.119	40.442	38.724	72.1	71.3	70.8	130.6	114.6	104.0
Nedearne finančne	17.828	16.251	16.006	27.9	28.7	29.2	50.5	46.1	43.0

institucije**									
zavarovalnice	6.762	6.957	7.385	10.6	12.3	13.5	19.1	19.7	19.8
Pokojninske družbe/skladi	1.491	1.475	1.530	2.3	2.6	2.8	4.2	4.2	4.1
Investicijski skladi	1.835	1.859	2.156	2.9	3.3	3.9	5.2	5.3	5.8
Lizinska podjetja	4.712	3.537	2.726	7.4	6.2	5.0	13.3	10.0	7.3
BPD, DZU in drugi	3.028	2.423	2.210	4.7	4.3	4.0	8.6	6.9	5.9
Skupaj	63.948	56.693	54.731	100.0	100.0	100.0	181.1	160.7	146.9

Opombe:

* Denarne finančne institucije ne vključujejo centralne banke

** Med pokojninskimi skladi se upošteva tudi Prvi pokojninski sklad

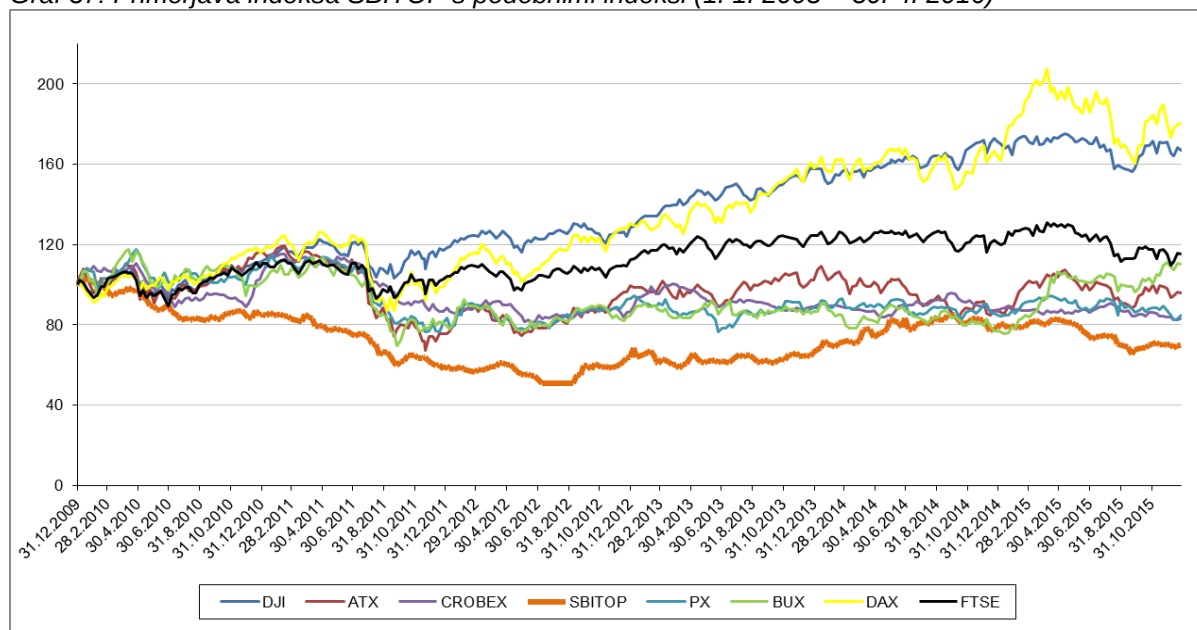
*** Banka Slovenije v Poročilu o finančni stabilnosti za leto 2015 (junij 2016) ni več objavila navedene primerjave:
<http://www.bsi.si/iskalniki/porocila.asp?MapaId=285>

Tabela 18: Indeks SBI Ljubljanske borze vrednostnih papirjev (SBI TOP – LJSE blue-chip indeks) od leta 2003 do 30. 4. 2016

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
707.94	915.40	941.02	1.473.33	2.518.92	854.26	952.67	850.35	589.58	635.51

2013	2014	2015	30. april 2016
655.66	784.12	696.15	711.83

Graf 37: Primerjava indeksa SBITOP s podobnimi indeksi (1. 1. 2008 – 30. 4. 2016)

Leta 2014 je borzni indeks SBI TOP porasel za 19,59 % (na 784,12) v primerjavi z letom 2013 (655,66), nato je v letu 2015 upadel za 11,22 % (na 696,15) v primerjavi z letom 2014.

Tabela 19: Promet na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev od leta 2003 do 30. 4. 2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Celotni promet v EUR	700,844.6 61	837,861.0 29	579,204,7 22	996,477.1 98	2,226,900.7 08	1,285,790.4 98
Povprečni dnevni promet v EUR	2,814.637	3,285.730	2,316.819	4,034.321	9,052.442	5,129.748
Povprečno število poslov na dan	1.368	1.379	1.024	927	1.150	998
Povprečni dnevni promet v EUR	2.058	2.382	2.263	4.353	7.871	4.907

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celotni promet v	904,021.1 30	492,54 0.215	470,063.6 42	360,387.8 50	391,759.42 0	686,331.489

EUR						
Povprečni dnevni promet v EUR	3,593.223	1,962.550	1,870.805	1,473.010	1,593.938	2,756.351
Povprečno število poslov na dan	646	490	390	230	213	300
Povprečni dnevni promet v EUR	5.801	3.992	4.758	6.502	7.543	9.179

	2015	1.1.- 30. 4. 2016
Celotni promet v EUR	393,062.612	104,345.334
Povprečni dnevni promet v EUR	1,559.772	1,288.214
Povprečno število poslov na dan	197	169
Povprečni dnevni promet v EUR	7.909	7.611

Tabela 20: Promet Ljubljanske borze vrednostnih papirjev po tipih članstva v obdobju od 2007 do 30. 4. 2016

Promet v letu (v EUR)	2007	2008	2009
Podružnice tujih bank	1.140,808.506	475,449.979	406,794.691
Slovenske banke	1.309,938.650	555,951.649	873,598.938
Slovenske borznoposredniške družbe	2.003,054.262	873,754.496	527,569.454
Člani z oddaljenim dostopom	-	-	79.179

Celotni promet (dvojno štetje)	4.453,801.418	1,905,156.124	1.808,042.262
---------------------------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Promet v letu (v EUR)	2010	2011	2012	2013
Podružnice tujih bank	236,824.030	163,346.269	76,432.672	38,850.259
Slovenske banke	307,966.886	276,487.704	162,426.995	196,125.621
Slovenske borznoposredniške družbe	437,209.095	402,697.498	366,976.486	430,797.245
Člani z oddaljenim dostopom	3,079.273	97,595.813	114,939.548	117,745.715
Celotni promet (dvojno štetje)	985,079.283	940,127.284	720,775.701	783,518.840

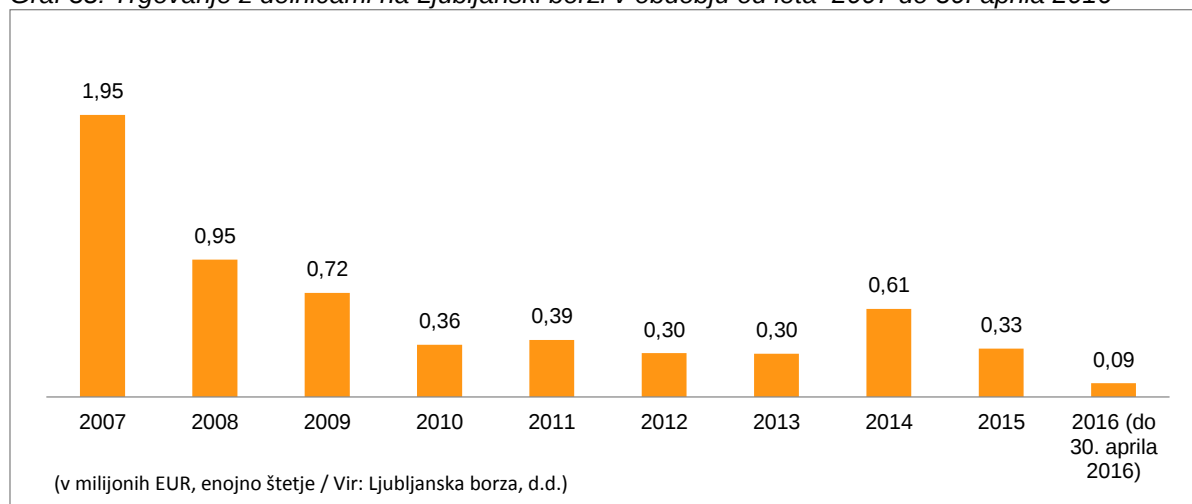
Promet v letu (v EUR)	2014	2015	1.1.-30.4.2016
Podružnice tujih bank	90,148.406	42,193.040	19,057.198
Slovenske banke	314,199.013	128,359.154	30,356.034
Slovenske borznoposredniške družbe	795,507.377	475,152.119	107,037.272
Člani z oddaljenim dostopom	172,808.181	140,420.912	52,240.165
Celotni promet (dvojno štetje)	1.372,662.977	786,125.225	208,690.668

Tabela 21: Število članov Ljubljanske borze od leta 2007 do 30. aprila 2016

Število članov v letu	2007	2008	2009	2010	2011
Podružnice tujih bank	5	5	5	6	6
Slovenske banke	8	8	8	8	8
Slovenske borznoposredniške družbe	11	11	10	8	8
Člani z oddaljenim dostopom	0	0	1	2	5
Skupaj	24	24	24	24	27

Število članov v letu	2012	2013	2014	2015	30. april 2016
Podružnice tujih bank	6	5	5	4	4
Slovenske banke	8	7	7	4	4
Slovenske borznoposredniške družbe	8	6	5	5	5
Člani z oddaljenim dostopom	5	4	4	4	4
Skupaj	27	22	21	17	17

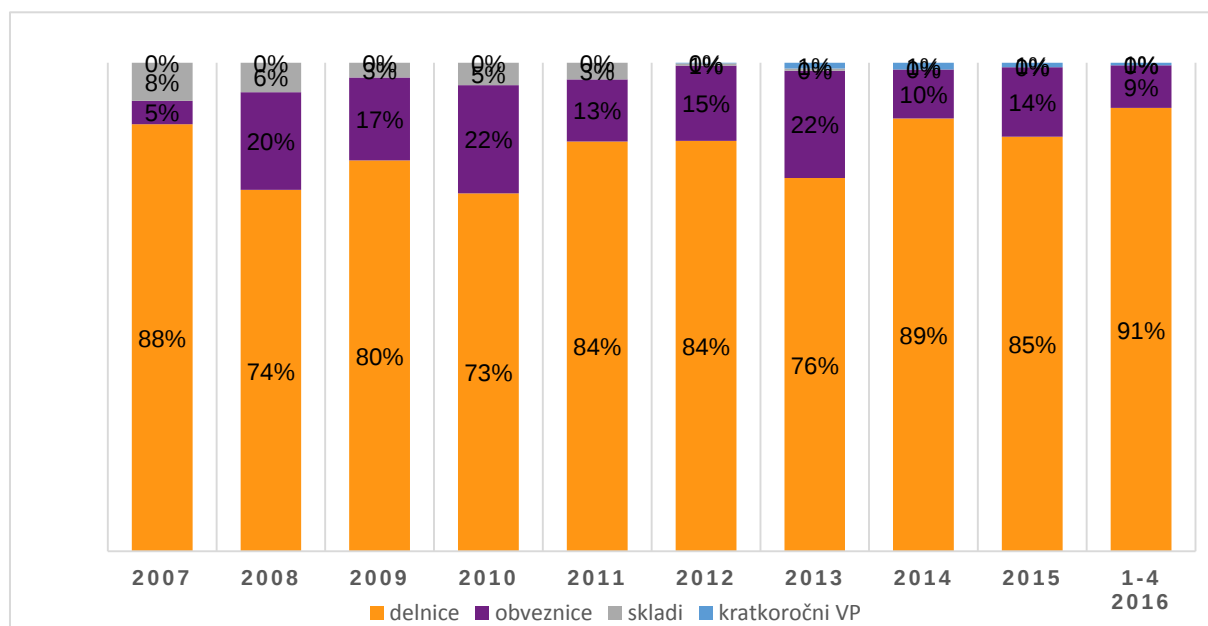
Graf 38: Trgovanje z delnicami na Ljubljanski borzi v obdobju od leta 2007 do 30. aprila 2016

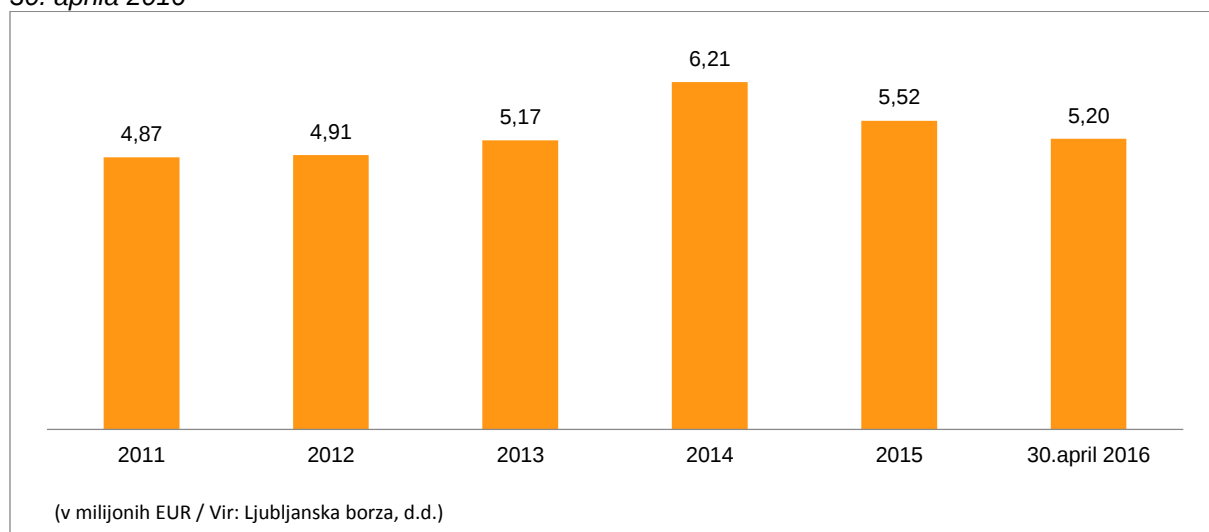
Trgovanje z domačimi delnicami je v letu 2015 doseglo višino 294,2 milijonov EUR, če pa se vključi še promet s svežnji, je bil celotni promet 393,1 milijonov EUR. To predstavlja povprečni mesečni promet v višini nekaj manj kot 33 milijonov EUR. Večina poslov je bila z delnicami (84,9 %), medtem ko so obveznice predstavljale 14,2 % in komercialni zapisi 0,9 %.

Najbolj trgovana delnica je bila ponovno delnica izdajatelja Krka, d. d. (KRKG) iz Prve kotacije, ki je predstavljala 36,8 % celotnega prometa z delnicami. Druga najbolj prometna delnica je bila delnica izdajatelja Zavarovalnica Triglav, d. d. (ZVTG), ki je predstavljala 10,8 % celotnega prometa z delnicami, tretja najbolj trgovana delnica pa je bila delnica izdajatelja Pivovarna Laško, d.d. (PILR), ki je predstavljala 9,4 % celotnega prometa z delnicami.

Graf 39: Promet Ljubljanske borze vrednostnih papirjev po tržnih segmentih od leta 2007 dalje

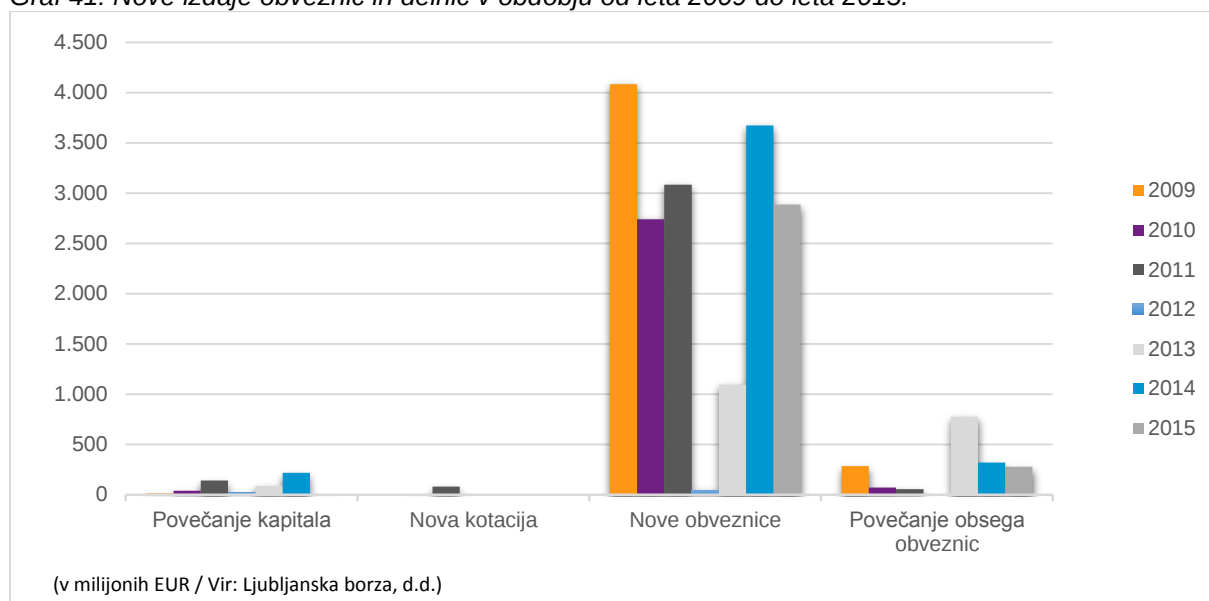

Graf 40: Tržna kapitalizacija delnic na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev v obdobju od leta 2007 do 30. aprila 2016

Celotna tržna kapitalizacija delnic na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev je znašala 5,52 milijard EUR ob koncu decembra 2015, in je rahlo upadla glede na predhodno let.

Graf 41: Nove izdaje obveznic in delnic v obdobju od leta 2009 do leta 2015.

V letu 2015 je bilo na Ljubljansko borzo vrednostnih papirjev uvrščenih 10 novih izdaj obveznic.

Tabela 22: Povprečni obseg prometa slovenskih borznoposredniških družb v letu 2015:

Borznoposredniška družba	Povprečni promet z delnicami v letu 2015 (v EUR)	Povprečni promet z obveznicami v letu 2015 (v EUR)
Perspektiva BPD	9.950	159.418
Alta Invest	8.657	113.401
Ilirika BPH	5.782	115.895
Moja delnica BPH	4.259	9.644
GBD Gorenjska	3.131	2.855

borznoposredniška družba		
Povprečna vrednost posla	6.356	80.243

Upoštevajoč vse zgornje podatke, lahko ugotovimo, da je Slovenija še vedno v recesiji. Celotna bilančna vsota na ravni države se je znižala, še posebej v specifičnih sektorjih.

4.2 SISTEM NADZORA SEKTORJA VREDNOSTIH PAPIRJEV V SLOVENIJI

Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP) je pravna oseba javnega prava. Je neodvisna in opravlja svoje naloge po zakonu. Njena osnovna naloga je vzdrževati varen, transparenten in učinkovit trg finančnih instrumentov. Opravlja nadzor nad borznoposredniškimi družbami, bankami, ki opravljajo investicijske storitve in posle, družbami za upravljanje, investicijskimi skladi, vzajemnimi pokojninskimi skladi, javnimi družbami, javnimi družbami z omejeno odgovornostjo, ki so zavezane določbam Zakona o prevzemih, in opravlja tudi druge nadzorne naloge ter oblikuje enake konkurenčne pogoje za učinkovite operacije na trgu finančnih instrumentov.

4.3 MEDNARODNO SODELOVANJE ATVP

ATVP je bila v preteklih letih vključena v aktivnosti za ocenjevanje napredka Moneyval in ocene tveganja za pranje denarja in financiranja terorizma.

4.4 BORZNOPOSREDNIŠKE DRUŽBE (BPD) IN DRUŽBE ZA UPRAVLJANJE (DZU)

Uprave BPD in DZU se zavedajo pomena aktivnosti za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma (PPDFT aktivnosti) ter odkrivanja sumljivih transakcij, in obsojajo osebe, ki želijo prati denar skozi svoje družbe, s čimer bi poslale negativen signal na trg. Vse te aktivnosti v omenjenih družbah so tudi podvržene notranji in zunanji reviziji. Program izobraževanja za PPDFT morajo obiskovati vsi zaposleni, poseben program pa mora biti pripravljen za novo zaposlene delavce.

Vsi zaposleni lahko vsak trenutek stopijo v stik z osebo, zadolženo za skladnost poslovanja za PPDFT za vsa odprta vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo, posebej pri identifikaciji stranke, določanju tveganosti stranke (visoko tvegane stranke), ugotavljanju izvora denarja, in podobno. Pomembno je, da sodelujejo, še posebej, ko se ugotovi/pojavi nova tipologija pranja denarja. Oseba, zadolžena za skladnost poslovanja za PPDFT, mora imeti zadosti visoko pozicijo v vsaki družbi. Vse družbe imajo ustrezen informacijski sistem za odkrivanje tveganja za pranje denarja v družbi, toda brez odgovornih zaposlenih sam informacijski sistem ne more zaznati vseh tveganj za pranje denarja.

Vse družbe imajo tudi podrobna navodila za zaposlene za področje PPDFT aktivnosti. Zaposleni lahko preverjajo večino podatkov strank prek sodišč ali drugih registrov, ker običajno ne koristijo komercialnih registrov (na primer – za ugotavljanje politično izpostavljenih oseb).

4.5 NOTIFIKACIJA INVESTICIJSKIH DRUŽB IZ DRŽAV ČLANIC EU IN INVESTICIJSKIH SKLADOV IZ DRŽAV ČLANIC EU V SLOVENIJI

Tuje nadzorne institucije držav članic EU pošiljajo ATVP-ju notifikacije o zagotavljanju investicijskih družb iz držav članic EU, ki zahtevajo zagotavljanje investicijskih storitev in poslov v zvezi s finančnimi instrumenti v Sloveniji, kar izhaja iz MiFID direktive.

ATVP prav tako dobiva notifikacije za trženje in prodajo enot investicijskih skladov držav članic EU v Sloveniji. Na dan 31. 12. 2015 je bilo v Sloveniji 116 investicijskih skladov iz drugih držav članic EU, notificiranih v Sloveniji, pri čemer so imeli slovenski državljani v teh skladih 118,242.493 EUR sredstev.

4.6 GLAVNI PROBLEM BORZNOPOSREDNIŠKIH DRUŽB IN DRUŽB ZA UPRAVLJANJE PRI PPDT

Odvisni borznoposredniški zastopniki (OBPZ) od BPD in druge osebe, ki imajo dovoljenje ATVP za trženje investicijskih skladov za DZU, so nagrajeni na podlagi opravljenega prometa svojih strank. Čeprav so BPD in DZU odgovorne za vse aktivnosti od OBPZ in oseb, ki imajo dovoljenje ATVP za trženje investicijskih skladov, še vedno obstaja tveganje, da te osebe ne bodo zaznale aktivnosti za pranje denarja, če ne bodo sledile navodilom za PPDT postopke .

4.7 OSTALI PROBLEMI IN POMANJKLJIVOSTI

ATVP: 5 zaposlenih ni polno zaposleno na področju nadzora nad PPDT, ker imajo tudi druge odgovornosti in dolžnosti. ATVP nima posebnih finančnih virov za zagotavljanje posebnega usposabljanja in ustreznega izobraževanja. ATVP ima možnost spremljanja vseh transakcij prek neposredne povezave na Ljubljansko borzo vrednostnih papirjev ter neposredne povezave na KDD.

Urad za preprečevanje pranja denarja (Urad) nima inšpektorskih pooblastil, zato lahko opravlja samo tako imenovani sekundarni nadzor ("off-site") pri izvrševanju določb Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranju terorizma (ZPPDT). Do 1. junija 2014 sta bili v Uradu dve zaposleni osebi za tak nadzor borznoposredniških družb in družb za upravljanje. Vlada Republike Slovenije je zagotovila s svojo odločitvijo Št. 41012-9/2014/2 z dne 5. 2. 2014 dodatni finančni vir za zaposlitev 4 javnih uslužbencev (2 v sektorju za preventivo in 2 v sektorju sumljivih transakcij). Dodatna sredstva in prej omenjene dodatne zaposlitve so bile posledica sprejetih ukrepov Vlade Republike Slovenije v borbi proti korupciji in težjemu gospodarskemu kriminalu.

Od 1. junija 2014 se nadzor nad izvajanjem določb ZPPDT nad omenjenimi družbami opravlja prek 3 zaposlenih iz sektorja za preventivo in nadzor.

Kot pomanjkljivost pa lahko poudarimo pomanjkanje finančnih virov za izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v Uradu.

4.8 LICENCIRANJE

Vse BPD in DZU morajo pridobiti dovoljenje ATPV. Glede na Zakon o trgu finančnih instrumentov (ZTFI) in Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (ZISDU) morajo člani uprav BPD in DZU prav tako imeti ustrezne profesionalne kvalifikacije in izkušnje, ki so potrebne za vodenje delovanja BPD oziroma DZU.

4.9 ZBIRANJE PODATKOV

ATVP redno zbira podatke o transakcijah, ki jih pridobi od Ljubljanske borze in od KDD. Zelo enostavno je pridobiti podatke o lastnikih iz Slovenije, težje se pridobijo podatki iz nekaterih tujih držav (odvisno od države oziroma njenega registra družb in lastnikov). To je pomembno za iskanje dejanskih (končnih) imetnikov, še posebej ko je veriga lastništva dolga in gre prek različnih držav, vključno z državami, ki so znane kot davčne oaze in/ali "off-shore" države.

4.10 Produkti v BPD in DZU

BPD trgujejo z različnimi finančnimi instrumenti, kot so delnice, obveznice, kratkoročni vrednostni papirji, izvedeni finančni instrumenti (terminske pogodbe, opcije, pogodbe na razliko,...). Na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev se ne trguje z izvedenimi finančnimi instrumenti (IFI). Z IFI-ji se lahko trguje samo na tujih borzah prek izpolnitvenih pomočnikov.

Delnice: ne materializirane, imenske (večina od njih) ter prinosniške, redne delnice (večina od njih) in prednostne.

Trgovanje s prinosniškimi delnicami je enako trgovanju z imenskimi delnicami. Edina razlika je, da KDD ne zagotavlja ATPV-ju dnevno delniško knjigo (tako kot za delniške družbe, kjer so imenske delnice), temveč lahko ATPV dobi delniško knjigo prinosniških delnic od KDD le na zahtevo.

Nekaj prinosniških delnic je bilo v preteklosti izdanih v materializirani obliki, toda kasneje (pred uvrstitvijo na Ljubljansko borzo vrednostnih papirjev) so bile imobilizirane in nematerializirane. Take delnice ni več možno dvigniti iz KDD-ja v materializirani obliki na lastnikovo željo.

Obveznice: izdaja država, banke, podjetja in drugi izdajatelji. Večina obveznic izplačuje glavnico na koncu amortizacijskega načrta, medtem ko nekaj izdajateljev plačuje dele glavnice enkrat ali dvakrat letno ob izplačilu obresti v kuponih.

Kratkoročni vrednostni papirji: komercialni zapisi, zakladne menice, warranti, in podobno.

Izvedeni finančni instrumenti: niso izdani v Sloveniji kot serijski vrednostni papirji in zato se z njimi ne trguje na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev.

DZU trgujejo z vsemi navedenimi produkti preko bank in BPD na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev in v tujini. DZU prodajajo točke investicijskih skladov svojim strankam in kupujejo točke investicijskih skladov od svojih strank.

4.11 BPD in DZU storitve

BPD imajo dovoljenja večinoma za naslednje storitve: sprejemanje in posredovanje naročil v zvezi z enim ali več finančnimi instrumenti; izvrševanje naročil za račun strank; poslovanje za svoj račun; gospodarjenje s finančnimi instrumenti; investicijsko svetovanje; izvedba prve ali nadaljnje prodaje finančnih instrumentov z obveznostjo odkupa; izvedba prve ali nadaljnje prodaje finančnih instrumentov brez obveznosti odkupa. Običajno opravljajo tudi pomožne investicijske storitve.

DZU storitve: upravljanje skladov, gospodarjenje in investicijsko svetovanje. Vse DZU imajo dovoljenje za upravljanje skladov, dodatno pa so od konca leta 2013 3 DZU (od 9 DZU-jev) pridobile še dovoljenje za gospodarjenje in investicijsko svetovanje, 1 DZU pa samo za gospodarjenje, vendar pa je ta DZU vrnila dovoljenje za gospodarjenje, tako da ostajajo samo 3 DZU z dovoljenjem za opravljanje storitve gospodarjenja.

4.12. Zanesljivost ocene

Na pridobljene podatke se popolnoma zanesemo.

4.13 Aktivnosti v prihodnje

ATVP, Urad in Združenje članov borze vrednostnih papirjev – GIZ bodo nadaljevali z usposabljanjem (seminarji) za BPD in banke za aktivnosti, povezane s finančnimi instrumenti, najmanj enkrat letno (tudi bolj pogosto, če bo sprejeta nova zakonodaja ali novi ukrepi).

ATVP, Urad in Združenje družb za upravljanje investicijskih skladov bodo nadaljevali z usposabljanjem za DZU in osebe, ki imajo dovoljenje ATVP za trženje investicijskih skladov, za aktivnosti, povezane s finančnimi instrumenti, najmanj enkrat letno (tudi bolj pogosto, če bo sprejeta nova zakonodaja ali novi ukrepi).

4.14 Aktivnosti PPFT v BPD-jih in DZU-jih

BPD in DZU morajo zagotoviti letno usposabljanje za PPFT za vse zaposlene, še posebej pa za novo zaposlene. Programi izobraževanja morajo biti sprejeti za vsako leto, potrjeni pa najkasneje do konca marca tekočega leta.

4.16 PPFT računalniški program

Vsi BPD-ji imajo ustrezen računalniški program za PPFT. Nekaj lastnosti je vgrajeno za odkrivanje sumljivih transakcij in neobičajnih transakcij. Računalniški sistem avtomatično opozori na sumljivo transakcijo ali na neobičajno transakcijo.

Vsi DZU-ji imajo ustrezen računalniški program za PPFT. Nekaj lastnosti je vgrajenih za odkrivanje sumljivih transakcij in neobičajnih transakcij. Računalniški sistem avtomatično opozori na sumljivo transakcijo ali na neobičajno transakcijo.

4.17 SKUPNO TVEGANJE

Ranljivost sektorja vrednostnih papirjev: lahko rečemo, da je sektor vrednostnih papirjev v Sloveniji **nizko tvegan** na podlagi naslednjih dejstev:

- Slovenija ima samo 2 milijona prebivalcev,
- BDP ni prav visok,
- promet na Ljubljanski borzi je relativno nizek,
- relativno nizko število tujih strank, še posebej visoko tveganih strank,
- ni visoko gotovinsko intenzivnih produktov v tej industriji,
- vsi vrednostni papirji so nematerializirani (niso izdani v tiskani obliki),
- večina vlagateljev vlaga na dolgi rok,
- BPD in DZU ne sprejemajo gotovine (gotovina mora biti položena v bankah),
- nižji življenjski standard v preteklih nekaj letih in pomanjkanje interesa za vlaganje v finančne instrumente s strani slovenskih državljanov,
- nekaj ukrepov slovenske vlade odvrča slovenske državljane od investiranja (v letu 2013 izbris delnic in podrejenih obveznic petih pomembnih slovenskih bank brez kakršnegakoli nadomestila, povišanje obdavčitve kapitalskih dobičkov),
- ni novih izdaj vrednostnih papirjev (domačin in tujih) na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev,
- relativno visoke provizije borznoposredniških družb za male investitorje,
- promet visoko tveganih strank, ki trgujejo prek domačih BPD, znaša 5,4 % celotnega prometa borznoposredniških družb na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev v letu 2015,
- promet tujih strank, ki trgujejo prek domačih BPD, je znašal 23,20 % celotnega prometa borznoposredniških družb na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev v letu 2015,
- zaposleni v BPD in DZU sodelujejo v stalnem usposabljanju na področju PPFT,
- vse BPD in DZU imajo osebo, ki je odgovorna za skladnost poslovanja (pooblaščenec za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma), in njegovega/njenega namestnika/namestnico, odgovornega za področje PPFT.

5. SKUPINA – RANLJIVOST ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA

5.1 UVOD

V zavarovalniškem sektorju, ki za potrebe tega dokumenta obsega zavarovalnice, pozavarovalnice, zavarovalne zastopnike, zavarovalne posrednike in pokojninske družbe, in drugih sektorjih finančnih storitev, obstaja tveganje, prek katerih lahko fizične in pravne osebe dostopajo do finančnega sistema. Ta dostop daje priložnosti storilcem kaznivih dejanj, da zlorabijo finančni sistem za pranje denarja in financiranje terorizma. Kriminalci iščejo poti

za prikritje nezakonitega izvora sredstev in osebe, ki so vpletene v organiziranje terorističnih dejanj, iščejo načine za financiranje teh dejanj.

5.2 ZAKONODAJNI OKVIR

Področje odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (tudi) v zavarovalniškem sektorju ureja Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 60/07, 19/10, 77/11, 108/12 - ZIS-E in 19/14; v nadaljevanju: ZPPDFT) in na njegovi podlagi izdan Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenju, hrambi in varstvu podatkov ter upravljanju evidenc pri organizacijah, odvetnikih, odvetniških družbah in notarjih (Uradni list RS, št. 10/08; v nadaljevanju: Pravilnik ZPPDFT).

Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 93/15; v nadaljevanju: ZZavar-1) je osnovni zakon, ki ureja vprašanja v zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic in je začel veljati z dnem 22. 12. 2015 in uporabljati z dnem 1. 1. 2016. Pred tem je v Republiki Sloveniji veljal Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 99/10 – uradno prečiščeno besedilo, 90/12, 102/12, 56/13, 63/13 – ZS-K; v nadaljevanju: ZZavar), kateri se je z začetkom veljavnosti ZZavar-1 prenehal uporabljati. Zavarovalnice, kot pomembna skupina nedenarnih finančnih institucij, so dolžne spoštovati posebna pravila ZZavar-1, poleg tega pa morajo kot gospodarske družbe poslovati tudi v okviru zakonodaje, ki se uporablja za poslovanje gospodarskih družb na splošno.

5.3 ZAVEZANCI ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA PO ZPPDFT

Ukrepi za odkrivanje in preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, določeni v ZPPDFT, se izvajajo pred oziroma pri sprejemanju, izročitvi, zamenjavi, hrambi, razpolaganju oziroma drugem ravnanju z denarjem ali drugim premoženjem in pri sklepanju poslovnih razmerij pri naslednjih zavezancih zavarovalniškega sektorja:

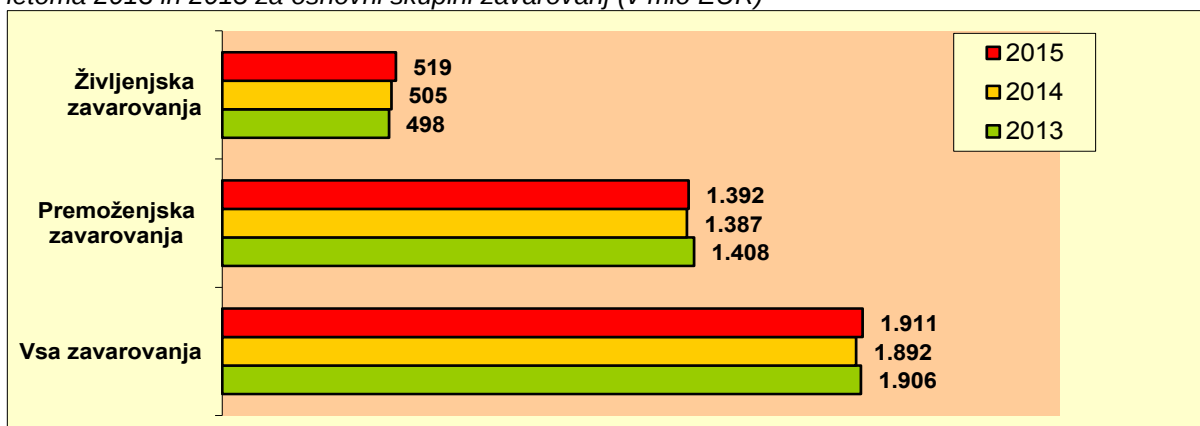
- zavarovalnicah, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja;
- podružnicah zavarovalnic tretjih držav, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja;
- zavarovalnicah držav članic, ki ustanovijo podružnico v Republiki Sloveniji, oziroma so pooblaščene neposredno opravljati posle življenjskega zavarovanja v Republiki Sloveniji;
- pravnih in fizičnih osebah, ki opravljajo posle v zvezi z dejavnostjo zavarovalnega zastopstva pri sklepanju pogodb o življenjskem zavarovanju (zavarovalnih zastopnikov);
- pravnih in fizičnih osebah, ki opravljajo posle v zvezi z dejavnostjo zavarovalnega posredništva pri sklepanju pogodb o življenjskem zavarovanju (zavarovalnih posrednikov);
- pokojninskih družbah.

Glede na ZPPDFT se ukrepi za odkrivanje in preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, določeni z ZPPDFT, ne izvajajo pri premoženjskih zavarovanjih.

5.4 STRUKTURA SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA TRGA GLEDE NA OSNOVNE OBLIKE ZAVAROVANJ

Zavarovalnice so v letu 2013 skupaj (14 zavarovalnic) obračunale 1.905,8 mio EUR kosmate premije, od tega je bilo obračunanih 1.408,3 mio EUR oziroma 73,9 odstotka kosmatih obračunanih premij v skupini premoženjskih zavarovanj in 497,5 mio EUR oziroma 26,1 odstotka v skupini življenjskih zavarovanj. V letu 2015 so zavarovalnice skupaj (15 zavarovalnic), v skupini premoženjskih in skupini življenjskih zavarovanj, obračunale za 1.910,9 mio EUR kosmate premije, kar predstavlja 19,4 mio EUR oziroma odstotek več kot pred letom. Od predhodno navedenega obsega poslovanja je bilo v skupini premoženjskih zavarovanj obračunanih 1.392 mio EUR oziroma 72,8 odstotka, v skupini življenjskih zavarovanj pa 518,9 mio EUR oziroma 27,2 odstotka skupne premije (Slika 1).

Graf 42: Gibanje obračunane kosmate zavarovalne premije zavarovalnic v obdobju med letoma 2013 in 2015 za osnovni skupini zavarovanj (v mio EUR)

Vir: Agencija za zavarovalni nadzor, obrazca St – 23 in 50.

Ob upoštevanju povprečne letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin, merjeno s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICP), ki se je v letu 2015 zmanjšala za – 0,5 odstotka, se je obračunana kosmata zavarovalna premija v primerjavi z letom prej realno povečala za 1,5 odstotka. V bruto domačem proizvodu, izraženem v tekočih cenah in izkazanem v znesku 38.543,2 mio EUR, je delež obračunane zbrane zavarovalne premije znašal pet odstotkov.

V obračunani kosmati zavarovalni premiji je zajet tudi znesek, ki ga zavarovalnice oddajo v pozavarovanje oziroma so zavarovanje.

Tabela 1 prikazuje obračunane kosmate zavarovalne premije, obračunane kosmate zneske škod in enostavni škodni rezultat oziroma delež kosmatih obračunanih zneskov škod v kosmatih obračunanih premijah premoženjskih in življenjskih zavarovanj oziroma po posameznih zavarovalnih vrstah. Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in kosmatih obračunanih zneskov škod kaže, da se je v letu 2015 enostavni škodni rezultat za vsa zavarovanja skupaj v primerjavi s predhodnim letom poslabšal za eno odstotno točko. Boljši enostavni škodni rezultat kot pred letom so zavarovalnice skupaj izkazale pri premoženjskem zavarovanju (za 1 odstotno točko), slabšega pa pri življenjskem zavarovanju (za 4 odstotne točke).

Na izboljšanje enostavnega škodnega rezultata v skupini premoženjskih zavarovanj so vplivale predvsem nižje obračunane kosmate škode v vrstah zavarovanje požara in elementarnih nesreč ter drugo škodno zavarovanje. Na poslabšanje enostavnega škodnega

rezultata v skupini življenjskih zavarovanj je vplivalo predvsem povečanje obračunanih kosmatih škod v zavarovalni vrsti življenjsko zavarovanje iz 19. točke drugega odstavka 7. člena ZZavar-1 in zavarovanje s kapitalizacijo izplačil ob skoraj nespremenjenih obračunanih kosmatih zavarovalnih premijah.

Tabela 23: Primerjava obračunanih kosmatih zavarovalnih premij in škod v letih 2014 in 2015 po pomembnejših zavarovalnih vrstah (v mio EUR)

Zavarovalna vrsta	Leto 2014			Leto 2015		
	Obračunane kosmate zavarovalne premije (1)	Obračunane kosmate škode* (2)	Enostavni škodni rezultat (2/1)	Obračunane kosmate zavarovalne premije (1)	Obračunane kosmate škode* (2)	Enostavni škodni rezultat (2/1)
Nezgodna zavarovanja	93,3	33,1	0,35	93,7	32,9	0,35
Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	472,6	403,0	0,85	484,6	421,5	0,87
Zavarovanje kopenskih motornih vozil	224,9	162,3	0,72	218,9	162,1	0,74
Zavarovanje prevoza blaga	7,8	3,1	0,40	8,0	1,8	0,22
Zavarovanje požara in elementarnih nesreč	113,6	60,2	0,53	115,1	50,4	0,44
Drugo škodno zavarovanje	114,4	73,0	0,64	114,4	57,5	0,50
Zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil	224,3	132,9	0,59	218,4	135,8	0,62
Splošno zavarovanje odgovornosti	55,7	23,1	0,41	55,5	21,3	0,38
Kreditno zavarovanje ³¹	42,1	23,8	0,57	43,7	25,2	0,58
Druga premoženjska zavarovanja	38,2	21,7	0,57	39,7	22,4	0,57
PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA SKUPAJ	1.386,9	936,2	0,68	1.392,0	930,9	0,67
Življenjsko zavarovanje iz 19. točke drugega odstavka 7. člena ZZavar-1 ³²	259,6	199,6	0,77	255,4	202,9	0,79
Življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov oziroma	205,8	134,1	0,65	224,3	148,0	0,66

³¹ Pri obravnavi škodnega rezultata kreditnega zavarovanja je pomemben tudi podatek, koliko so zavarovalnice v posameznem obdobju dobile plačanih regresnih terjatev. V letu 2014 so zavarovalnice od regresnih zavezancev dobile 18,9 mio EUR plačanih regresnih terjatev, v letu 2015 pa so regresni zavezanci zavarovalnicam plačali 19,7 mio EUR regresnih terjatev.

³² Življenjsko zavarovanje iz 19. točke drugega odstavka 2. člena ZZavar oziroma 19. točke drugega odstavka 7. člena ZZavar-1 obsega zavarovanje za primer doživetja, zavarovanje za primer smrti, mešano življenjsko zavarovanje, rentno zavarovanje in življenjsko zavarovanje z vračilom premij ter dodatno zavarovanje, ki obsega predvsem zavarovanje invalidnosti zaradi nezgode ali bolezni, zavarovanje smrti zaradi nezgode in zavarovanje za primer poškodbe.

na enote kritnega premoženja						
Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil	38,8	23,7	0,61	38,9	39,2	1,01
Druga življenjska zavarovanja	0,4	0,8	2,00	0,3	0,7	2,33
ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA SKUPAJ	504,6	358,2	0,71	518,9	390,8	0,75
VSE SKUPAJ	1.891,5	1.294,4	0,68	1.910,9	1.321,7	0,69

* Ne vsebuje cenilnih stroškov.

Vir: Agencija za zavarovalni nadzor, obrazca St – 23 in 27.

Tabela 24: Primerjava obračunanih kosmatih zavarovalnih premij, števila zavarovancev in zavarovalnih polic v letih 2012 in 2013 po zavarovalnih vrstah življenjskih zavarovanj

	Leto 2012			Leto 2013		
	Število polic	Število zavarovancev	Obračunan a kosmata zavarovalna premija (v mio EUR)	Število polic	Število zavarovancev	Obračunan a kosmata zavarovalna premija (v mio EUR)
Življenjsko zavarovanje iz 19. točke drugega odstavka 7. člena ZZavar-1	594.618	685.158	249,9	609.942	698.044	245,8
Zavarovanje za primer poroke oziroma rojstva	1.314	1.314	0,5	1.217	1.217	6,4
Življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega premoženja	543.905	518.837	220,6	527.837	505.689	207,4
Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil	79.361	79.361	41,3	78.637	78.367	37,9
SKUPAJ	1.219.198	1.284.670	512,3	1.217.633	1.283.317	497,5

Vir: Agencija za zavarovalni nadzor, obrazci St – 19, 21 in 23.

Zavarovalnice so v skupini življenjskih zavarovanj do leta 2008 dosegale visoke poraste obračunanih kosmatih premij, predvsem izrazita je bila visoka rast pri vrsti življenjskih zavarovanj, vezanih na enote investicijskih skladov. Že v letu 2008 so se začeli kazati znaki gospodarske krize, kar je že vplivalo na nižjo rast glede na prejšnja leta v vseh naslednjih letih z izjemoma minimalne rasti v letih 2010 in 2012.

Konec leta 2013 so imele zavarovalnice sklenjenih 1.217.633 polic življenjskih zavarovanj, s katerimi so zavarovale 1.283.317 zavarovancev (Tabela 2). Število polic življenjskih zavarovanj se je v letu 2013 glede na predhodno leto zmanjšalo za 1.565 oziroma za 0,1 odstotek, število življenjskih zavarovancev pa za 1.353 oziroma prav tako za 0,1 odstotek. Obračunana kosmata zavarovalna premija življenjskih zavarovanj se je v istem obdobju zmanjšala za 2,9 odstotka oziroma za 14,8 mio EUR.

Tabela 25: Primerjava obračunanih kosmatih zavarovalnih premij, števila zavarovancev in zavarovalnih polic v letih 2014 in 2015 po zavarovalnih vrstah življenjskih zavarovanj

	Leto 2014			Leto 2015		
	Število polic	Število zavarovancev	Obračuna na kosmata zavarovalna premija (v mio EUR)	Število polic	Število zavarovancev	Obračuna na kosmata zavarovalna premija (v mio EUR)
Življenjsko zavarovanje iz 19. točke drugega odstavka 7. člena ZZavar-1	627.210	723.839	259,6	664.457	775.889	255,4
Zavarovanje za primer poroke oziroma rojstva	1.087	1.092	0,4	959	964	0,3
Življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega premoženja	507.454	481.365	205,8	496.666	471.202	224,3
Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil	108.666	107.355	38,8	110.921	109.555	38,9
SKUPAJ	1.244.417	1.313.651	504,6	1.273.003	1.357.610	518,9

Vir: Agencija za zavarovalni nadzor, obrazci St – 19, 21 in 23.

V primerjavi z letom 2014 so v letu 2015 zavarovalnice v skupini življenjskih zavarovanj izkazale povečanje števila polic in zavarovancev ter tudi obračunane kosmate zavarovalne premije (Tabela 3). Število polic življenjskih zavarovanj se je v letu 2015 glede na predhodno leto povečalo za 28.586 oziroma za 2,3 odstotka, število zavarovancev pa za 43.959 oziroma za 3,3 odstotka, kar je tudi večja rast kot leto prej, ko je znašala 2,4 odstotka. Obračunana kosmata zavarovalna premija življenjskih zavarovanj se je v istem obdobju povečala za 14,3 mio EUR oziroma za 2,8 odstotka, v letu 2014 glede na 2013 pa za 7,1 mio EUR oziroma za 1,4 odstotka. Če pobliže pogledamo število polic v zavarovalni vrsti življenjskega zavarovanja, v kateri zavarovalci oziroma zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje, ki je bila v obdobju od 2007 do 2011 hitro rastoča zavarovalna vrsta, lahko ugotovimo, da se je trend zmanjševanja, ki se je začel v zadnjih treh letih, nadaljeval tudi v letu 2015, ko se je število polic ponovno zmanjšalo, ker je bilo število prenehanj večje kot število na novo sklenjenih zavarovanj. V letu 2010 se je število polic, s katerimi zavarovalci oziroma zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje, povečalo za nekaj manj kot 46.000, v letu 2011 le za dobrih 19.000, medtem ko se je število polic v zadnjih treh letih zmanjševalo, in sicer za nekaj več kot za 2.000 v letu 2012, za 16.000 v letu 2013, za 20.383 v letu 2014, v letu 2015

pa za 10.788. Zavarovalnice so imele na koncu leta 2015 sklenjenih 496.666 polic, pri katerih zavarovalci oziroma zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje.

5.5 POKOJNINSKE DRUŽBE

V skladu z Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 44/14 in 102/15; v nadaljevanju: ZPIZ-2), ki je začel veljati 1. 1. 2013, je pokojninska družba pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Za pokojninsko družbo, za katero je edina dopustna pravnoorganizacijska oblika delniška družba, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, o zavarovalni delniški družbi, če ni z ZPIZ-2 drugače določeno. Pokojninska družba lahko opravlja samo dejavnost prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki obsega posle upravljanja pokojninskih skladov in storitev izplačevanja pokojninskih rent. Dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja izda Agencija za zavarovalni nadzor na podlagi pozitivnega mnenja ministra, pristojnega za delo. Upravljavci pokojninskih skladov dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki je v Sloveniji zaživel leta 2001, so poleg pokojninskih družb lahko še zavarovalnice in banke.

Pričakovanja o varčevanju v obliki tega zavarovanja se kljub državnim spodbudam z davčnimi olajšavami niso uresničila. Tovrstna oblika varčevanja za starost zaradi majhne donosnosti in visokih preteklih donosnostih na kapitalskih trgih ni najbolj privlačna. Navedeno se odraža tudi v deležu zbranih sredstev prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja v BDP, kjer Slovenija precej zaostaja za drugimi državami članicami evro območja. Konec leta 2015 so imele tri pokojninske družbe dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja. Pri pokojninskih družbah je bilo prelomno leto 2011, saj je minilo prvih deset let njihovega poslovanja, kar pomeni, da so prvi zavarovanci pridobili pravico do pokojninskih rent, po drugi strani pa tudi pravico do dviga sredstev, zbranih na njihovih računih.

Pokojninske družbe so imele po stanju na dan 31. 12. 2015 zavarovanih 127.640 zavarovancev iz zavarovanja med varčevanjem, kar je za 2.102 manj kot v predhodnem letu. Največ zavarovancev, in sicer 123.454, kar predstavlja 96,7 odstotka vseh zavarovancev, ima kolektivno sklenjene zavarovalne pogodbe, le 4.186 zavarovancev ima sklenjene individualne zavarovalne pogodbe. Povprečna mesečna bruto premija v posamezni pokojninski družbi, izračunana iz razmerja med obračunano kosmato premijo in povprečnim številom zavarovancev, je v letu 2015 znašala od 28,3 do 44,2 EUR.

5.6 BILANČNA VSOTA ZAVAROVALNIC IN POKOJNINSKIH DRUŽB

Bilančna vsota zavarovalnic se je v letu 2013 v primerjavi s predhodnim letom povečala za 87 mio EUR oziroma za 1,4 odstotka in tako dosegla 6.177,7 mio EUR. V letu 2015 pa se je v primerjavi z letom 2014 povečala za 43 mio EUR oziroma za 0,7 odstotka in tako dosegla 6.628,5 mio EUR.

Bilančna vsota premoženjskih zavarovanj je konec leta 2013 znašala 2.484,2 mio EUR in je na dan 31. 12. 2013 predstavljala 40,2 odstotka celotne bilančne vsote zavarovalnic. Konec leta 2015 je znašala 2.432 mio EUR in je bila v primerjavi s predhodnim letom nižja za 2,8 odstotka ter 31. 12. 2015 predstavlja 37 odstotkov celotne bilančne vsote zavarovalnic.

Bilančna vsota življenjskih zavarovanj je konec leta 2013 znašala 3.693,5 mio EUR in je bila v primerjavi s predhodnim letom večja za 3 odstotke, na dan 31. 12. 2013 pa je predstavljala 59,8 odstotka celotne bilančne vsote slovenskih zavarovalnic. Konec leta 2015 je znašala 4.195,5 mio EUR in je bila v primerjavi s predhodnim letom večja za 2,8 odstotka ter 31. 12. 2015 predstavlja 63 odstotkov celotne bilančne vsote slovenskih zavarovalnic.

Bilančna vsota pokojninskih družb na dan 31. 12. 2013 znaša 553,4 mio EUR, kar je za 50 mio EUR oziroma za 8,3 odstotka manj kot na dan 31. 12. 2012. Po stanju na dan 31. 12. 2015 znaša 625,3 mio EUR, kar je za 43,7 mio EUR oziroma za 7,5 odstotka več kot na dan 31. 12. 2014.

5.7 PRIMERJAVA SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA TRGA Z DRUGIMI DRŽAVAMI

Slovenski zavarovalni trg se po razvitosti uvršča med srednje razvite evropske države, kar je razvidno iz primerjalnih podatkov držav članic EU. Po deležu skupne zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu je leta 2014 Slovenija zasedala 15. mesto med državami EU, kar pomeni, da je padla za tri mesta in zmanjšala delež za 0,6 odstotne točke glede na predhodno leto. S 5-odstotnim deležem obračunane kosmate zavarovalne premije v BDP je dosegla 64,9 odstotka povprečja EU (71,8 odstotka v letu 2013) ter je pred Ciprom, Malto, Češko, Hrvaško, Slovaško, Madžarsko, Grčijo, Bolgarijo in Romunijo, zaostaja pa za drugimi državami EU. Po velikosti zbrane premije na prebivalca zaseda 14. mesto med osemindvajseterico, kar je za eno mesto bolje kot lani. Glede na države, ki jim je Slovenija primerljiva po predhodno navedenih kazalnikih, Slovenija še vedno dosega bistveno manjši delež življenjskih zavarovanj v celotni obračunani kosmati zavarovalni premiji, in sicer le 27,6 odstotka. Razen Nizozemske, Romunije in Bolgarije, vse druge države EU dosegajo večji delež, in sicer do polovice in več celotne obračunane kosmate premije posameznega trga. Delež premije življenjskih zavarovanj v celotni obračunani kosmati zavarovalni premiji se je v Sloveniji do leta 2007 večal (leta 2000 je znesek premije življenjskih zavarovanj na prebivalca znašal 84,4 USD, leta 2007 pa 416,5 USD). V letu 2011 je premija življenjskih zavarovanj na prebivalca znašala 459 USD, v letu 2012 339,5 USD, v letu 2013 390 USD in v letu 2014 344 USD. Razlog za majhen delež življenjskih zavarovanj v celotni zavarovalni premiji je po eni strani posledica velikega deleža socialnih zavarovanj in preslabega poznavanja produktov življenjskih zavarovanj, po drugi strani pa je na strukturni delež življenjskih zavarovanj v zadnjih letih vplivala tudi gospodarska kriza, ki je povzročila slabšanje življenjskega standarda in zmanjševanje kupne moči.

Tabela 26: Zavarovalna dejavnost po posameznih državah v letu 2014

Država	Obračunana kosmata zavarovalna premija (v mio USD)	Delež obračunane kosmate zavarovalne premije v BDP (%)	Obračunana kosmata zavarovalna premija na prebivalca (v USD)	Delež obračunane kosmate premije življenjskih zavarovanj v obračunani kosmati premiji (%)
Avstrija (AT)	22.794	5,2	2.681	39,4
Belgija (BE)	39.388	7,0	3.297	58,0
Bolgarija (BG)	1.180	2,1	164	16,6
Ciper (CY)	981	4,2	1.128	42,7
Češka (CZ)	7.603	3,5	721	45,1

Danska (DK)	34.308	9,6	5.795	66,8
Finska (FI)	29.625	10,9	5.420	81,2
Francija (FR)	270.520	9,1	3.902	63,9
Grčija (GR)	5.268	2,2	478	45,1
Hrvaška (HR)	1.494	2,6	352	30,8
Irska (IE)	53.954	7,5	3.944	83,7
Italija (IT)	194.735	8,6	3.078	74,6
Liechtenstein (LI)	3.727	-	-	68,9
Luksemburg (LU)	35.280	5,3	6.070	88,7
Madžarska (HU)	3.488	2,5	353	56,0
Malta (MT)	3.528	3,9	953	40,5
Nemčija (DE)	254.644	6,5	3.054	46,5
Nizozemska (NL)	95.956	11,0	5.689	22,8
Poljska (PL)	17.235	3,1	447	43,1
Portugalska (PT)	19.151	8,2	1.821	72,9
Romunija (RO)	2.374	1,2	119	19,2
Slovaška (SK)	2.785	2,6	514	48,5
Slovenija (SI)	2.574	5,0	1.246	27,6
Španija (ES)	71.473	5,1	1.532	46,2
Švedska (SE)	38.735	6,8	4.003	72,7
Velika Britanija (UK)	351.266	10,6	4.823	67,0
EU 28	1.561.196	7,7	2.791	60,5

Vir: Sigma 4/2015.

* V tabeli so vključene vse države EU, razen Litve in Estonije. Podatek EU 28 vključuje tudi navedeni državi.

5.8 NADZOR

Nadzor nad izvajanjem določb ZPPDFT in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, opravlja v okviru svojih pristojnosti Agencija za zavarovalni nadzor (točka d) prvega odstavka 85. člena ZPPDFT), ki v skladu s pooblastili določenimi po ZPPDFT in drugih zakonih opravlja nadzor pri zavezancih zavarovalniškega sektorja (tretji odstavek 87. člena ZPPDFT).

Urad RS za preprečevanje pranja denarja pa opravlja nadzor nad izvajanjem določb ZPPDFT z zbiranjem in preverjanjem podatkov, informacij in dokumentacije, ki jo pridobi na podlagi ZPPDFT (drugi odstavek 87. člena ZPPDFT) tudi pri zavezancih zavarovalniškega sektorja.

5.9 SMERNICE

Agencija za zavarovalni nadzor je na podlagi 90. člena ZPPDFT, da bi se zagotovilo enotno izvajanje določb ZPPDFT in na njegovi podlagi sprejetih predpisov pri zavezancih zavarovalniškega sektorja, izdala smernice v zvezi z izvajanjem posameznih določb ZPPDFT - Smernice za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma z dne 23. 2. 2011.

5. 10 NALOGE IN OBVEZNOSTI ZAVEZANCEV ZAVAROVALNIŠKEGA SEKTORJA

Naloge in obveznosti zavezancev zavarovalniškega sektorja so naštet v 5. členu ZPPDFT. Glede na prvi odstavek 5. člena ZPPDFT morajo zavezanci zavarovalniškega sektorja zaradi odkrivanja ter preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma pri opravljanju svojih dejavnosti izvajati naloge, določene v ZPPDFT in na njegovi podlagi sprejetih predpisih. In sicer (drugi odstavek 5. člena ZPPDFT):

izvajanje ukrepov za poznavanje stranke (pregled stranke) na način in pod pogoji, ki jih določa ZPPDFT;
sporočanje predpisanih in zahtevanih podatkov ter predložitve dokumentacije Uradu RS za preprečevanje pranja denarja po določbah ZPPDFT;
imenovanje pooblaščenca oziroma pooblaščenke in namestnikov pooblaščenca ter zagotovitev pogojev za njihovo delo;
skrb za redno strokovno usposabljanje in izobraževanje delavcev oziroma delavk ter zagotovitev redne notranje kontrole nad opravljanjem nalog po ZPPDFT;
priprava seznama indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma;
zagotovitev varstva in hrambe podatkov ter upravljanje z ZPPDFT predpisanimi evidencami;
izvajanje ukrepov odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v lastnih podružnicah in hčerinskih družbah v večinski lasti v tretjih državah;
izvajanje drugih nalog in obveznosti po določbah ZPPDFT in na njegovi podlagi sprejetih predpisih.

5.11 IZVAJANJE UKREPOV ZA POZNAVANJE STRANKE (pregled stranke)

Sestavni deli pregleda stranke zavezancev zavarovalniškega sektorja obsegajo glede na prvi odstavek 7. člena ZPPDFT naslednje ukrepe:

1. ugotavljanje istovetnosti stranke in preverjanje njene istovetnosti na podlagi verodostojnih, neodvisnih in objektivnih virov;
2. ugotavljanje dejanskega lastnika stranke;
3. pridobitev podatkov o namenu in predvideni naravi poslovnega razmerja ali transakcije ter drugih podatkov po ZPPDFT;
4. redno skrbno spremljanje poslovnih aktivnosti, ki jih izvaja stranka.

5.12 Fit & proper

1. ZZavar-1 v 67. členu določa pogoje za opravljanje funkcije člana nadzornega sveta zavarovalnice. Za člana nadzornega sveta zavarovalnice je lahko imenovana le oseba, ki
2. izpolnjuje naslednje pogoje:
3. je ustrezno strokovno usposobljena in ima lastnosti in izkušnje, potrebne za nadzor nad
4. vodenjem poslova zavarovalnice;
ni bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja;
nad njo ni bil začel postopek osebnega stečaja in
je oseba dobrega ugleda in integritete.

Šteje se, če se ne dokaže drugače, da je pogoj iz 1. točke prvega odstavka tega člena izpolnjen, če ima oseba najmanj petletne izkušnje vodenja ali nadzora nad vodenjem poslov družbe primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov.

ZZavar-1 v 57 členu predpisuje tudi pogoje za člana uprave zavarovalne družbe. Član uprave zavarovalne družbe je lahko oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

1. je ustrezno strokovno usposobljena in ima lastnosti in izkušnje, potrebne za vodenje poslov zavarovalnice;
2. ni bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja;
3. nad njo ni bil začet postopek osebnega stečaja;
4. je oseba dobrega ugleda in integritete.

Pogoj iz 1. točke prejšnjega odstavka je izpolnjen, če ima oseba zadostno teoretično in praktično znanje za vodenje zavarovalnih poslov. Šteje se, če se ne dokaže drugače, da je pogoj iz 1. točke prejšnjega odstavka izpolnjen, če ima oseba najmanj petletne izkušnje pri vodenju poslov zavarovalnice oziroma družbe primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov.

Sicer pa ZPPDFT predpisuje določitev pooblaščenca in njegovega namestnika. Zavezanci zavarovalniškega sektorja morajo za posamezne naloge odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, ki so določene v ZPPDFT in predpisih, sprejetih na njegovi podlagi, imenovati pooblaščenca in enega ali več njegovih namestnikov (prvi odstavek 40. člena ZPPDFT).

Zavezanci zavarovalniškega sektorja morajo tako zagotoviti, da delo pooblaščenca iz 40. člena ZPPDFT lahko opravlja izključno oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje (prvi odstavek 41. člena ZPPDFT):

1. da je zaposlena na delovnem mestu, ki je pri zavezancu zavarovalniškega sektorja sistemizirano na tako visokem položaju, da osebi omogoča hitro, kakovostno in pravočasno izvajanje nalog, predpisanih v ZPPDFT in predpisih, izdanih na njegovi podlagi;
2. da ni bila pravnomočno obsojena ali ni v kazenskem postopku zaradi kaznivega dejanja, storjenega z naklepom, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali zaradi enega od teh kaznivih dejanj, storjenih iz malomarnosti: povzročitve smrti iz malomarnosti, hude telesne poškodbe, posebno hude telesne poškodbe, ogrožanja varnosti pri delu, prikrivanja, izdaje in neupravičene pridobitve poslovne tajnosti, pranja denarja, izdaje uradne tajnosti, povzročitve splošne nevarnosti ali izdaje državne tajnosti in kazen še ni bila izbrisana;
3. da je ustrezno strokovno usposobljena za naloge preprečevanja in odkrivanja pranja denarja in financiranja terorizma ter ima lastnosti in izkušnje, potrebne za opravljanje funkcije pooblaščenca;
4. da dobro pozna naravo poslovanja zavarovalnice na področjih, ki so izpostavljena tveganju za pranje denarja ali financiranje terorizma.

Namestnik pooblaščenca mora izpolnjevati pogoje iz prej naštetih druge, tretje in četrte točke (drugi odstavek 41. člena ZPPDFT).

Agencija za zavarovalni nadzor pri opravljanju svojih pregledov poslovanja zavezancev zavarovalniškega sektorja ugotavlja, da delo pooblaščenca opravljajo osebe, ki so pri zavezancih zavarovalniškega sektorja sistemizirane na tako visokem položaju, da osebam omogočajo hitro, kakovostno in pravočasno izvajanje nalog (npr. svetovalci uprave za pravno področje, pravniki, izvršni direktorji, direktorji področij).

5.13 Kompetence delavcev zavezancev zavarovalniškega sektorja

Prvi odstavek 44. člena ZPPDFT določa zavezancem zavarovalniškega sektorja, da morajo skrbeti za redno strokovno usposabljanje in izobraževanje vseh delavcev, ki opravljajo naloge preprečevanja in odkrivanja pranja denarja in financiranja terorizma po tem zakonu. Strokovno usposabljanje in izobraževanje se nanaša na seznanjanje z določili ZPPDFT ter na njegovi podlagi izdanih pravilnikov in notranjih aktov, s strokovno literaturo glede preprečevanja in odkrivanja pranja denarja in financiranja terorizma, s seznamami indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma (drugi odstavek 44. člena ZPPDFT).

Dolžnost zavezancev zavarovalniškega sektorja je, glede na 6. točko prvega odstavka 43. člena ZPPDFT, da mora za izvajanje nalog odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma po ZPPDFT pooblaščenca zagotavljati redno strokovno usposabljanje v zvezi z odkrivanjem in preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma.

Glede na 8. točko prvega odstavka 42. člena ZPPDFT, ki sicer določa dolžnosti pooblaščenca in namestnika pooblaščenca, je ena od nalog, ki jih opravlja pooblaščenec, da sodeluje pri pripravi programov strokovnega usposabljanja in izobraževanja zaposlenih v zavarovalnici na področju preprečevanja in odkrivanja pranja denarja in financiranja terorizma.

Zavezanci zavarovalniškega sektorja se običajno udeležujejo izobraževanj s področja odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, ki jih organizirajo s področja odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma pri Združenju bank Slovenije in Združenju članov borze vrednostnih papirjev, prav tako pa običajno sami izvajajo tudi notranja izobraževanja.

5.14 Seznam indikatorjev

Obveznost sestave in uporabe seznama indikatorjev določa 51. člen ZPPDFT. Zavezanci zavarovalniškega sektorja morajo sestaviti seznam indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma (prvi odstavek 51. člena ZPPDFT). Pri sestavi seznama indikatorjev upoštevajo zlasti zapletenost in obseg izvajanja transakcij, neobičajno sestavo, vrednost ali povezanost transakcij, ki nimajo jasno razvidnega ekonomskega ali pravno utemeljenega namena, oziroma niso v skladu, ali so v nesorazmerju z običajnim oziroma pričakovanim poslovanjem stranke, in druge okoliščine, ki so povezane s statusom ali drugimi lastnostmi stranke (drugi odstavek 51. člena ZPPDFT). Pri ugotavljanju razlogov za sum pranja denarja ali financiranja terorizma ter drugih okoliščin v zvezi s tem morajo zavezanci zavarovalniškega sektorja uporabljati seznam indikatorjev (tretji odstavek 51. člena ZPPDFT).

5.15 Upravljanje s predpisanimi evidencami

ZPPDFT v prvem odstavku 82. člena določa, da zavezanci zavarovalniškega sektorja upravljajo naslednje evidence podatkov:

1. evidence podatkov o strankah, poslovnih razmerjih in transakcijah iz 8. člena ZPPDFT;
2. evidence sporočenih podatkov Uradu RS za preprečevanje pranja denarja iz 38. člena ZPPDFT.

Glede na prvi odstavek 84. člena ZPPDFT pa morajo zavezanci zavarovalniškega sektorja ločeno voditi tudi evidenco o dostopu nadzornih organov iz 85. člena do podatkov, informacij in dokumentacije iz prvega odstavka 76. člena ZPPDFT.

5.16 Notranja kontrola

Redno notranjo kontrolo nad opravljanjem nalog odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma obravnava tako ZPPDFT kot tudi Pravilnik ZPPDFT. ZPPDFT predpisuje obveznost redne notranje kontrole s 45. členom ZPPDFT - zavezanci zavarovalniškega sektorja morajo zagotoviti redno notranjo kontrolo nad opravljanjem nalog odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma po ZPPDFT. Podrobnejša pravila o načinu izvajanja notranje kontrole predpisuje Pravilnik ZPPDFT.

5.17 Upravljanje s tveganji

ZPPDFT v 45a. členu določa, da morajo zavezanci zavarovalniškega sektorja ob vseh pomembnih spremembah svojih poslovnih procesov, kot so na primer uvedba novega produkta, uvedba nove tehnologije ali organizacijske spremembe, opraviti ustrezno analizo, kako ti dejavniki vplivajo na izpostavljenost organizacije tveganju pranju denarja ali financiranja terorizma. V skladu z ugotovitvami sprejme potem ustrezne ukrepe za zmanjšanje tveganja pranja denarja ali financiranja terorizma.

5.18 Podatki zavezancev zavarovalniškega sektorja

Pri oceni tveganja na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v smislu ranljivosti zavarovalniškega sektorja so zajeti podatki zavarovalniškega sektorja, in sicer podatki, ki predstavljajo 47,4 % trga na področju življenjskih zavarovanj.

Življenjska zavarovanja vezana na enote investicijskih skladov

Stanje na 31.12.2013: od 228.405 zavarovanj, 103 jih je sklenjenih z nerezidenti; 1 nerezident je v letu 2013 izvedel vplačilo med 2.500 in 30.000 EUR; trije nerezidenti so izvedli vplačilo med 1.000 in 2.000 EUR, nad 30.000 EUR pa v letu 2013 ni bilo vplačil s strani nerezidentov. Izplačila: v 2013 so bila izplačana izplačila trinajstim nerezidentom.

Ostala življenjska zavarovanja

Skupno število polic življenjskega zavarovanja na dan 31. 12. 2013 je znašalo 249.624, od tega jih je bilo 158 sklenjenih z nerezidenti; 11 nerezidentov je v letu 2013 izvedlo vplačila med 1.500 EUR in 30.000 EUR; nad 30.000 EUR ni bilo vplačil s strani nerezidentov. V letu 2013 sta bili izvedeni dve izplačili nerezidentom, izplačil nad 30.000 EUR v letu 2013 ni bilo.

Skupaj življenjska zavarovanja

Od 50.184 novo sklenjenih polic v 2013 je bilo z nerezidenti sklenjenih 25 polic življenjskega zavarovanja, 2 polici naložbenega življenjskega zavarovanja in 6 polic prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Po podatkih, ki so bili zajeti s tem pregledom, je bilo gotovinsko poslovanje v letu 2013 na področju življenjskih zavarovanj relativno neznatno. Kot gotovinske transakcije so se izvajala le vplačila premije, medtem ko se gotovinska izplačila niso izvajala.

5.19 Prenosljivost police življenjskega zavarovanja

Polica življenjskega zavarovanja se lahko tudi zastavi, pri čemer se zastavnemu upniku znesek iz police izplača, če ima zapadlo in neplačano terjatev ob nastopu zavarovalnega primera. Kot zastavni upnik ne nastopajo izključno banke, v primeru ko pa kot zastavni upnik nastopajo banke kot garancijo za potrošniški kredit sprejmejo tudi vinkulacijo police življenjskega zavarovanja v korist banke do dokončnega poplčila kredita. Vinkulacija na splošno pomeni neki zapis, praviloma z omejevalno vsebino, zavezo, vezavo na določen pogoj. Vinkulacija v zavarovalništvu vsebinsko pomeni izjavo zavarovanca, da bo zavarovalnica po nastopu zavarovalnega primera izplačala zavarovalnino določeni osebi oziroma da se brez privolitve te osebe zavarovalnina zavarovancu ne sme izplačati.

Pri prenosih se pri policah življenjskega zavarovanja lahko spreminja upravičenca ob soglasju zavarovane osebe, zavarovalca pa je do nastanka zavarovalnega primera možno spremeniti, vendar samo ob soglasju zavarovalnice. Možnost prenosa police življenjskega zavarovanja določa 967. člen Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07 - uradno prečiščeno besedilo), ki določa da se polica življenjskega zavarovanja lahko glasi na določeno ime ali po odredbi, ne more pa se glasiti na prinosnika. Da bi bil indosament police po odredbi veljaven, je potrebno, da vsebuje ime upravičenca, da je datiran in da ga je podpisal indosant. Pri življenjskem zavarovanju zakonodajalec torej ne dopušča police na prinosnika, ker polica kot vrednostni papir ni namenjena cirkulaciji in se s tem želijo preprečiti zlorabe.

Zavarovalnice ne poročajo o zaznanih zlorabah v zvezi s prenosljivostjo police življenjskega zavarovanja.

5.20 Off-site nadzor

Urad RS za preprečevanja pranja denarja opravlja nadzor nad izvajanjem določb ZPPDFT in Pravilnika ZPPDFT s strani zavezancev zavarovalniškega sektorja, v delu, ki ureja njihovo poslovanje, z zbiranjem in preverjanjem podatkov, informacij in dokumentacije, ki jo pridobi na podlagi ZPPDFT in Pravilnika ZPPDFT. Urad RS za preprečevanje pranja denarja je v času svojega delovanja od leta 1995 dalje obravnaval zgolj 3 primere sumljivih transakcij v povezavi z zavezanci zavarovalniškega sektorja, od tega je bil en primer obravnavan na lastno pobudo in sicer:

Primer 1: življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov

Urad RS za preprečevanje pranja denarja je na lastno pobudo iz baze podatkov gotovinskih transakcij (do katere ima dostop) izločil domnevno sumljive transakcije iz leta 2006 in sicer za fizično osebo, ki je pri eni izmed zavarovalnic v štirih dneh vplačala za skupno okoli 200.000 EUR premij za življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov. Sredstva v gotovini za plačilo premij naj bi izvirala iz sproščenega depozita pri banki. Urad RS za preprečevanje pranja denarja je pridobil vse potrebne podatke, vendar pri transakcijah ni ugotovil razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, zato je bila zadeva zaključena v Uradu RS za preprečevanje pranja denarja.

Primer 2: življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov

Prijava sumljive transakcije s strani ene od zavarovalnic iz leta 2005, ko je tuja pravna oseba skušala preko zavarovalniškega produkta, natančneje življenjskega zavarovanja vezanega na enote investicijskih skladov, v enkratnem znesku plasirati oziroma vplačati sredstva v višini 3 mio EUR. Na podlagi poziva zavarovalnice o podrobnosti nameravanega posla, izvoru sredstev itd. do sklenitve pogodbe ni prišlo. Urad RS za preprečevanje pranja denarja je glede na zbrane podatke na MNZ UKP (Policijo) poslal informacijo zaradi suma storitve kaznivega dejanja goljufije in/ali ponareditve ali uničenja poslovnih listin.

Primer 3: premoženjsko zavarovanje

Prijava sumljive transakcije s strani banke iz leta 2010, ko je Urad RS za preprečevanje pranja denarja obravnaval nakazila s strani dveh zavarovalnic, natančneje 5 transakcij v skupnem znesku okoli 22.000 EUR v dobro računa fizične osebe, ki naj bi prejela sredstva iz naslova odškodnin avtomobilske odgovornosti. Prejeta sredstva je kasneje domnevni upravičenec iz svojega računa dvigoval v gotovini. Glede na nenavadne okoliščine izplačil odškodnin (v kratkem časovnem obdobju isti prejemnik, v nezgode pogosto vpletena ista oseba, izplačila več odškodnin iz naslova avtomobilskega zavarovanja od različnih zavarovalnic, poraba teh sredstev itd.) je Urad RS za preprečevanje pranja denarja na MNZ UKP (Policijo) poslal informacijo zaradi suma storitve kaznivega dejanja goljufije.

5.21 Podatki o vseh gotovinskih transakcijah zavezancev zavarovalniškega sektorja, pridobljeni iz baze gotovinskih transakcij, do katere dostopa Urad RS za preprečevanje pranja denarja

Iz evidence gotovinskih transakcij nad 30.000 EUR (prvi odstavek 38. člena ZPPDFT), ki jo vodi Urad RS za preprečevanje pranja denarja, izhaja, da je bilo v letu 2006 za okoli 83.000 EUR gotovinskih transakcij (skupno 3 transakcije; 1 plačilo premije življenjske police, 2 plačili regresa), v letu 2007 pa za skupno 129.000 EUR gotovinskih transakcij (skupno 7 transakcij; 1 enkratno vplačilo življenjskega zavarovanja vezanega na enote investicijskih skladov, 1 gotovinsko plačilo regresnega zahtevka, 5 vplačil življenjskega zavarovanja vezanega na enote investicijskih skladov).

5.22 On-site nadzor

Agencija za zavarovalni nadzor redno opravlja preglede poslovanja z namenom preveritve, ali zavezanci zavarovalniškega sektorja spoštujejo določbe ZPPDFT in Pravilnika ZPPDFT v delu, ki ureja njihovo poslovanje. V obdobju zadnjih dveh let je Agencija za zavarovalni nadzor opravila takšne preglede poslovanja pri zavarovalnicah, ki jim na področju življenjskih zavarovanj pripada skupaj cca. 1/2 trga. Na letnem nivoju Agencija za zavarovalni nadzor temu nameni od 400 do 450 ur enega do dva zaposlenega.

Ukrepe nadzora izreka Agencija za zavarovalni nadzor po uradni dolžnosti. Eden od ukrepov nadzora, ki ga lahko izreče Agencija za zavarovalni nadzor, je odredba o odpravi kršitev, in sicer v primeru, če Agencija za zavarovalni nadzor ugotovi kršitve. Odredbo o odpravi kršitve Agencija za zavarovalni nadzor izda, če so v času izdaje odredbe o odpravi kršitev še vedno podane kršitve, t.j., da iz izjave subjekta nadzora in priloženih listin ne izhaja, da so bile kršitve odpravljene.

Agencija za zavarovalni nadzor je v obdobju zadnjih štirih let ugotovila pri zavarovalnicah in pokojninskih družbah, da skupaj v 23 primerih kršijo določbe ZPPDFT in Pravilnika ZPPDFT. In sicer, v zvezi:

- s 3. točko prvega odstavka 7. člena ZPPDFT, ker zavarovalnica ob pregledu stranke ne pridobi podatkov o namenu in predvideni naravi poslovnega razmerja ali transakcije po ZPPDFT (2 primera);
- s 6. točko prvega odstavka 43. člena ZPPDFT, ker zavarovalnica za izvajanje nalog odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma po ZPPDFT pooblaščenca ne zagotavlja redno strokovno usposabljanje v zvezi z odkrivanjem in preprečevanjem pranja denarja in financiranjem terorizma (1 primer);
- s prvim odstavkom 44. člena ZPPDFT, ker zavarovalnica ne skrbi za redno strokovno usposabljanje in izobraževanje vseh delavcev, ki opravljajo naloge preprečevanja in odkrivanja pranja denarja in financiranja terorizma po ZPPDFT (1 primer);
- s tretjim odstavkom 44. člena ZPPDFT, ker zavarovalnica oziroma pokojninska družba ne pripravlja programa letnega strokovnega usposabljanja in izobraževanja za preprečevanje in odkrivanje pranja denarja in financiranja terorizma (2 primera);
- s prvim odstavkom 31. člena ZPPDFT, ker zavarovalnica v svojem notranjem aktu ne določa postopka, ki bi temeljil na analizi tveganja, s katerim bi ugotavljala, ali je stranka oziroma njen zakoniti zastopnik ali pooblaščenec tuja politično izpostavljena oseba (1 primer);
- z drugim odstavkom 43. člena ZPPDFT, ker zavarovalnica v svojem notranjem aktu podrobneje ne ureja načina sodelovanja med svojimi organizacijskimi enotami in pooblaščencom (1 primer);
- z drugim odstavkom 1. člena Pravilnika ZPPDFT, ker zavarovalnica v svojem notranjem aktu ne določa podrobnejših pravil notranje kontrole, vključno s postopki, roki in načinom izvajanja (4 primeri);
- z drugim odstavkom 4. člena Pravilnika ZPPDFT, ker zavarovalnica v svojem notranjem aktu v zvezi z izvajanjem notranje kontrole ne določa in razmejuje odgovornosti med poslovodstvom, pooblaščencom, namestnikom pooblaščenca in drugimi službami zavarovalnice (1 primer);
- s prvim odstavkom 6. člena Pravilnika ZPPDFT, ker zavarovalnica v svojem notranjem aktu jasno ne razmejuje odgovornosti med pooblaščencom in namestnikom pooblaščenca (1 primer);
- z drugim odstavkom 7. člena Pravilnika ZPPDFT, ker zavarovalnica v svojem notranjem aktu ne določa, kdo ima poleg pooblaščenca in namestnika pooblaščenca dostop do podatkov, ki jih po ZPPDFT pridobiva, obdeluje in sporoča Uradu RS za preprečevanje pranja denarja (2 primera);
- s četrnim odstavkom 8. člena Pravilnika ZPPDFT, ker zavarovalnica v svojem notranjem aktu podrobneje ne določa načina hranjenja podatkov in dokumentacije v zvezi z izvajanjem ZPPDFT, ki vključuje tudi prostor za hranjenje (2 primera);
- s 45. členom ZPPDFT, ker zavarovalnica ne zagotavlja redne notranje kontrole nad opravljanjem nalog odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma po ZPPDFT (2 primera);
- s 45a. členom ZPPDFT, ker zavarovalnica ob vseh pomembnih spremembah svojih poslovnih procesov, kot je na primer uvedba novega produkta, ne opravi ustrezne analize, kako ti dejavniki vplivajo na izpostavljenost zavarovalnice tveganju pranja denarja ali financiranja terorizma (3 primeri).

Določene kršitve so zavarovalnice oziroma pokojninske družbe odpravile že med samim postopkom odločanja Agencije za zavarovalni nadzor v posamičnih zadevah in tako zavarovalnicam oziroma pokojninskim družbam odredba o odpravi kršitev ni bila izdana, ker niso bili več podani razlogi za nadaljevanje postopka.

Sicer pa je Agencija za zavarovalni nadzor v obdobju zadnjih štirih let skupaj izdala zavarovalnicam odredbo o odpravi kršitev za 13 primerov kršitev. In sicer, ker je bilo v postopku odločanja Agencije za zavarovalni nadzor ugotovljeno, da zavarovalnice kršijo:

- v enem primeru, 3. točko prvega odstavka 7. člena ZPPDFT s tem, ker ob pregledu stranke ne pridobi podatkov o namenu in predvideni naravi poslovnega razmerja ali transakcije po ZPPDFT;
- v enem primeru, 6. točko prvega odstavka 43. člena ZPPDFT s tem, ker za izvajanje nalog odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma po ZPPDFT pooblaščenec ne zagotavlja rednega strokovnega usposabljanja v zvezi z odkrivanjem in preprečevanjem pranja denarja in financiranjem terorizma;
- v enem primeru, prvi odstavek 44. člena ZPPDFT s tem, ker ne skrbi za redno strokovno usposabljanje in izobraževanje vseh delavcev, ki opravljajo naloge preprečevanja in odkrivanja pranja denarja in financiranja terorizma po ZPPDFT;
- v enem primeru, tretji odstavek 44. člena ZPPDFT s tem, ker ne pripravlja programa letnega strokovnega usposabljanja in izobraževanja za preprečevanje in odkrivanje pranja denarja in financiranja terorizma;
- v enem primeru, prvi odstavek 31. člena ZPPDFT s tem, ker v svojem notranjem aktu ne določa postopka, ki bi temeljil na analizi tveganja, s katerim bi ugotavljala, ali je stranka oziroma njen zakoniti zastopnik ali pooblaščenec tuja politično izpostavljena oseba;
- v enem primeru, drugi odstavek 43. člena ZPPDFT s tem, ker v svojem notranjem aktu podrobneje ne ureja načina sodelovanja med svojimi organizacijskimi enotami in pooblaščenec;
- v enem primeru, drugi odstavek 1. člena Pravilnika ZPPDFT, ker v svojem notranjem aktu ne določa podrobnejših pravil notranje kontrole, vključno s postopki, roki in načinom izvajanja;
- v enem primeru, drugi odstavek 4. člena Pravilnika ZPPDFT s tem, ker v svojem notranjem aktu v zvezi z izvajanjem notranje kontrole ne določa in ne razmejuje odgovornosti med poslovodstvom, pooblaščenec, namestnikom pooblaščenca in drugimi službami;
- v enem primeru, prvi odstavek 6. člena Pravilnika ZPPDFT s tem, ker v svojem notranjem aktu jasno ne razmejuje odgovornosti med pooblaščenec in namestnikom pooblaščenca;
- v enem primeru, drugi odstavek 7. člena Pravilnika ZPPDFT s tem, ker v svojem notranjem aktu ne določa, kdo ima poleg pooblaščenca in namestnika pooblaščenca dostop do podatkov, ki jih po ZPPDFT pridobiva, obdeluje in sporoča Uradu RS za preprečevanje pranja denarja;
- v enem primeru, četrti odstavek 8. člena Pravilnika ZPPDFT s tem, ker v svojem notranjem aktu podrobneje ne določa načina hranjenja podatkov in dokumentacije v zvezi z izvajanjem ZPPDFT, ki vključuje tudi prostor za hranjenje;
- v enem primeru, 45. člen ZPPDFT s tem, ker ne zagotavlja redne notranje kontrole nad opravljanjem nalog odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma po ZPPDFT;
- v enem primeru, 45a. člen ZPPDFT s tem, ker ob vseh pomembnih spremembah svojih poslovnih procesov, kot je na primer uvedba novega produkta, ne opravi ustrezne analize, kako ti dejavniki vplivajo na njeno izpostavljenost tveganju pranja denarja ali financiranja terorizma.

Vseh 13 naštetih kršitev, ki so bile ugotovljene z odredbo o odpravi kršitev, je bilo odpravljenih na način in v roku za odpravo kršitev, o čemer je Agencija za zavarovalni nadzor izdala odločbo.

5.23 Sklep

Zavarovalniški produkti in transakcije so lahko sredstvo za pranje denarja ali financiranje terorizma.

Glede za zbrane podatke in opravljeno oceno, ranljivost zavarovalniškega sektorja ni tako velika kot drugod v finančnem sektorju, vendar je zavarovalniški sektor tudi možen cilj za pralce denarja in za tiste, ki zbirajo sredstva za teroristična dejanja ali iščejo načine kako spraviti sredstva do svojih družabnikov.

Subjekti znotraj zavarovalniškega sektorja so lahko vede ali nevede vpleteni v pranje denarja in financiranje terorizma, zaradi česar so izpostavljeni predvsem pravnemu in operativnemu tveganju ter tveganju izgube ugleda.

6. SKUPINA – RANLJIVOST OSTALIH FINANČNIH INŠTITUCIJ

Cilj modula je analiza ranljivosti različnih finančnih institucij, ki so izven bančnega sektorja, sektorja vrednostnih papirjev in zavarovalniškega sektorja. V okviru modula smo z vidika ranljivosti za pranje denarja in financiranje terorizma ocenili naslednje dejavnosti oziroma tipe subjektov: menjalnice, plačilne institucije in družbe za izdajo elektronskega denarja, zastavljalnice, dajalce kreditov in kreditne posrednike, ki niso banke ali hranilnice in leasing hiše. V nacionalni oceni tveganja smo oceno ogroženosti določili na podlagi podatkov, ki so zajemali obdobje do konca leta 2013, v nadaljevanju pa oceno dopolnjujemo še s podatki za leto 2014 in leto 2015.

6.1. Menjalnice

Zakon o deviznem poslovanju določa, da so menjalniški posli nakup in prodaja tuje gotovine ter nakup čekov, ki se glasijo in so unovčljivi v tujem denarju. Menjalniške posle v R Sloveniji lahko opravljajo banke in hranilnice, ki v skladu z zakonom, ki ureja bančništvo, opravljajo storitve trgovanja s tujimi plačilnimi sredstvi, vključno z menjalniškimi posli, ter nebančni subjekti (pravne osebe, samostojni podjetniki posamezniki ali posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, ki za opravljanje teh poslov pridobijo dovoljenje Banke Slovenije (slednje zakon imenuje "menjalci"). Informacije v nadaljevanju se nanašajo zgolj nanje, tj. na ponudnike zadevnih storitev zunaj bančnega sektorja.

Število menjalcev se je v R Sloveniji po uvedbi evra kot uradne valute dne 1. 1. 2007 močno zmanjšalo. Pred uvedbo evra so imeli menjalci v Sloveniji 227 menjalnih mest ob koncu leta 2013 pa je bilo v R Sloveniji 23 menjalcev, ki to dejavnost opravljajo na 32 menjalnih mestih. Število menjalcev in menjalnih mest se v letu 2014 in v letu 2015 ni bistveno spremenilo, saj je bilo v letu 2014 v R Sloveniji 24 menjalcev, ki so dejavnost opravljali na 34 menjalnih mestih, v letu 2015 pa je bilo 24 menjalcev, ki so dejavnost opravljali na 41 menjalnih mestih. Tako kot v obdobju do konca leta 2013 tudi v letu 2014 in letu 2015 v menjalnicah ni bilo izvršene nobene menjave zneska v višini 15.000 EUR ali več. tako kot v predhodnem obdobju gre tudi v obravnavanih letih večinoma za menjave sredstev turistov, v določenem delu pa tudi menjave valut npr. tujih državljanov, ki so na začasnem delu v Sloveniji ali pa sredstva menjajo za svoje osebne potrebe v času tranzita preko Slovenije.

Urad je dolžan za delavce, ki opravljajo menjalniške posle, periodično pripraviti usposabljanja s svojega delovnega področja. Kot smo navedli v Nacionalni oceni tveganja je bilo v letu 2013 je bilo organiziranih pet tovrstnih usposabljanj, katerih se je udeležilo 36 slušateljev. Usposabljanja so se nadaljevala tudi v letu 2014 in v letu 2015, in sicer so bila v letu 2014 izvedena štiri usposabljanja, ki se jih je udeležilo 34 slušateljev in v letu 2015 tri

usposabljanja, ki se jih je udeležilo 27 slušateljev. Prav tako kot v predhodnem obdobju je usposabljanja organiziralo Združenje bank Slovenije.

Ocena ogroženosti ostaja nizka - 0,17.

6.2. Plačilne institucije in družbe za izdajo elektronskega denarja

Plačilne institucije so nebančni ponudniki plačilnih storitev, ki za opravljanje teh storitev pridobijo licenco Banke Slovenije oziroma pristojnega organa druge države članice EU/EGP. Tako kot v letu 2013, so imele tudi v letu 2014 in v letu 2015 licenco Banke Slovenije štiri plačilne institucije, in sicer ena za plačilne storitve v povezavi s plačilnimi karticami Diners Club ter trije operaterji mobilnih telekomunikacij, ki omogočajo plačevanje v nacionalni plačilni shemi Moneta – plačevanje majhnih zneskov z uporabo mobilnih telefonov. Povprečna višina plačil, izvršenih z uporabo sistema Monete je v letu 2013 znašala 10 EUR, v letu 2014 8,24 EUR in v letu 2015 8,47 EUR. Za leto 2014 in leto 2015 smo pridobili tudi podatke o povprečni letni porabi posameznega uporabnika, ki za leto 2014 znaša 338,19 EUR in za leto 2015 358,30 EUR. Licencirane plačilne institucije v Sloveniji pri opravljanju plačilnih transakcij še vedno ne rokujejo z gotovino, njihovo dejavnost plačilnih storitev pa redno nadzira Banka Slovenije, ki je pristojna za izrekanje nadzornih ukrepov in je tudi prekrškovni organ.

Velika večina plačilnih storitev oziroma plačilnih transakcij je v R Sloveniji še vedno skoncentrirana v bančnem sektorju. To velja tako za kreditna plačila in direktne obremenitve kot tudi za transakcije s plačilnimi karticami (vključno z njihovim izdajanjem in pridobivanjem prodajnih mest). Preko bank kot agentov poslujeta tudi plačilni instituciji iz drugih držav članic, ki sta v Sloveniji fizično prisotni in ponujata mednarodna denarna nakazila, in sicer MoneyGram ter WesternUnion. Poleg preko bank družba Western Union od leta 2015 dalje svoje storitve ponuja tudi preko agenta - zasebne družbe.

V letu 2015 je Banka Slovenije izdala dovoljenje prvi družbi za izdajo elektronskega denarja v R Sloveniji. Tako kot pri licenciranih plačilnih institucijah, tudi licencirana družba za izdajo elektronskega denarja ne posluje z gotovino, njeno dejavnost pa redno nadzira Banka Slovenije.

Ocena ogroženosti ostaja nizka - 0,17.

6.3 Zastavljalnice

Področje zastavljalnštva je v R Sloveniji še vedno slabo razvito saj je za opravljanje te dejavnosti registriranih le šest gospodarskih družb. V letu 2013 je bilo za to dejavnost registriranih šest pravnih oseb, v letu 2015 pa je bila registrirana še ena, tako da je trenutno za to dejavnost registriranih sedem subjektov. Iz finančnih podatkov o poslovanju teh družb je razvidno, da so nekatere le registrirane, dejavnosti pa dejansko ne opravljajo. Letni obseg poslovanja vseh zastavljalnic se v letu 2014 in 2015 ni povečal in še vedno znaša cca. 2,5 mio EUR. Stranke zastavljalnic so izključno rezidenti. Urad do sedaj od zastavljalnic ni prejel še nobene prijave sumljivih transakcij.

Ocena ogroženosti ostaja nizka - 0,08.

6.4. Dajalci kreditov in kreditni posredniki, ki niso banke ali hranilnice

V Sloveniji je bilo v letu 2013 skupno 50 gospodarskih družb, ki so bile registrirane za opravljanje dejavnosti dajanja kreditov in kreditnega posredništva. V letu 2014 in letu 2015 se je njihovo število povečalo, tako da je bilo na dan 31. 12. 2015 za to dejavnost registriranih 68 družb. Pogoji za opravljanje dejavnosti je še vedno pridobitev licence, ki jo podeli Ministrstvo za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo. Kljub povečanju števila družb, registriranih za to dejavnost, se letni obseg prometa ni povečal in še vedno znaša cca. 50.000.000 EUR. Finančne transakcije se še vedno izvajajo skoraj izključno preko bančnih računov. Tržni inšpektorat Republike Slovenije, ki izvaja nadzor nad dajalci kreditov in kreditnimi posredniki je v letu 2014 opravil nadzor v štirih družbah. Pri dveh nadzorih ni bilo ugotovljenih nepravilnosti, pri dveh pa so bile ugotovljene manjše nepravilnosti, zato je bilo kršilcem izrečeno opozorilo na podlagi Zakona o inšpekcijskem nadzoru. V letu 2015 Inšpektorat pri dajalcih kreditov in kreditnih posrednikih ni opravil nobenega nadzora. Iz podatkov, pridobljenih od Tržnega inšpektorata je razvidno, da so nadzor močno okrepili v letu 2016, ko so do meseca maja nadzor opravili kar pri 48 dajalcih kreditov. V štirih primerih so pri nadzoru zaznali manjše nepravilnosti, kršiteljem pa so bili izrečeni opomini.

Ocena ogroženosti ostaja nizka - 0,18.

6.5 Leasing

Družbe, ki opravljajo dejavnost leasinga so na podlagi Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma zavezane za posredovanje prijav sumljivih transakcij Uradu. V letu 2014 Urad od družb, ki opravljajo dejavnost leasinga ni prejel nobene prijave, v letu 2015 pa je prejel eno prijavo. Skupno število prijav, prejetih od leta 2009 dalje je 10. Število družb, registriranih za opravljanje dejavnosti leasinga se v letu 2014 in letu 2015 ni povečalo. Za opravljanje dejavnosti je še vedno potrebno pridobiti licenco ki jo podeli Ministrstvo za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo. Letni obseg poslovanja vseh družb, ki v R Sloveniji opravljajo dejavnost leasinga se je povišal in znaša cca. 1.500.000.000 EUR. Velika večina sklenjenih leasing poslov se nanaša na leasing vozil.

Ocena ogroženosti ostaja nizka - 0,18.

6.6. Število prejetih prijav

Preglednica prejetih prijav o sumih pranja denarja in financiranja terorizma, ki so jih organizacije, ki opravljajo zgoraj navedene dejavnosti, posredovale Uradu za preprečevanje pranja denarja v času leta 2009 do konca leta 2015:

Tabela 27: Prejete prijave o sumih PD/FT s strani ostalih finančnih institucij

Leto	Menjalnice	Plačilne institucije in družbe za izdajo elektronskega denarja	Zastavljalnice	Dajalci kreditov in kreditni posredniki	Leasing hiše
2009	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	1
2011	0	0	0	0	1
2012	0	0	0	0	4

2013	0	0	0	0	3
2014	0	0	0	0	0
2015	0	0	0	0	1

Iz zgornje tabele je razvidno, da je bilo število prijav sumljivih transakcij, ki so jih zavezanci iz navedenih sektorjev v času od leta 2009 do leta 2013 sporočili Uradu zelo majhno. Majhno je tudi število prijav v letu 2014 in letu 2015. Še vedno menimo, da je razlog za nizko število prijav dejansko nizka ogroženost navedenih sektorjev.

6. 7 Zaključek

Iz zgoraj opisanega je razvidno, da so zgoraj opisane dejavnosti z vidika odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ustrezno regulirane, licencirane in ustrezno nadzirane. Ogroženost z vidika pranja denarja in financiranja je bila opredeljena kot nizka in je po pridobitvi dodatnih podatkov za leto 2014 in leto 2015 ostala nespremenjena.

7.SKUPINA - NEFINANČNE DEJAVNOSTI IN POKLICI

Ta skupina je za namen analize tveganja obravnavala izpostavljenost tveganju za pranje denarja naslednjih nefinančnih dejavnosti in poklicev: odvetnikov, notarjev, računovodij in revizorjev, trgovcev s plemenitimi kovinami in dragimi kamni, dejavnosti prometa z nepremičninami, casinojev in igralnih salonov. Ponudnikov podjetniških in fiduciarnih storitev v tej analizi tveganja nismo obravnavali, saj v Sloveniji ni družbe, ki bi bila registrirana za tovrstne dejavnosti, deloma pa pri ustanavljanju družb sodelujejo oz. to dejavnost opravljajo notari, odvetniki in davčni svetovalci.

V Nacionalni oceni tveganja, ki je bila opravljena v juliju 2015 je bila skupna izpostavljenost tveganju za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma po opravljeni analizi za vse navedene nefinančne dejavnosti in poklice ocenjena z 0.36, torej »srednje nizka (ML)«.

7.1 CASINOJI, IGRALNI SALONI IN LOTERIJA

V Sloveniji imamo 6 igralnic, 30 igralnih salonov in dva ponudnika klasičnih iger na srečo - Športno loterijo in Loterijo Slovenije. Igre na srečo preko interneta ponujajo trije ponudniki.

Vsi so regulirani z Zakonom o igrah na srečo, nadzira pa jih Poseben davčni urad v okviru Finančne uprave Republike Slovenije. Gledano z vidika izvajanja ZPPDFT so vsi izvajalci oz. prireditelji iger na srečo v R Sloveniji dobro nadzirani, imamo strogo omejen in koncesijski tip ponudbe iger na srečo, preko spleta poslujejo le tri družbe (ena igralnica in obe loteriji). V igralnih salonih se izvajajo igre na srečo z igralnimi avtomati in "živih" iger ni, medtem, ko so v igralnicah prisotne tudi "žive" igre, kot je npr. poker. V igralnicah je omogočeno vplačevanje tako gotovinsko kot negotovinsko, preko posebnih kartic, žetonov, promocijskih bonov, itd...V letu 2013 je bilo s strani igralnic UPPD sporočenih 727 gotovinskih transakcij, ki so presegale 30.000 EUR medtem ko so igralni saloni v istem letu sporočili 348 tovrstnih transakcij. V letu 2014 pa so igralnice UPPD sporočile 842 gotovinskih transakcij, ki so presegale 30.000 EUR, medtem ko so igralni saloni v istem obdobju sporočili 285 tovrstnih transakcij. **Tudi v letu 2015 je opazen trend naraščanja števila gotovinskih transakcij v**

igralnicah, saj so igralnice UPPD sporočile 883 gotovinskih transakcij, ki so presegale 30.000 EUR, medtem ko so igralni saloni sporočili 246 gotovinskih transakcij in je pri njih opazen trend upadanja the transakcij.

V Sloveniji je v skladu z ZPPDFT obvezen pregled stranke pri vstopu v igralnico ali igralni salon, zato lahko z upravičenostjo trdimo, da imajo igralnice evidentirane vse svoje goste oz. igralce. Pri izpolnjevanju zahtev iz ZPPDFT pa mora biti identiteta gostov, ki opravijo transakcijo v višini 15.000 EUR ali več ponovno ugotavljana in preverjana, prav tako pa tak ukrep velja za stranke, ki opravijo transakcijo v višini, ki presega 30.000 EUR. Teoretično je torej lahko ena stranka v istem dnevu kar trikrat preverjana: ob vstopu ter pri nastopu izvrševanja obeh vrst zgoraj navedenih transakcij. Dejstvo je, da se za igranje iger na srečo v igralnicah in igralnih salonih pretežno uporablja gotovina, ki se tudi izplačuje v obliki dobitkov, vendar pa je razvidno, da se vsi deležniki iger na srečo trudijo zmanjšati svojo izpostavljenost pranju denarja z vrsto ukrepov: video nadzorom, sprejetimi indikatorji za zaznavanje suma pranja denarja, strategijo odgovornega igralništva, izvedeno in sprejeto analizo tveganja svoje dejavnosti in na njej temelječo segmentacijo strank in produktov, itd...

Ta ugotovitev temelji na podatkih Letnega poročila UNPIS za obdobje od 2007 do 2011, ki so tudi objavljeni na spletni strani www.unpis.gov.si in ugotovitvah nadzora v igralniškem sektorju. **Dne 1.1.2013 je bil UNPIS združen z Davčno upravo RS v Finančno upravo RS. Slednja je tudi prevzela nadzor na igrah na srečo, njene aktivnosti pa so razvidne iz Letnih poročil o delu FURS (www.fu.gov.si).**

Področje iger na srečo je s stališča identifikacije igralca, preprečevanja pranja denarja in odgovornega igralništva, ki je posredno tudi povezano z nadzorom trošenja igralca, podrobno regulirano s podzakonskimi predpisi, kakor tudi z vsebinami v posameznih koncesijskih pogodbah. Vsi koncesionarji morajo v svojih internih aktih opredeliti načine preprečevanja pranja denarja in vzpostaviti interni nadzor, ki ga stalno in neposredno izvajajo z osebjem, s predpisanim avdio-video sistemom, kot tudi nadzorno informacijskim sistemom (NIS), v katerega so »on-line« povezane vse igralne naprave in blagajniške enote. (vir: FURS)

Medtem, ko so v igralnicah in igralnih salonih mogoča posamezna razmeroma visoka gotovinska vplačila in izplačila na posamezen dobiček, pa je na drugi strani pri organizatorjih, ki trajno prirejajo športne stave in prirejajo klasične igre na srečo po internetu ali drugih telekomunikacijskih sredstvih sicer možno zelo veliko število stav, ki pa zneskovno na posamezno stavo oz. listič komajda presegajo znesek 4 EUR.

Že več let je v igralnicah in igralnih salonih, kot tudi na področju spletnega prirejanja iger na srečo, opazen trend zmanjševanja višine povprečne stave, ki na igralnih avtomatih znaša okoli 1 EUR, povprečne stave na igralnih mizah pa se gibljejo od 20 do 150 EUR, odvisno od vrste igre. Razlog temu je upad t.i. »močnih« igralcev, kot tudi ekonomska kriza, ki na tem delu Evrope traja že več let. (vir: FURS)

Ocena temelji predvsem na dejstvu, da je področje zakonsko relativno podrobno in togo urejeno, ter da se vsi deležniki zavedajo nevarnosti pojava pranja denarja v dejavnosti iger na srečo in se že sami s svojimi notranjimi kontrolami in ukrepi trudijo znižati to nevarnost na minimum. Posebej velja tukaj izpostaviti Športno loterijo, ki pri športnih stavah, predvsem pa pri igrah prek interneta vlaga velike napore v izgradnjo ustrezne programske opreme, ki na eni strani omogoča enoznačno identifikacijo stranke in preprečuje zlorabe, na drugi strani pa

ima vgrajene kontrole, ki zaznavajo anomalije pri igranju in opozarjajo na indikatorje, ki bi lahko pomenili sum pranja denarja.

Ravno tako pa ocena temelji tudi na analizi vseh predpisov in koncesijskih pogodb, kakor tudi internih aktov, ki zagotavljajo visoko stopnjo nadzora in sledljivosti procesov prirejanja iger na srečo v relaciji do PPDFT, kot tudi izsledkov nadzora s strani države. FURS izvaja tako neposredni nadzor pri prirediteljih in na njihovih prodajnih mestih, kot tudi pri koncesionarjih na sedežu družbe, v igralnicah in v igralnih salonih, posredni nadzor nad koncesionarji in prireditelji iger na srečo pa izvaja z analiziranjem poročil, zapisnikov, javnih objav, obračuna prihodkov in odhodkov, nerevidiranih in revidiranih letnih poročil ter drugih poročil, ki jih prireditelji in koncesionarji pošiljajo nadzornemu organu. Za področje preprečevanje pranja denarja je še posebej pomemben predpisan nadzor preko informacijskega sistema državnega nadzornega organa, v katerega so neposredno povezani NIS-i koncesionarjev in sistemi, na katerih prireditelji prirejajo spletne igre na srečo. S tem sistemom državni nadzorni organ stalno in neposredno spremlja vplačila in izplačila na vseh igralnih napravah, ki so v uporabi. Nadzorni organ je v 2013 pri koncesionarjih izvedel 154, v letu 2014 152 nadzorov, **v letu 2015 pa 163 nadzorov, izmed katerih je bilo opravljenih 61 nadzorov** v povezavi s preprečevanjem pranja denarja in v tem obdobju ni zaznal kršitev določb ZPPDFT. (vir:FURS)

Dejavnosti igralnic, igralnih salonov in ponudnikov klasičnih iger na srečo je v Sloveniji zadovoljivo urejeno, prav tako pa je nadzor z vsemi predpisanimi metodami (z osebjem, NIS, avdio-video sistemom, recepcijo, kontrolo tehnične brezhibnosti igralnih naprav) ustrezen. Otežen je s stališča preprečevanja pranja denarja le pri koncesionarjih, ki poslujejo v igralnicah z večjim obsegom igralnih naprav in blagajniških enot, kjer je težje nadzirati. Igralnice upoštevajo obveznosti, ki izhajajo iz veljavnega ZPPDFT in jih zelo dobro izpolnjujejo. Ponudniki klasičnih iger na srečo (vključno s Športno loterijo) opravljajo svoje aktivnosti transparentno, tako da lahko skupaj z indikatorji za zaznavanje sumljivih transakcij zaznajo nenavadno obnašanje igralce.

Večje število igralnih salonov, ki jih opravljajo različne družbe, od statusnih oblik delniške družbe do družb z omejeno odgovornostjo, poslujejo po predpisih, ki so določene za igralnice in podzakonskem predpisu, ki zelo natančno določa poslovanje igralnih salonov, od recepcije, avdio-video nadzora in NIS. V igralnih salonih je lahko v uporabi maksimalno le 200 igralnih naprav, kar vključuje igralne avtomate z enim igralnim mestom, do elektronskih miz z več igralnimi mesti. (FURS)

UNPIS, ki je bil glavni nadzornik tega področja, se je z Davčno upravo RS združil v FURS, zaradi česar nadzor nad igrami na srečo opravljajo posebni inšpektorji za nadzor iger na srečo.

Veljavna zakonodaja bi morala biti spremenjena, določena pa bi morala biti osrednja inštitucija, ki bi imela pregled nad sektorjem in bi koordinirala aktivnosti drugih nadzornikov.

Izpostavljenost pranja denarja v igralnicah, igralnih salonih ter pri prirediteljih športnih stav in klasičnih iger na srečo ocenjujemo kot srednjo.

Stopnja ranljivosti igralniškega sektorja ostaja nespremenjena in je ocenjena na 0,35 (srednje).

7.2 DEJAVNOST TRGOVANJA Z NEPREMIČNINAMI

Posredovanje v prometu z nepremičninami pomeni opravljanje registrirane pridobitne dejavnosti posredništva v prometu z nepremičninami, pri čemer posamezni posli posredovanja v prometu z nepremičninami obsegajo vse dejavnosti pri vzpostavljanju stika med naročnikom in tretjo osebo ter pri pogajanjih in pripravah za sklenitev pogodb, katerih predmet je določena nepremičnina, kot so kupna, prodajna, najemna, zakupna ali druga pogodba za določeno nepremičnino.

Trgovanje z nepremičninami opravljajo subjekti različnih pravnoorganizacijskih oblik, večinoma kot družbe z omejeno odgovornostjo in samostojni podjetniki. Njihova skupna značilnost je, da je pri njih zaposlen nepremičninski posrednik. Nepremičninski posrednik je fizična oseba, ki za nepremičninsko družbo opravlja posle posredovanja na podlagi pogodbe o zaposlitvi oziroma drugi pravni podlagi, s pridobljeno licenco pristojnega ministrstva za opravljanje poslov posredovanja in je vpisana v imenik nepremičninskih posrednikov pri pristojnem ministrstvu.

V okviru GZS deluje Zbornica za poslovanje z nepremičninami, ki je imela v letu 2011 260 članov, pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov. Vse članice Zbornice so sprejele zavezo o spoštovanju Kodeksa dobrih poslovnih običajev v prometu z nepremičninami, ki ga je dne 30.08.2011 sprejelo Združenje družb za nepremičninsko posredovanje pri GZS – Zbornici za poslovanje z nepremičninami. Kodeks velja za vse pravne in fizične osebe v Republiki Sloveniji, ki v skladu z veljavnimi predpisi, ne glede na svojo pravnoorganizacijsko obliko, opravljajo storitve v prometu z nepremičninami, razen če je v pogodbi z naročiteljem izrecno dogovorjeno, da je uporaba tega Kodeksa izključena in to ni v nasprotju s prisilnimi predpisi in moralnimi načeli. Ta Kodeks velja tako za nepremičninske družbe kot tudi za nepremičninske posrednike in za druge udeležence v prometu z nepremičninami.

V Sloveniji je vzpostavljena tudi evidenca trga nepremičnin (ETN), ki je javna zbirka podatkov o sklenjenih nepremičninskih kupo-prodajnih in najemnih pravnih poslih. Na podlagi določil 22. člena Zakona o množičnem vrednotenju nepremičnin in določil Sklepa o začetku uporabe prilagojene evidence nepremičnin, je potrebno v ETN od 1. julija 2013 dalje poročati podatke o:

- sklenjenih kupoprodajnih pravnih poslih z nepremičninami (prodaja stavb, delov stavb in parcel, dajanje stavb, delov stavb in parcel v finančni najem-leasing, sprememba izteka ali predčasna prekinitev finančnega najema ter ustanovitve ali prenos stavbne pravice) in
- sklenjenih najemnih pravnih poslih s stavbami in deli stavb (oddaja stavb in delov stavb ali njihovih delov v najem, sprememba najemnine ali trajanje najema).

Zavezanci za poročanje o kupo-prodajnih poslih so:

- DURS – za kupoprodajne posle z nepremičninami, za katere je prejela napoved za odmero davka na promet nepremičnin,
- prodajalci iz pogodb za kupoprodajne pravne posle z nepremičninami za katere je bil obračunan davek na dodano vrednost, oziroma lizingodajalci iz pogodb o finančnem leasingu nepremičnin za katere je bil obračunan DDV.

Prodajalci nepremičnin (lizingodajalci imajo enake dolžnosti posredovanja podatkov kot prodajalci nepremičnin) morajo pošiljati podatke o kupoprodajnih pogodbah z nepremičninami in o pogodbah o finančnem lizingu nepremičnin, sklenjenih po 1. juliju 2013.

Zavezanci za poročanje o najemnih poslih so:

- najemodajalci - lastniki stavb ali delov stavb, ki jih dajejo v najem (fizične osebe in pravne osebe zasebnega ali javnega prava),
- upravljavci stavb ali delov stavb v lasti Republike Slovenije, ki se daje v najem
- upravniki večstanovanjskih ali poslovnih stavb za dele stavb, ki so v lasti etažnih lastnikov.

Najemodajalci morajo pošiljati podatke o vseh »aktivnih« najemnih pravnih poslih – poslati morajo podatke o najemnih pogodbah, ki na dan 1. julij 2013 trajajo, in o novih najemnih pogodbah, sklenjenih po tem datumu. Za pravne osebe zasebnega prava, javnega prava, samostojne podjetnike in fizične osebe, ki so zavezanci za DDV je za vse kupo-prodajne in najemne posle z nepremičninami, obvezno poročanje preko spletne aplikacije ETN: <http://e-prosto.gov.si>. Najemodajalci-fizične osebe, ki niso zavezanci za DDV lahko poročajo preko spletnega portala ali z obrazcem, ki je objavljen na spletni strani Geodetske uprave RS.

Ugotovimo lahko, da je v R Sloveniji posredovanje pri trgovanju z nepremičninami razmeroma dobro in transparentno urejeno, vendar pa zaznavamo še vedno določene pomanjkljivosti, ki bi jih bilo potrebno v prihodnje urediti. Za člane Združenja, ki deluje v okviru Gospodarske zbornice Slovenije lahko ugotovimo, da vzdržujejo visoke profesionalne standarde, da se redno izobražujejo in da tudi delujejo v skladu s sprejetim Kodeksom. Kljub vsemu pa je še veliko subjektov na trgu, ki se ukvarjajo s prometom z nepremičninami in niso včlanjeni v zbornico, saj članstvo v njej ni obvezno. Tudi iz iskanja po registru dejavnosti ne pridemo do točnega števila tovrstnih subjektov, ki dejansko opravljajo to dejavnost, saj se lahko vsak poslovni subjekt ob svoji ustanovitvi registrira za opravljanje cele palete dejavnosti, pri čemer ni nujno, da dejansko tudi vse dejavnosti za katere je registriran, tudi opravlja.

Sklepamo, da je nakupov nepremičnin za gotovino v praksi relativno malo, da pa vendarle obstaja. V nadaljevanju bi bilo potrebno proučiti vzroke, ki bi nakup oz. poravnavo kupnine v gotovini čim bolj omejili. V R Sloveniji sicer velja prepoved plačila blaga ali opravljene storitve v gotovini, ki presega 5.000 EUR, vendar pa ta prepoved ne velja za promet med fizičnimi osebami. Tovrsten podatek bi lahko pridobili samo iz podatkov, ki jih banke sporočajo UPPD iz naslova gotovinskih transakcij, ki presegajo limit 30.000 EUR. Vendar pa tudi tukaj naletimo na težavo, saj ni nujno, da vsak kupec za poravnavo kupnine dvigne gotovino na banki, tako kot ni nujno, da vsak prodajalec prejeto kupnino položi na svoj račun na banki.

Obstaja torej siva lisa pri posredovanju pri prometu z nepremičninami, ki bi jo bilo potrebno v prihodnje urediti, saj so vrednosti, četudi pri posamičnem pravnem poslu, lahko razmeroma visoke.

V Sloveniji je precej razmahnjen nepremičninski trg preko interneta. Internetna stran „nepremicnine.net“ je verjetno največji portal, kjer se srečata ponudba in povpraševanje in preko katerega se lahko vzpostavi kontakt med prodajalcem in kupcem tudi brez posredovanja nepremičninskega posrednika, čeprav po pregledu ponudbe in filtriranju želja in zmožnosti večinoma ugotovimo, da so ponujene nepremičnine na voljo preko nepremičninskih posrednikov.

Tudi za tuje državljane pri nakupu nepremičnin ni posebnih ovir. Državljeni in pravne osebe s sedežem v državah članicah EU, EGP, OECD in ZDA lahko nepremičnine prosto kupujejo, medtem ko državljani tretjih držav lahko pridobivajo lastninsko pravico na nepremičninah zgolj na podlagi dedovanja pod pogojem vzajemnosti.

Seveda pa lahko državljani tretjih držav na nek način pridobijo lastninsko pravico na nepremičnini z ustanovitvijo pravne osebe v R Sloveniji (torej slovenske pravne osebe), ki pa lahko v nadaljevanju to lastninsko pravico pridobi. Obstaja torej možnost, da se zakon oz. prepoved obide, pri čemer pa točnega podatka o številu tovrstnih subjektov ne moremo ugotoviti. Niso namreč vse pravne osebe z družbeniki tretjih držav ustanovljene z namenom pridobitve lastninske pravice na nepremičninah v R Sloveniji.

Izpostavljenost pojavu pranja denarja nepremičninskega je ocenjena s količnikom 0,49, torej kot »srednja (M)«, predvsem zaradi delne t.i. „sive lise“, to je neobstoječega nadzora nad gotovinskimi transakcijami med fizičnimi osebami in posrednikov, ki nastopajo na trgu nepremičnin, vendar niso včlanjeni v zbornico in

zato ni mogoče ugotoviti ali dosegajo standarde, ki jih za svoje člane postavlja in zahteva zbornica.

7.3 NOTARJI IN ODVETNIKI

V Sloveniji je registriranih 92 notarjev in okrog 1200 odvetnikov (številka se v času spreminja in ni konstantna). Združeni so v Odvetniško in Notarsko zbornico. Delo odvetnikov opredeljuje Zakon o odvetništvu, delo notarjev pa Zakon o notariatu. Članstvo v zbornicah je obvezno.

Odvetniška zbornica Slovenije (OZS) spremlja in obravnava problematiko dela odvetnikov, skrbi za skladen razvoj odvetništva, sprejema kodeks odvetniške poklicne etike, sprejema odvetniško tarifo v soglasju z ministrom, pristojnim za pravosodje, vodi imenik odvetnikov in poseben imenik odvetnikov tujih državljanov, imenik odvetniških kandidatov in imenik odvetniških pripravnikov, odloča o vpisu v te imenike in o izbrisu iz njih ter izdaja izkaznice odvetnikom, odvetniškim kandidatom in odvetniškim pripravnikom, skrbi za strokovno izpopolnjevanje odvetnikov in odvetniških kandidatov, ureja disciplinsko odgovornost odvetnikov, odvetniških kandidatov in odvetniških pripravnikov; določa dejanja, ki pomenijo kršitev dolžnosti pri opravljanju odvetniškega poklica, ter dejanja, ki pomenijo kršitev dolžnosti vestnega opravljanja dela in prakse v odvetniški pisarni, določa razpon, v mejah katerega se sme izrehati denarna kazen v disciplinskem postopku proti odvetnikom in odvetniškim kandidatom, in ureja postopek pred disciplinsko komisijo, opravlja druge naloge, določene z zakonom, s statutom OZS in z njenimi drugimi splošnimi akti.

Odnos med odvetnikom in njegovo stranko je zaupne narave in uživa posebno varstvo, zato je tudi v ZPPDFT taksativno naštet, v katerih primerih oziroma okoliščinah odvetnik postane zavezanec po ZPPDFT oziroma ob nastopu katerih okoliščin je odvetnik dolžan izvajati vse ukrepe, ki mu jih nalaga ZPPDFT.

Primaren nadzornik v smislu izpolnjevanja zahtev po ZPPDFT je OZS. Drugega primarnega nadzornika nad izvajanjem določil ZPPDFT odvetniki nimajo. OZS ob pregledu prostorov vsakega novega odvetnika in na novo podeljene licence za opravljanje odvetniške dejavnosti, preveri tudi poznavanje področja preprečevanja pranja denarja. Anomalij pri tovrstnih pregledih na področju pranja denarja ni bilo zaznati.

Ravnanja in delo odvetnikov ureja tudi sprejeti kodeks odvetniške poklicne etike, ki je zapis načel in pravil, po katerih se ravnaajo odvetniki pri opravljanju svojega poklica.

FURS je konec leta 2011 pričela s projektom vzpostavitve davčnega inšpekcijskega nadzora nad odvetniki, notarji in pravnimi svetovalci.

Ena izmed pglavitnih ugotovitev opravljenih nadzorov je, da odvetniki sredstva, ki jih prejmejo na fiduciaren račun, dvignejo in gotovinsko izplačajo strankam. Tovrstno poslovanje dopušča možnost zlorab, zato bi bilo zaradi zagotovitve transparentnega poslovanja glede izplačevanja sredstev strankam potrebno razmisliti o uvedbi obveznega negotovinskega poslovanja med odvetnikom in stranko oziroma uvedbi obveznega nakazovanja sredstev na transakcijski račun stranke.

Čeprav je bil nadzor FURS-a opravljen zaradi ugotavljanja poslovanja odvetnikov z davčnimi predpisi pa je pokazal, da odvetniki s strankami v pretežni meri poslujejo z gotovino, kar veča njihovo izpostavljenost pranju denarja.

Notarji so združeni v **Notarsko zbornico Slovenije (NZS)**, ki je poklicna organizacija notarjev in skrbi za ugled, verodostojnost in razvoj notariata, zastopa interese notarjev, notarskih pomočnikov in notarskih pripravnikov ter opravlja druge z zakonom, drugimi predpisi, statutom in akti zbornice določene naloge. Zbornica opravlja svoje naloge preko svojih organov, in sicer skupščine, predsednika zbornice, izvršnega odbora, nadzornega

odbora in disciplinske komisije. Poleg Zakona o notariatu imajo notarji sprejet tudi Kodeks notarske poklicne etike, ki je zapis načel in pravil, po katerih naj se ravnaajo notarji pri opravljanju svojega poklica, da bi s takšnim ravnanjem in vedenjem zagotavljali ugled notarskega poklica in javno zaupanje vanj.

Vloga notarjev je v slovenskem pravnem redu izjemno pomembna. Na primer, če je pri prometu z nepremičninami prodajalec fizična oseba in je kupec nepremičnine sam vzpostavil kontakt z njim, nepremičninski posrednik ni potreben. Notar pove, katere dokumente je potrebno zbrati (potrdilo o namenski rabi zemljišč, potrdilo občine o neuveljavljanju predkupne pravice, osebne dokumente, rojstne ali poročne liste in podobno), pogodbo bo tudi sestavil in po izpolnitvi davčnih obveznosti na pogodbi overil podpis prodajalca. Pogodba bo lahko sestavljena v obliki notarskega zapisa, ki zagotavlja večjo (pravno) varnost in je v določenih primerih obvezen.

Pomembna vloga notarjev se kaže tudi pri ustanavljanju družb (kapitalskih ali osebnih), saj ustanovitelji slednjih pogosto z njihovo pomočjo določijo mestoma zapletena pravila družbe, ki jih v nadaljevanju lahko tudi spreminjajo. Včasih pa je njihova vloga ključna, saj je lahko družba ustanovljena samo z aktom v obliki notarskega zapisa.

Notarji so v preteklih letih opravili več izobraževanj s področja izvajanja svojih obveznosti po ZPPDFT, kar se kaže v njihovi večji ozaveščenosti pri dojemanju tovrstne problematike.

Notarji so v letu 2012 prijavili dve sumljivi transakciji, v letu 2013 eno, v letu 2014 štiri in v letu 2015 nobene, medtem ko so odvetniki v letu 2012 prijavili dve sumljivi transakciji, v letih 2013 in 2014 nobene, v letu 2015 pa tri.

Na podlagi zgoraj navedenega ostajata stopnji ranljivosti odvetnikov in notarjev na enaki stopnji kot v letu 2015, in sicer je stopnja ranljivosti odvetnikov ocenjena na 0,31, torej »srednja (M)«, medtem ko je stopnja ranljivosti oz. izpostavljenosti notarjev ocenjena na 0,18 oziroma »nizka (L)«.

7.4 RAČUNOVODJE, FINANČNO SVETOVANJE, REVIZORJI IN REVIZIJSKE DRUŽBE

V R Sloveniji deluje prek 4.500 družb in samostojnih podjetnikov, ki opravljajo računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti ter davčno svetovanje (podatek velja za leto 2012). Njihovi skupni prihodki so v letu 2012 znašali 314.228.417 EUR. Združeni so v Zvezo računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, ki je osrednja slovenska referenca na področju računovodstva in davščin. Na strokovnem področju združuje tako avtorje nacionalnih računovodskih standardov kakor tudi predlagatelje tehničnih in dolgoročnih rešitev za uporabo v vsakdanji računovodski praksi. Pri svojem delu se osredotoča na potrebe računovodij in oseb v sorodnih poklicih v praksi, saj širi in pogloblja njihovo teoretično znanje, sodeluje pri razvijanju stroke ter pripravi in sprejemanju predpisov, standardov in drugih pravil, ter sooblikuje in uveljavlja kodeks poklicne etike. Njeni ključni programi so povezovanje in zagotavljanje podpore članom, promocija stroke, založništvo in izobraževanje na področju računovodstva, financ in davščin.

Davčni svetovalci so združeni v Zbornico davčnih svetovalcev Republike Slovenije. **Zbornica je imela v letu 2013 60 članov, v letu 2014 je bilo članov 68, medtem, ko je v letu 2015 število članov naraslo na 87. Izmed the 78-ih članov jih je 42 pridobilo posebno licenco, ki jo podeljuje sama zbornica. Licenco je potrebno obnavljati vsaki dve leti, pogoj za njeno pridobitev pa je, poleg zavarovanja odgovornosti in ustreznosti**

prostorov, kjer se dejavnost opravlja, tudi opravljeno izobraževanje, na koncu katerega kandidati opravljajo poseben izpit.

Računovodje in drugi finančni delavci so se zaradi potrebe po izmenjavi izkušenj in nenehnega strokovnega usposabljanja združevali v različna Društva računovodskih in finančnih delavcev, leta 1996 pa se je pod okriljem GZS ustanovilo Združenje računovodskih servisov, ki je že v letu 2003 štel preko 3000 članov. Združenje računovodskih servisov je sprejela tudi svoj Kodeks članov Združenja računovodskih servisov, ki je bil v letu 2012 prenovljen in velja od januarja 2013. Kodeks članov Zbornice računovodskih servisov je zapis pravil, po katerih se le-ti ravnaajo pri opravljanju svoje dejavnosti, temelji na Mednarodnem kodeksu etike računovodskega strokovnjaka in Etičnem kodeksu profesionalnih računovodij ter pomeni dopolnitev obstoječih zakonov in pravnih aktov, ki na posredni način regulirajo dejavnost stroke.

Računovodje običajno knjižijo poslovne dogodke pravnih oseb, katerih poslovne knjige vodijo, vendar pa nimajo pregleda na morebitno porabo oz. poslovanjem z gotovino svojih strank. Ravno tako tudi nimajo vpliva na poslovne odločitve svojih strank.

Stopnja izpostavljenosti tega sektorja je ocenjena na 0,26, torej »nizka (L)«, medtem ko je bila posebej ocenjevana tudi dejavnost revizorjev, ki je znašala 0,10, torej je bila ravno tako »nizka (L)«.

7.5 TRGOVCI S PLEMITIMI KOVINAMI IN DRAGIMI KAMNI

Trgovina z investicijskim zlatom in drugimi plemenitimi kovinami je v R Sloveniji v zadnjih letih v porastu. V Sloveniji imamo registrirana dva trgovca s plemenitimi kovinami, ki sta s strani ZPPDFT regulirana in tudi izvajata vse z ZPPDFT opredeljene naloge. Oba imata sprejete ustrezne indikatorje in svojo izpostavljenost pranju denarja minimizirata.

Na drugi strani pa je v Sloveniji možno ob registraciji navesti množico dejavnosti, za katere pa ni nujno, da jih registrirani subjekt tudi dejansko opravlja. Tako imamo v Sloveniji vrsto pravnih subjektov, ki imajo kot registrirano dejavnost (tudi) zlatarstvo, vendar pa je bilo ugotovljeno, da vsi ne opravljajo te dejavnost. Za večji del pa je bilo ugotovljeno, da gre v bistvu za prodajalne (trgovine) kjer se prodajajo (tudi) izdelki iz zlata. Ne gre torej za zlatarne v tradicionalnem pomenu besede.

V okviru Obrtne zbornice Slovenije je organizirana Sekcija zlatarjev, v katero je včlanjenih 112 članov. Članstvo ni obvezno, zato ne moremo z gotovostjo trditi, kolikšno je dejansko število zlatarjev, ki delujejo v R Sloveniji.

Dodatno težavo predstavljajo odkupovalci lomljenega (rabljenega) zlata, ki so v bistvu preprodajalci zlata in ne klasični zlatarji. Prav tako se pojavljajo tudi odkupovalci lomljenega zlata iz drugih držav članic EU.

Vsi zlatarji, ki so člani Sekcije zlatarjev pri OZS spoštujejo strokovne standarde in so seznanjeni z nalogami, ki jih morajo izvajati na podlagi ZPPDFT. Na žalost pa popolnega pregleda nad vsemi zlatarji, oziroma trgovci s plemeniti kovinami v Sloveniji nimamo.

V preteklosti je bil izveden koordiniran nadzor nad družbami in zlatarji, ki se ukvarjajo z odkupom lomljenega zlata, ki so ga opravili Urad za meroslovje (nadzira kvaliteto zlata), TIRS, inšpektorji FURS ter Policija, ob sodelovanju UPPD. Težava koordiniranega nadzora je bila v tem, da je vsak organ opravljal inšpekcijo oz. nadzor na podlagi svojih področnih predpisov, sam UPPD pa neposrednega nadzora ni mogel izvajati, ker nima inšpekcijskih pooblastil. Nadzor nad izvajanjem določb ZPPDFT se je tako izvedel delno in nepopolno, na podlagi podatkov, ki jih je UPPD pridobil o rezultatih nadzora s strani drugih inšpekcijskih organov.

V Sloveniji nimamo rudnikov zlata, dragih kamnov ali drugih plemenitih kovin.

Na podlagi zgoraj navedenega je stopnja ranljivosti tega sektorja ocenjena z 1.8, torej »srednje visoka (MH)«.

7.6 NEPROFITNE ORGANIZACIJE

V Sloveniji je bilo v letu 2014 registriranih 25.353 nevladnih organizacij (med katerimi je bilo 20.423 društev ter 1.509 zavodov in 167 ustanov), medtem ko je bilo nevladnih organizacij v letu 2015 25.975 (22.967 društev, 2.772 zavodov in 236 ustanov).

V skladu z Zakonom o društvih je društvo samostojno in nepridobitno združenje, ustanovljeno zaradi uresničevanja skupnih interesov. Namen ustanovitve in delovanja društva ni pridobivanje dobička. Vse presežke prihodkov nad odhodki iz vseh dejavnosti in drugih virov društvo trajno namenja za uresničevanje svojega namena in ciljev in jih ne deli med člane.

Zavod je pravna oseba, ki se ustanovi za opravljanje dejavnosti vzgoje, izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialne ali drugih dejavnosti, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička. Temelja značilnost zavoda je tako nepridobitnost, saj namen njegove ustanovitve ne more biti pridobivanje dobička, temveč preko izvajanja dejavnosti dosegati druge namene (npr. večjo izobraženost, razvoj športa, varovanje zdravje, skrb za socialno ogrožene, spodbujanje kulture, varstvo človekovih pravic in podobno). (vir: <http://www.cnvos.si/>). Zakon o zavodih določa, da zavod pridobiva sredstva za delo iz sredstev ustanovitelja, s plačili za storitve, s prodajo blaga in storitev na trgu in iz drugih virov na način in pod pogoji, določenimi z zakonom in aktom o ustanovitvi. Vendar pa se presežek prihodkov nad odhodki sme uporabiti le za opravljanje in razvoj dejavnosti, če ni z aktom o ustanovitvi drugače določeno.

Ustanova je na določen namen vezano premoženje. Namen ustanove je lahko splošnokoristen ali dobrodelen. Pri tem velja, da je namen ustanove je splošnokoristen, če je ustanova ustanovljena za namene na področjih znanosti, kulture, športa, vzgoje in izobraževanja, zdravstva, otroškega, invalidskega in socialnega varstva, varstva okolja, varstva naravnih vrednot in kulturne dediščine, za verske namene in podobno. Namen ustanove je dobrodelen, če je ustanova ustanovljena z namenom pomagati osebam, ki so pomoči potrebne. (vir: <http://www.cnvos.si/>).

Društvo mora voditi poslovne knjige, računovodske standarde za društva je izdelal Slovenski inštitut za revizijo, soglasje k njemu pa je dal minister za finance. Računovodske izkaze društva, čigar prihodki oziroma odhodki so v preteklem poslovnem letu presegli 1 milijon EUR, mora pred sprejetjem letnega poročila revidirati revizijska družba ali samostojni revizor, na način in pod pogoji, določenimi z zakonom, ki ureja revidiranje.

V skladu z Zakonom o društvih nadzor nad izvajanjem njegovih posameznih določb izvajajo Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve (predvsem glede registracije, statusnih sprememb), FURS (glede določb glede vodenja poslovnih knjig) ter AJPEŠ (glede sporočanja podatke za namene statističnih evidenc). Deloma izvaja nadzor nad delovanjem društev tudi TIRS.

Nevladne organizacije se financirajo s strani različnih ministrstev, občin, drugih javnih zavodov in agencij, iz naslova 0,5% dohodnine, Fundacije za financiranje humanitarnih in invalidskih organizacij (FIHO) in Fundacije za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji (FŠO). V letu 2014 je bilo tako za delovanje nevladnih organizacij namenjenih 291.501.541,51 EUR javnih sredstev, v letu 2015 pa je bilo teh sredstev za

288.439.537,09 EUR. (vir: Center za informiranje, razvoj in sodelovanje nevladnih organizacij; <http://www.cnvos.si/>).

Vse nevladne organizacije delujejo večinoma na humanitarnem in športnem področju, torej na področjih, ki že sama po sebi niso tvegana in kjer se velika večina finančnih sredstev porabi za razvoj in delovanje v športu, za pomoč bolnim in invalidnim, za pomoč ljudem v različnih stiskah.

Ocenjujemo, da je stopnja izpostavljenosti tveganju za nevladne organizacije, predvsem zaradi področij, na katerih delujejo (šport, humanitarne dejavnosti) nizka.

Skupna izpostavljenost tveganju po opravljeni analizi za vse navedene nefinančne dejavnosti in poklice je 0.36, torej »srednje nizka (ML)«.

8. SEKTORSKA ANALIZA IN TVEGANJE ZA PRANJE DENARJA

Prva skupina pri izvedbi nacionalne ocene tveganja je pripravila analizo grožnje za pranje denarja in financiranje terorizma s tem, da je identificirala ter zbrala podatke o kaznivih dejanjih, iz katerih izvira nelegalno pridobljeno premoženje, katero je lahko oprano. Ravno tako je opravila sektorsko analizo, iz katere je razvidno kateri sektorji so bolj izpostavljeni tveganjem pranja denarja in financiranja terorizma. Analiza je bila narejena za naslednje sektorje: bančni sektor, sektor vrednostnih papirjev, zavarovalniški sektor, sektor drugih finančnih institucij (kamor spadajo menjalnice, leasing itd.) ter samostojne nefinančne dejavnosti in poklici (kamor spadajo igralnice, trgovci z nepremičninami, trgovci z dragocenimi kovinami in kamni, revizorji, računovodje, odvetniki in notarji).

Stopnjo ranljivosti za pranje denarja in financiranje terorizma, ki je bila za omenjene sektorje določena v okviru individualnih skupin projekta NOT v Republiki Sloveniji, se je primerjalo z različnimi podatki kot sledi: številom preiskav Urada RS za preprečevanje pranja denarja, ki se vključujejo ta sektor; številom pregonov za pranje denarja, ki vključujejo ta sektor (v zvezi s sodnimi preiskavami in obtožnicami); številom obsodb za pranje denarja, ki vključujejo ta sektor; ocena aktivnosti pranja denarja, do katerih je prišlo v tem sektorju vendar niso bile oziroma jih ni bilo mogoče zaznati; velikost sektorja ter grožnja za pranje denarja za posameznih sektor.

Podrobnosti te primerjalne analize za posamezne sektorje so razvidne v nadaljevanju:

- a) **bančni sektor** je največji med sektorji glede na razpoložljiva sredstva, zaradi česar je bila njegova velikost ocenjena kot **visoka**. Bančni sektor je najpomembnejši sektor, zaradi česar mu je bila dodeljena največja teža oz. ponder med vsemi sektorji. Več kot 80% vseh sumljivih transakcij, ki jih zavezanci sporočijo Uradu RS za preprečevanje pranja denarja, je sporočenih s strani bank, zaradi česar je ta sektor vključen v večino njegovih analiz. Bančni sektor je vključen tudi v največje število pregonov za pranje denarja kot tudi v največje število sodb za pranje denarja. Ocena aktivnosti pranja denarja, katere niso bile zaznane oziroma jih ni bilo mogoče zaznati, je bila **srednje visoka**. Na podlagi teh informacij je bila grožnja za bančni sektor ocenjena kot **srednje visoka**, medtem ko je bila ranljivost, ugotovljena s strani tretje skupine projekta NOT, ocenjena kot **srednja**.
- b) **zavarovalniški sektor** sledi bančnemu sektorju glede na obseg razpoložljivih sredstev, zaradi česar je bila njegova velikost ocenjena kot **srednje visoka**. Število sumljivih transakcij, ki jih ta sektor sporoča Uradu RS za preprečevanje pranja

denarja je še vedno nizka, kar vpliva na ostale parametre v tej analizi (število preiskav UPPD, ki vključuje zavarovalniški sektor, število pregonov in sodb za pranje denarja itd.). Ocena aktivnosti pranja denarja, ki niso bile zaznane je bila **srednje visoka**. Ocena grožnje za pranje denarja je zaradi tega **srednja**, medtem ko je bila ranljivost zavarovalniškega sektorja, ugotovljena s strani pete skupine projekta NOT ocenjena kot **nizka**.

- c) **sektor vrednostnih papirjev** je tretji po vrsti glede na razpoložljiva sredstva (za bančnim in zavarovalniškim sektorjem), zaradi česar je njegova velikost ocenjena kot **srednje visoka**. Število sumljivih transakcij, ki jih sektor sporoča Uradu RS za preprečevanje pranja denarja je višje od zavarovalniškega, kar se odraža tudi na številu preiskav UPPD, ki vključuje ta sektor, številu pregonov in sodb za pranje denarja itd.. Ocena aktivnosti pranja denarja, ki niso bile zaznane je **srednje visoka**. Posledično je ocena grožnje za ta sektor **srednja**, medtem ko je bila njegova ranljivost, ugotovljena s strani četrte skupine projekta NOT, ocenjena kot **nizka**.
- d) **sektor drugih finančnih inštitucij** (menjalnice, leasing itd.) je četrti po vrsti glede na sredstva, s katerimi razpolaga (za bančnim, zavarovalniškim sektorjem ter sektorjem vrednostnih papirjev). Velikost leasing sektorja je bila ocenjena kot **srednje visoka**, za razliko od menjalnic, kjer je bila ocenjena kot **srednje nizka**. Število sumljivih transakcij, ki jih omenjeni sektor posreduje Uradu RS za preprečevanje pranja denarja je nizko, kar se odraža tudi na številu preiskav, ki vključuje ta sektor, številu pregonov in sodb za pranje denarja itd.. Ocena aktivnosti pranja denarja v tem sektorju, ki niso bile zaznane je srednje nizka za menjalnice ter **srednja** za leasing. Na podlagi teh podatkov je bila stopnja ogroženosti tega sektorja za pranje denarja ocenjena kot **srednje nizka** za menjalnice ter **srednja** za leasing. Ranljivost sektorja drugih finančnih inštitucij za pranje denarja je šesta skupina projekta NOT ocenila kot **nizko**.
- e) **ostale samostojne nefinančne dejavnosti in poklici** (igralnice, trgovci z nepremičninami, trgovci z dragocenimi kovinami in kamni, revizorji, računovodje, notarji in odvetniki). Velikost sektorja glede na razpoložljiva sredstva je bila za notarje in odvetnike ocenjena kot **srednja**; za revizorje, računovodje, trgovce z nepremičninami in igralnice kot **srednje nizka**; za trgovce z dragocenimi kovinami i in kamni pa kot **nizka**. Število sumljivih transakcij, sporočenih Uradu RS za preprečevanje pranja denarja s strani tega sektorja v zadnjih letih počasi narašča, predvsem zaradi višjega števila sumljivih transakcij, sporočenih s strani trgovcev z dragocenimi kovinami in kamni, kar se odraža tudi na številu preiskav Urada RS za preprečevanja pranja denarja, ki vključuje ta sektor. Ocena aktivnosti pranja denarja v tem sektorju, ki niso bile zaznane je bila pri kot **srednje visoka** pri notarjih in odvetnikih; **srednje nizka** pri revizorjih in računovodjih ter kot **srednja** pri trgovcih z dragocenimi kovinami in kamni, trgovcih z nepremičninami ter igralnicah. Grožnja za pranje denarja sektorja kot celote je bila ocenjena kot **srednje nizka**, medtem ko je bila pri notarjih in odvetnikih ocenjena kot **srednja**, pri revizorjih, računovodjih, trgovcih z dragocenimi kamni in kovinami, trgovcih z nepremičninami ter igralnicah pa kot **srednje nizka**. Ranljivost posameznih dejavnosti tega sektorja za pranje denarja je sedma skupina projekta ocenila kot **srednje** za igralnice (skupaj z igralnimi saloni in loterijo), odvetnike, trgovce z dragocenimi kamni in kovinami ter trgovci z nepremičninami; kot **nizko** pa za notarje, računovodje in revizorje.

Na podlagi ocenjene ranljivosti posameznih sektorjev, zbranih podatkov ter analize tveganja lahko zaključimo, da je bančni sektor izpostavljen najvišjemu tveganju za pranje denarja, sledi mu sektor vrednostnih papirjev, zavarovalniški sektor, sektor samostojnih nefinančnih

dejavnosti in poklicev ter sektor ostalih finančnih institucij. Bančni sektor je dobro reguliran in nadzorovan, vendar so bile vseeno ugotovljene določene pomanjkljivosti, ki so bile vključene v akcijski načrt, skupaj z aktivnostmi za njihovo odpravo. Pomanjkljivosti so bile ugotovljene tudi v ostalih sektorjih, zaradi česar je bil pripravljen akcijski načrt, vključujoč stalne, tekoče in predvidene aktivnosti vseh pristojnih institucij za odpravo pomanjkljivosti in zmanjšanje tveganja za pranje denarja.